

Julianna Baranowska

W S P O M I E N I A

I

W I E R S Z E

Pukawy

Julianna Baranowska była rodowitą Puławianką. Zarówno ojciec jej Szymon Korzeniowski, jak i matka Walentyna z Prószyńskich, wywodzili się z rodzin z dawna tu osiadłych.

Rodzinny dom państwa Korzeniowskich stał przy ulicy Kazimierskiej. Bielony, długi, z wysoką, burą strzechą nad małymi okienkami. A wewnątrz...sufity belkowane, wielkie piece, nad płytą kuchenną okapc i pełen cudowności pokój pani Julii.

Za domem tym był duży sad i ogród, a przy samej ulicy, pod starymi lipami, sklep korzenny i bławatny rodziców.

Pani Julia urodziła się w roku 1900 i była najstarszą z pięciorga rodzeństwa. Po ukończeniu gimnazjum w Puławach, wyszła za mąż za oficera i do wojny wraz z mężem i synkiem mieszkała w majątku Snów na Kresach.

W roku 1941, wywieziono ją wraz z synem Języm w głąb Rosji. Syn przeszedłszy szlak bojowy z armią Andersa, zginął w walkach we Włoszech w roku 1944. Pod Monte Casino zdobył krzyż *Virtuti Militari*.

Pani Julia odznaczała się wielkim patriotyzmem - odwagą w wyznawaniu swoich przekonań. Była kobietą niezwykle żywego temperamentu, gorącego serca i niepospolitej urody, którą zachowała do ostatnich dni życia. Bardzo towarzyska, nie przestała być do końca duszą wszelkich przyjęć, spotkań, imienin...

Potem umierała długo na raka i dnia 3 października pochowana została w grobowcu rodzinnym na Włostowicach.

Zebrane tu są jej wspomnienia i wiersze pisane w latach wygnania i późniejszych okresach życia. Są one świadectwem wrażliwości jej serca i mówią o talencie, który pozwolił jej doznawane uczucia ujmować w kształt poezji. Wiersze te pisała "na gorąco", bez poprawek - nie raz na skrawkach papieru, na starych kopertach, zapisanych ruskich zeszytach.

Pisała po powrocie do kraju i na Syberii. Po śmierci syna, w długie, bezsenne noce, pisanie tych wierszy było dla niej jedynym ratunkiem przed zupełnym załamaniem się.

Do karnego obozu pracy dostałam się w maju 1943 roku, z racji odmowy przyjęcia obywatelstwa sowieckiego, po zerwaniu stosunków dyplomatycznych pomiędzy rządem polskim w Anglii, a rządem sowieckim. Na terenie Związku znalazłam się jako zesłaniec przymusowo, po aresztowaniu, wywieziona z Polski. na bezterminowy pobyt w ZSRR.

Po bezskutecznych namowach, obietnicach poprawy bytu, a wreszcie groźbach ze strony miejscowego naczelnika NKWD i ordynarnych wyzwiskach sędziego i śledczego tegoż NKWD, aresztowano mnie i po szczegółowej rewizji, której dokonała przeznaczona do tych celów milicjantka/ aresztowana rozbierała się do naga, a milicjantka badała szczegółowo każdy załomek ubrania, każdy szew, obcinając przy tym blaszane guziki, zatrzaski, i wszystkie metalowe drobiazgi. Zabierała przy tym krzyżyki, medaliki, obrączki ślubne, i pierścionki/ zaprowadzono mnie do piwnicy NKWD - tymczasowego śledczego aresztu, skąd wzywana byłam na śledztwo do sędziego, który groził mi nawet 10 - letnim więzieniem nazywając: hitlerówką, wrogiem ludu i agitatorką - strasząc na wszystkie sposoby byle by tylko wyśmóc na mnie zgodę na przyjęcie obywatelstwa sowieckiego.

Po tygodniu zaduchu, brudu, wstrętnego obiadu - wody raz na dzień i kawałek chleba/ potrzeby fizjologiczne załatwialiśmy na miejscu do beczki, tak zw. " paraszy", którą codziennie rano wynosiliśmy kolejno i wypróżniali do ubikacji/- wysłano nas wszystkich Polaków do więzienia w tym że mieście. Przed tym jeszcze podpisywaaliśmy moc różnych papierków, gdzie znów agitowano, namawiając nas usilnie do przyjęcia obywatelstwa. A kiedy to wszystko nie pomogło/nikt się z nas nie załamał, a było nas około 60 osób, przeważnie kobiet/ zrobiono odciski palców i podpisaliśmy jeszcze je-

den akt, gdzie było pytanie: Dlaczego nie chcę przyjąć obywatelstwa sowieckiego? na co daliśmy odpowiedź, że jesteśmy obywatelami polskimi i chcemy wrócić do Polski. Zmuszając nas do przyjęcia obywatelstwa sow. , kazano nam przynosić dowody osobiste, polskie świadectwa szkolne, świadectwa z pracy w Polsce i wszystkie te dowody naszej polskości zamknięto do szuflady naczelnika, twierdząc, że to wszystko nie są dowody wystarczające. Żądano coraz nowych. Dokument zaś, który wydano nam po amnestii w 1941, który opiewał że jesteśmy obywatelami polskimi, na czas wojny przybywającymi w ZSRR - uznano za nieważny.

Wyprowadzono nas z piwnic NKWD i kazano nam klęczeć w błocie / było to po ulewnym deszczu/ dopóki nie załatwiono ostatnich formalności. Z jakąż satysfakcją przyglądał się nam naczelnik NKWD - Szericow z całym sztabem pomocników. Ile było śmiechu i radości, że mogą patrzeć na zbuntowanych " panów polskich" - upokorzonych, klęczących w błocie podwórka więziennego. Trudno opisać cośmy przeżyli w sercach naszych i jak dumni byliśmy , że możemy cierpieć za naszą Ojczyznę. Z pogardą patrzyliśmy na naszych podłych , zakłamanych oprawców, co ich wprawiało w zdumienie i w t-em większą złość. Nie przypuszczali, że możemy przeciwstawić się ich żądaniom, czego nie uczyniliby nigdy ich obywatele, którzy pojęcia nie mają o patriotyzmie, zastraszeni i zmaltrretowani przez wasny rząd.

Po załatwieniu formalności i przyłączeniu więźniów nowo przybyłych z dworca kolejowego, poprowadzono nas po największych kałużach do więzienia, wśród najohydniejszych wymysłów naszych stażniczek. Wyrazów jakimi nas obrzucano pow-

stydziłyby się prosty robotnik w Polsce, a były to przecież młode dziewczyny, albo młode mężatki. Po dwugodzinnym siedzeniu pod murem więziennym, odprowadzono nas z powrotem do NKWD jako że miejsc nie było w więzieniu.

Po kilku godzinach znów uformowano więźniów i tym razem zamknęły się za nami mocne drzwi więzienia. Znalazłyśmy się w kancelarii więziennej, gdzie po rejestracji zaprowadzono nas znów na rewizję osobistą. Dwie milicjantki kolejno nas rewidowały, a my stojąc nagie na korytarzu, trząśmy się z zimna. Po rewizji znalazłyśmy się w celce, tak zw. "izolatorze", gdzie nie wszystkie mogły się położyć na brudnej podłodze, po której spacerowały tak duże wszy jakich nigdy nie widziałam. Ściany były całe w krwawe desenie. To nieszczęśliwi więźniowie, ratując swoje ciało, zabijali systematycznie gromady pluskiew. Małe okienko w drzwiach celi nie było wystarczającym wentylem, tym bardziej, że otwierano je rzadko i tylko na parę minut. To też dusiłyśmy się formalnie, a pot płynął z naszych obnażonych ciał dzień i noc.

Po tygodniowym pobycie w "izolatorze", zaprowadzono nas do łazni /bani/ gdzie mogłyśmy się wymyć w ciepłej wodzie, bez mydła oczywiście. Obsługa więzienna składająca się z więźniów Rosjan, pokradła nam kilka kawałków naszych własnych mydeł, a nawet części garderoby. Po myciu zaprowadzono nas do dużej celi, gdzie było czysto, lecz pluskiew było takie mnóstwo, że kto mógł to kładł się na podłodze, bo na pryczach trudno było wytrzymać.

Po dwóch tygodniach kazano się zebrać grupie polek i zaprowadzono nas na sąd. Sądzone pojedynczo, kolejno. Sąd trwał kródko. Nikt nie chciał przyjąć obywatelstwa, więc powiedziano każdej, że skazana jest na dwa lata karnego obozu

poprawczego. Po sądzie odprowadzono nas do więzienia, gdzie zabraliśmy nasze rzeczy i samochodami ciężarowymi, pod strażą, zawieziono nas do obozu karnego odległego o 150 km. od więzienia. Tam po zarejestrowaniu utworzono z nas dwie brygady polskie i przeznaczono do robót ziemnych. Pracowałyśmy przy budowie nasypu kolejowego. Komisja więzienna, składająca się z kilku lekarzy i naczelnika więzienia, po zbadaniu nas dawała nam procenty zdrowia. Piszącej przyznano 100% zdrowia, mimo silnego artetyzmu.

Praca była ciężka. Według procentów zdrowia odmierzano nam twarde step, który musiałyśmy kopac przy pomocy łomów, łopatek i na taczkach wywozić, lub ręcznie wynosić ziemię na wyznaczony teren budowy nasypu. Praca zajmowała nam cały dzień, z przerwą 1 godziną na obiad, który przywożono w beczce na teren pracy.

Cóż mogę napisać o obiedzie więźniów. Po obiedzie byłąsmy mało mniej głodne i rozmowy nasze miały jedyny temat - o jedzeniu. Obóz nasz znajdował się na Syberii środkowej, to też latem dokuczały nam upały na bezdrzewnym stepie, a zimą mrozy wielkie i śnieżyce. dawały nam się mocno we znaki. Po kilku miesiącach pracy/ w tym 2 miesiące nocami/ procenty naszego zdrowia zmały bardzo. Schudłyśmy bardzo, postarzały wszystkie, wielkie zmęczenie malowało się na twarzach moich współwięźniarek. Chodziłyśmy głodne, brudne i zrozpaczone. Wiele z nas zostawiło małe dzieci na opiece Rosjanek i nie wiedziało o losie swych najukochańszych.

Obrazek z obiadu. Po rozdzieleniu jedzenia, grupa więźniarek rzuciła się na beczkę i popychając się wydzierając sobie resztki jedzenia z dna i boków beczki. Tak cenna była każda kropla zupy, każda najmniejsza grudka kartofla.

Z głodu jadałyśmy zielsko stepowe i kwiaty miodówki, które dawały nam trochę słodyczy. Kopiając step, którego ziemia miała słoje do złudzenia podobne do chałwy, męczyłyśmy się bardzo, że tej ziemi jeść nie można.

Sól była w wielkiej cenie. Wzięciem zjada jej dużo, bo zdaje się mu, że jest mniej głodny pijąc potem dużo wody.

Z łazni korzystałyśmy co jakieś 2, 3 tygodnie, oczywiście miałyśmy tylko wodę zimną, lub ciepłą, omydle i sodzie mowy nie było. Ubrania i bielizny nie prano nam miesiącami. Aby niszczyć wszy, od czasu do czasu, dawano nasze ubrania do odwszalni/t.zw. prożarki/ gdzie przy wysokiej bardzo temperature zabijano wszy i gnidy. zaczęłyśmy dostawać wrzodów na całym ciele, zwłaszcza na nogach, to też cierpiałyśmy ogromnie w pracy, gdzie w lecie dokuczały nam ogromnie szare muszki. Nie dawano nam lekaśw -nie było żadnych masci, ani też bandaży. Chodziłyśmy do pracy z ranami na nogach, płacząc często i modląc się o zmiłowanie.

Z nadejściem jesieni i zimy, praca nasza była coraz uciążliwsza. Musiałyśmy chodzić kilka kilometrów, wracałyśmy przemoczone, zmarznięte i tak wyczerpane i głodna, że często któraś z nas padała z wyczerpania. Drewniane obuwie utrudniało nam chodzenie, szczególnie kiedy spadły śniegi i moc tego śniegu przylepiała się do podeszew i obcasów. Ciągłe trzeba było ten śnieg odbijać łopata, co irytowało naszych strażników, nie szcędzących nam za to wyzwisk najordynarniejszych, a czasem nawet i szturchańców. W zimie kazano nam kuc oskardami i łomami zmarzłą na półtora metra ziemię.

Baraki - ziemiaki, w których mieszczyły się brygady robocze, były ogromnie wilgotne. Ze ścian glinianych ciekła stale woda, a dwa żelazne piecyki dawały mało ciepła. Zmę-

czone , zziębnięte kładłyśmy się na prycze wilgotne / słoma w poduszkach i siennikach dana nam za dobrą pracę była stale mokra/ i często nie mogłyśmy zasnąć z głodu, który dokuczał nam coraz bardziej. Po roku pracy byłam już nie do poznania. Ze 100% zdrowia , zjechałam na 35% to jest " lekki trud", który zwalniał mnie z pracy z taczkami ,lecz nie zwalniał z kopania zamarzniętej ziemi łomem, oskardem , lub łopatą.

Zacząłyśmy puchnąć z głodu. Twarz, ręce, nogi, brzuchy miałyśmy opuchnięte. Menstruacja zanikła zaraz po przybyciu do obozu. Wyczerpane byłyśmy okropnie, a wychudłyśmy tak strasznie , że tylko kości sterczały i brzuchy wzdęte z głodu.

Rosjanki przebywające w obozie po kilka lat , chodziły po śmietnikach i tam szukały odpadków. Dostawałyśmy biegunki na którą umierają ludzie w obozach sowieckich. W obozie spotkałam ludzi różnych narodowości: Rosjanie, Niemcy, Kirgizi, Uzbeki, Tatarzy, Litwini, Łotysze, Estończycy , Żydzi. Przeważnie odbywali karę za kradzieże - kołchoźnicy/ § 162/. Dużo było więźniów politycznych/§ 58, 59/, urzędników pocztowych za kradzieże paczek i pieniędzy, buchalterów. Również spotkałam wojskowych oficerów - politycznych,

byli też więźniowie za spekulację, pędzenie samogonu. Właśnie część więźniów w obozach , w których ja przebywałam , a było ich 3, rekrutowała się ze złodzieji dobra państwowego - kołchoźnego. Kradzieże te pochodziły z biedy, lecz tego nie bierze się pod uwagę. Znałam więźniarki, których mężowie byli na froncie, a które po zasądzeniu zostawiły małe dzieci bez opieki. Straszne są obozy sowieckie. Głód , brud, ciężka, nadludzka praca, wzajemne kradzieże i choroby. Będąc w szpitalu ciężko chora, widziałam dziewczynę dwunastoletnią zmarłą na biegunkę głodową. Nie jest to rzadkością w obozach so-

wieckich. Więźniowie , aby nie wrócić ze szpitala do ciężkiej pracy, truli się pijąc gotowaną machorkę i pijąc najrozmaitsze zieleńki, które przyprawiły ich o silną biegunkę, Dezynteria szerzyła się w obozach, a także zapalenie płuc. Administracja obozu okradała więźniów z głodnych i tak porcji, aby sobie zapewnić lepszą egzystencję i mieć możliwość kradzionymi porcjami przekupić młodzieńki więźniarki, które przechodziły z rąk do rąk sytych magazynierów, buchalterów i in. Były wypadki rodzenia się dzieci w obozach i w roku 1944 wyszła ustawa rządowa, że wszystkie więźniarki, które urodziły dzieci w obozie, mają prawo powrotu na wolność.

Więźniowie- Rosjanie przeklinali swój rząd, który doprowadza do tego, że muszą oni kraść , aby mieć trochę lepsze wyżywienie i odzież. W obozach stosowana była "samóbrabotka" to jest przymusowe golenie więźniów. Do tego zabiegu kobietom dawało się męczyznę , pomimo że były więźniarki- fryzjerki.

Na apelach stało się długo pomimo, że mrozy syberyjskie dawały się nam we znaki. Liczono nas nagie w łaźni , kiedy nie doliczono się więźniów. Wysyłano nas do pracy z gorączką, z wrzodami , z opuchniętymi nogami. Cieszą się / naczelnik więzienia/ kiedy nas współwięźniarki - Rosjanki okradły.

Polki były nienawidzone. Nazywano nas "baryniami" t. j. paniami i wymyślano nam przy każdej okazji. Spotkałam więźniów- którzy siedzieli po 12,15 lat. Nasi lekarze w szpitalu więziennym byli więźniami politycznymi. Więźniów politycznych przytrzymywało się po kilka lat dłużej, jedynie dlatego, że mieli nieszczęście skończyć swoją karę po wybuchu wojny sowiecko-niemieckiej, a zatem jako niebezpieczni, nie mieli prawa być podczas wojny na wolności.

Opowiadali mi więźniowie, którzy odbywali przedtem karę na dalekiej północy, że w 1940 roku było z nimi dużo Polaków /więźniów/, którzy marli jak muchy z braku odzieży i

obuwia. Byli to wojskowi i cywilni aresztowani i wywiezieni z Polski.

Kiedysmy chorowały , w drodze łaski , brano nas na noc do pracy w kuchni więziennej - do obierania kartofli. Jak bardzo byłyśmy głodne, kiedy przy okazji jadłyśmy surowe kartofle, jak coś najbardziej smacznego. Uważaliśmy pilnie, aby nie zobaczył tego kucharz, który miał nas prawo za to zbić , a nawet zabić. Był to wyjątkowo podły więzień, który sam wyglądał bardzo zdrowo i nie żałował sobie w jedzeniu.

W szpitalu więziennym nie wolno było mniej chorym niczym się zajmować. Nie pozwalano zatem ani reperować , ani szyc, ani robić żadnej robotki na drutach , czy szydełkiem. Nie było żadnych gazet , książek, to też więzień cierpiał podwójnie z bezczynności. Chory leżał i czekał kiedy dadzą mu obiad, kolację, a kładąc się spać myślał tylko o śniadaniu, tak był ciągle nieludzko głodny.

Po śmierci odzierało się więźnia nawet z jego własnego ubrania i nagiego chowano na pobliskim cmentarzu.

Dużo ,bardzo dużo można by pisać o ciężkiej doli więźnia sowieckiego i przyczynach , które sprawiają, że całe rodziny obywateli sowieckich przechodzą przez obozy karne. Jedno jest pewne: marne wynagrodzenie za pracę powoduje, że obywatel sowiecki ucieka się do kradzieży, jako do jedyne go ratunku zaspokojenia głodu i innych potrzeb.

Trudna jest korespondencja z więźniami i bardzo rzadko otrzymuje on listy. Są obozy karne polityczne, z których więźniowie nie mają prawa pisać listów. Adresując do więzienia list , podaję się nr. skrzynki pocztowej, a nie wolno pisać " Isprawitelnyj zagier" ,aby nie można się było zorientować ile jest tych obozów i w ogóle zatuszować ich istnienie.

Spotkałam w obozie dużo młodych dziewcząt, które otrzymały kary 8 lat więzienia za opuszczenie pracy podczas wojny. Opuszczały one pracę z głodu jaki panował i przyjeżdżały do rodzin, gdzie przyjeżdża NKWD aresztowało je i osadzało w więzieniu.

ZSRR to jeden obóz karny, to jedna niedola, to zakłamanie, to niewolnictwo człowieka, to bestialstwo, jakiego nie spotyka się na świecie.

Dwa tygodnie w bydłych , zakratowanych pociągach, zamkniętych na ciężkie sztaby.

Po przeczytaniu " o pięć godzin lotu", czuję się w obowiązku, uzupełnić artykuł pani i dodać coś więcej do tego listu pochwalnego na cześć kraju , jaki nie ma do siebie podobnego.

Jako mnie nie podróżowałam wygodnie w samolocie i nie zwiedzałam Moskwy/ wstęp do tego "raju " - zabroniony był zesłańcom z 1941 roku/ - natomiast jechałam , aby zwiedzić przymusowo Syberię, która dała mi schronienie na lat pięć, w tym dwa lata obozu karnego za odmówienie przyjęcia obywatelstwa rodzimego w roku 1943.

Szkoda zatem wielka , że jadąc do Moskwy / miasta skrajnej propagandy dla zagranicy/ , nie postarała się pani o pozwolenie na zwiedzanie Rosji azjatyckiej, aby jako " pisarka " wielkiej miary", zapoznać się z warunkami życia i szczęściem tamtejszych mieszkańców. Ponieważ doświadczeniem w tym kierunku, stoję wyżej od pani, postaram się zobrazować życie "wolnych" ludzi w Z.S.S.R.

Na Syberię przywieźli nas "przyjaciele wypróbowani" w tydzień po wybuchu wojny niemiecko - radzieckiej. Wieziono nas w warunkach niżej wszelkiej krytyki - w brudzie , ciasnocie i zaduchu. Potrzeby fizjologiczne załatwiano się na miejscu, za zawieszonym kocem i to dopiero wieczorem, bo ludzie kultury zachodniej krępowali się i nie mogli na rozkaz stać się bydłami. Trzeba dodać, że w przepełnionym wagonie/ 25/ osób i rzeczy/ było towarzystwo mieszane: kobiety , mężczyznami i dzieci - z różnych sfer społecznych i w różnym wieku.

Nie będę się rozpisywała o braku wody do picia, o ordynarnych wyzwiskach i o tym jak poniżano na każdym kroku godność człowieka, , chciałabym tylko powiedzieć , że bez winy wieziono nas z nasze-

naszego kochanego kraju na poniewierkę i głód.. Cóż bowiem ~~zawini~~ winiły " miłującemu pokój" narodowi , małeńkie dzieci wrywane z łóżeczek wśród nocy i nieszczęśliwe matki i żony, odrywane od synów i mężów, których załadowywano do innych pociągów i wywożono do obozów karnych, z których nie wrócili nigdy ?

Co zawiniły stare niedołążne kobiety wrywane z kręgu rodzin? Czy miłość podyktowała wywiezienie tych ludzi ? Czy człowiek miłujący drugiego człowieka potrafi go skrzywdzić? - krótkowzroczna jest pani " wielka zasłużona pisarko-społecznico" , albo nie, chce pani widzieć tego, co widzi nawet najprostrzy człowiek nie umiejący się podpisać.

Nie można opierać się na tym , co widziała pani w Moskwie i nie można ~~xxxx~~ lekkomyślnie i szkodliwie rzucić słów na papier . Dzienniki czytają i ci co wiedzą i ci, dla których Z.S.S.R jest jeszcze wyśnionym rajem wszelkich szczęśliwości, bo go nie skosztowali, tak jak ja. Nie wolno zatem i zbrodnią jest społeczną pisać o tym czego się nie poznało do dna ! Z jednego kilkuniedniowego pobytu w miłych warunkach nie można ogłupiać ludzi i wtłaczać im w głowę bajek z tysiąca i jednej nocy!

Z.S.S.R. / pomimo, że pani jest nim olśniona/ jest państwem niewolników ; jest najstraszniejszą dyktaturą, jest demoralizacją wschodnią, jest narzędziem zabijania w człowieku najszlachetniejszych porywów - jest zabijaniem prawdy. Człowiek Z.S.S.R. / nie mówię o partii uprzywilejowanej/ jest maszyną roboczą, która mało , o jak mało, ma odpoczynku po pracy. Kobieta radziecka po pracy zawodowej dla państwa, kiedy zmęczona wraca do domu, musi jeszcze wiele godzin pracować, aby oparać, obcierować i nakarmić rodzinę. Kobieta radziecka to wół w jarzmie, to przedwcześnie zniszczona, wyzbyta z kobiecości ofiara ustroju. Co do wielkiej kultury , z jaką się pani spotkała w Moskwie, to po tem co widziałam na Syberii, Moskwa , w

opowiadaniu pani, wydaje się "oazą na pustyni" i nie mogę wyjść z podziwu, skąd się tylu kulturalnych, głęboko myślących i głęboko przeżywających ludzi wzięło na raz? Bo przyznam się pani ze smutkiem, kultury nie widziałam w tym wielkim narodzie, pomimo, że tu gdzie przybywałam, było wielu uchodźców z Moskwy, Leningradu, Kijowa i innych miast Rosji europejskiej.

Stopa życiowa moich nowych znajomych była niżej wszelkiej krytyki. Nie widzieli do czego ma służyć koszula nocna, nie znali widelca. Co prawda, aby jeść chudą zupę /kartofelną/ sup i borszcz/ nie koniecznie potrzebny jest widelec. Miso rzadko bywało na stole tych "szczęśliwych" ludzi.

Aby zdobyć 30 dkg. chleba ~~na osobę~~ na dzień /dla dzieci i niepracujących starców/- robotnicy otrzymywali 60 dkg., a urzędnicy 50/ stało się nie raz w kolejce i po trzy dni z rzędu. W kraju gdzie ziemia, nie potrzebująca nawozów, tak jak u nas, rodzi wspaniale! Cóż kiedy leży odłogiem, bo jest własnością państwa i nikt nie ma prawa jej zabrać i zasiać choćby umierał z głodu. Mały wydzielony skrawek nie wystarcza na wykarmienie rodziny. W stołówkach robotniczych, najgorsze produkty idą do kotła dla wypełniających wysokie normy. Sama z biedy jadałam te obrzydliwości i do dziś nie mogę o nich zapomnieć.

Człowiek radziecki nie zna szafy, wygodnego krzesła po pracy i nie ma często bielizny na zmianę. Aby związać koniec z końcem kradnie tam gdzie pracuje. Kradnie systematycznie, codziennie - dotąd, dopóki nie wpadnie w ręce sprawiedliwości.

To też obozy w Związku Radzieckim przepełnione są takimigłodnymi robotnikami, budującymi linie kolejowe, gmachy państwowe, zapory wodne, fabryki, więzienia.. i inne wspaniałości "raju". Znam obozy radzieckie, tak zwane "Isprawitelnyje łagier", gdzie odcierpiłam dwa lata przy budowie nasypu kolejowego. Za to tylko, że nie chciałam wyrzec się Ojczyzny - że nie chciałam być zdrajcą.

głód, wazy, kradzieże, bijatyki i słownik najohydniejszych przekleństw, to obraz "obozu poprawczego". Przytem Polki były ~~xxxx~~ szczególnie nienawiedzone przez te "miłe siostry słowianki". Starano się upokorzyć nas na każdym kroku. Wyśmiewano wszystko co polskie, żałując nam zawsze tych skąpych kawałków chleba, które kupowałyśmy, sprzedając najniezbędniejsze rzeczy.

Gospodynie, u których mieszkaliśmy, wiedząc dobrze, że ostateczną koszulę sprzedajemy, aby zaspokoic głód, - okradały nas z produktów. Tak wysoka jest kultura, zrozumienie społeczne, oraz tak czułe jest serce obywatela radzieckiego. Czym większa w kraju kultura, tym mniej różnych przestępstw. Nie można tego powiedzieć o wyżej wymienionym kraju., na którego całej przestrzeni rozsiane są obozy karne.

Młodzież nie ma szacunku dla nikogo. Rozhukana, ordynarna, podstępna - uczy się już od małego jakby ukrasć bezkarnie i jak dobrze coś przehandlować i oszukać bliźniego. Między tym zmęczonym, zdeprawowanym społeczeństwem, spotyka się ludzi dobrej woli, ale trzeba ich długo i dobrze szukać, gdyż człowiek radziecki boi się wszystkiego i nikomu nie ufa. Kary długoladne zabiły w nim odwagę, ufność i zrobiły z niego niewolnika własnego rządu. Co do wspaniałych przedszkoli w Moskwie, to widziałam ~~ichxxixix~~ inne w mieście na dalekiej Syberii. A było ich kilka. Wyprowadzane dzieci na spacer były chude, smutne, bo głodne. I często miały świerzbę.

S Y B E R I A

V
Wygnańcy

1939 - 1941

Idą umarli - chociaż żywi

Umarli duchem - zgięci pracą

W płaczu się twarz zsiniała krzywi

Czy kraj rodzinny znów zobaczą :

Idą wciąż idą , w dół bez końca

Szare łachmany wiatr rozwiewa

Nie widzą nieba - brak im słońca

A pieśń rozstania wicher śpiewa...

Wilno

Wilno - miasto kościołów - pobożnych siedlisko,
Miasto , w którym do Boga tak zda się jest blisko -
Miastouchodzców wojny , ty dobrą przystani,
Cóż ci miasto kochane damy dzisiaj w dani ?

Tys nas przygarnęło - tys było ostoją
Twego piękna wspomnieniem oczy me się poja
I myśl na skrzydłach wiatru płynie pnał chmury
I wzrok wyteżam próżno, by ujrzeć twe mury.

Jakże jesteś daleko - jakże wielka tama
Odgrodziła cię od nas, choć droga nam znana..
Lecz powrotu już nie ma i darne starania -
Brama twoja zamknięta - zamek wisi na niej.

Brama twoja zamknięta - przegradza nas tama
A serce się wyrywa tam, gdzie Ostra Brama,
Gdzie wśród tysiąca wotów otrzymanych w dani
Mieszka ta Matka nasza Ostrobramska Pani.

Widzę Cię Matko ~~nasza~~ Święta, jak smutno spoglądasz
Zda się , że czegoś czekasz, że kogoś wyglądasz..
Pewno dzieci nieszczęsnych czekasz Matko Boga,
Choć wiesz jak trudna ciężka jest do Ciebie droga.

Chciałabym klęczeć znowu u stóp Twoich Pani
I serce swe zranione oddać Tobie w dani
I ból mój zanieść Tobie i moją tęsknotę
I złożyć na Twym progu sny przesnione, złote

I łzami żalu obmyć te schody kamienne
I wziąć nań dalszą drogę wskazówki zbawienne
I patrzeć , patrzeć długo - pokazać Ci serce
I kwiatów pęki rzucić na Twoje kobierce...

Jakżeś mi drogie Wilno ! Wciąż w mojej pamięci
Widzę cię w całej krasie .. Czy tak samo świeci
Słońce jasne , jak kiedyś niedawnymi laty,
Kiedyś mnie przygarnęło , gdy straciła chatę ?

Błądzą myślą i szukam śladów wojny krwawej-
Chociaż mniej ucierpiałeś od wielkiej Warszawy,
Lecz i na tobie przemoc ślady zostawiła
I w twoje święte mury armatami biła..

Czy pomnisz miasto nasze dzień sądny przed laty,
Gdy ludzi zabierano z kamienic i chaty,
Gdy ostatnie spojrzenia łzawe zrozpaczone,
Słałam ci miasto drogie - patrzyłam w tę stronę,

Gdzie twe światła jasniej małe i blade-
Żegnałam cię gorąco idąc na zagładę..

Szmer modlitwy na ustach bladych , roztrzęsionych
Zanośsiłam z rozpaczą tam gdzie Boże trony..

Nie wiem czy cię znów ujrzę miasto mojej duszy
Chyba , że czas zaporę - ciężki zamek skruszy
I otworzy znów bramę , by przyjąć rodaków,
Zawsze cię miłujących i wiernych Polaków.

Napisane na Syberii w mieście Sławgorod

22 - X - 1945 rok

Rozszalały się wichry Syberii

r. 1941 - rok wygnania

Rozszalały się wichry Syberii
I śnieżycą zawiąły mój los
Na bezkresnej śniegowej prerii
Bezlitosny dosięgnął mnie cios.
Nie widzę pól i łąk
Nie widzę lasów mych
Wśród tęsknot, głodu, mąk
Nie słyszę głosów bliskich swych.
Z Ojczystej ziemi mej
Z rodzinnych drogich chat
Znad rzek i leśnych kniej
Wydarto nas na wiele lat.

Nie pomogły mi płacze, ni skargi
Na tułaczkę kazano nam iść
Rozszepcane w modlitwie wargi
Pożegnaniem szumiący był liść...
Ostatni jasny dzień
Ostatni polski dom
Granicany skup jak cień
Przemocy straszny w ciszy grom
Obszary cudzych ziem
I mowy obcej gwar
Powrócę! - bracie - wiem
Krew polska w żyłach moich - war

Na bezkresach Sybirskiej pustyni,
Upodlony, wysmiany człek
Cierpiał Polak w cichości - bez winy
Cierpiał dumny, nie chwytął go lęk.
Bo w Matki wierzył cud,
Królowej wierny był
Że zbawi polski lud,
By wiecznie wolny, silny żył. -
W żebraczej szacie swej
Do celu szedł, jak w bój

Robotnik wrogich kniej
Obelgi biorąc za swój znój.
W rozszałanej wichurze - śnieżycy
Krew ofiarna płynęła mu z ran
Cóż dziś lzy te rozpaczne policzy?
Kto mu wróci rodzinny dziś łan?...
Lecz przyjdzie kiedyś kres
Nastanie rozpraw dzień
Zamilknie krwawy - bies
Zwycięstwa zabrzmi cudna pieśń.
Za ojców, synów śmierć
Za matek krwawy pot
W twój łeb uderzy cios
I skończy się szatański lot.

Wiem

Wiem, że cię nigdy nie spotkam na ziemi
Że się troskami nie podzielę z tobą
Że głowy twojej więcej nie przytulę
Do mojej piersi pokrytej żałobą.

Wiem, że się drogi rozszły na wieki
Ból tylko został i łez gorzkich rzeki
I wspomnień żąka kwiecista, zielona,
Wszystko zakryła poleści zasłona...

I wiem to także i wierzę niezbitie
Że gdzieś jest inne i szczęśliwe życie
Że się spotkamy hen, po tamtej stronie
Gdzie wieczna miłość niegasnąca płynie.

Gdzie wieczna wiosna i wieczne wesele
Gdzie kwitnie szczęścia wieczystego ziele
I wszyscy wolni od zgryzot i troski
Irowadzą żywot spokojny i boski.

Gdzie nic nie wiedzą o wojnie, swobodach
I cicho płyną po niebieskich wodach
Żyjąc w zachwycie - tonąc w ideale
Pełni słodocy - jasniejący w chwale.

Żyję i czekam pełna cierpliwości,
Ze przyjdzie chwila nieznannej błogości-
Ujrzę cię znowu, szczęściem odrodzona
I kwitnąć będzie miłość nieskończona.

Miłość

20/XI-42 II

Miłość! - to dni słoneczne
Przeżyte z tobą radośnie
Miłość! - to oczy twoje-
Wieczna tęsknota ku wiosnie.
Miłość! - to balsam dla serca
Co tyle cierpieć musi
Miłość! to usta twoje
Ach! jak ich świeżość mnie kusi!...
Miłość to my oboje,
W chwilach radosnych wielce
Gdzie wszystko inne nieważne
Gdzie tylko króluje serce!...

Step

Bezmiar dokoła - step się bieli
Iskrzy się śnieg - wichura gna
Mróz dech zapiera, krok mnie dzieli
Od śmierci... Dusza żka...
Stepowa płachta śniegu gruba
Rozpac mi serce rwie w kawały
A w stepie białym czycha zguba
Zamiast Ojczyzny - śniegu zwały.
Biało dokoła, a w mej duszy
Wyje tęsknota, ból mnie dławi
Któż brzemię kajdan zerwie, skruszy,

- 22 -

Czy wolność wróci, czy śmierć zdławi?...
Na zachód oczy załamane
Zwraca wygnaniec, hen ku kniei
Ramiona pręży utrudzone
Idzie wśród zasp i wśród zawiei...

Jesienne mgły

Jesień wkrąg mgły roztacza białe
Spowija smutkiem duszy lot
Sypią się liście - sny zwiotczałe
Na ludzki trud, na ludzki pot.
Jesienne dzionki szare, mgliste
Jasność zakryły, deszczem drżą
Znikły zacisza drzew cieniste,
Kwiaty ostatnie cicho mrą...
Na rozmokniętą, krwawą ziemię
Pada ostatni drżący liść
Spłynęło zwątpień ciężkie brzemie
Wszystko zawiodło - dokąd iść?...
Deszczowe chmury ciężkie płyną,
W jesiennym wietrze rozpacz żła,
W codziennych walkach ludzie giną
Kiedy odejdiesz doło żła?...

Puławy moje

Miasto moje kochane, prześliczne Puławy
Pełne starych pamiątek i odwiecznej sławy
Pełne kwiatów, zieleni, starych lip i klonów
A wokół łąk pachnących, łąsów, pól, zagonów.
Park przepiękny i stary zdoł me Puławy
Częste kiedyś bywały wesołe zabawy
W gościnnym miłym parku Książąt Czartoryskich
Polaków dawnych czasów, a tak sercu bliskich

Wielki pałac się rozsiadł - oko mile cieszy
 Brama wiedzie do niego, aleja dla pieszych
 W parku "Domek gotycki", Świątynia Sybilli
 Alej wiele cienistych - to istna idylla.
 Ten park tak dostojny, stary, marzycielski
 Miłym jest odpoczynkiem, ustroniem anielakiem
 Tam i w skwarne południe i w blasku księżycyca
 Ujrzysz miłe, nadobne Puławianek lica
 Rozmarzone i wdzięczne, wesole, zalotne
 Puławianki figlarne, dowcipne i psotne,
 Jest i "Głęboka droga" - mostek zawieszony
 Wiedzie do oranżerii starcej, opuszczonej
 W której kiedyś, w dalekich czasach Puław sławy
 Roślinność południowa mała Puławy.
 Są i sławne "Marynki" - pałacyk nieduży,
 Kaplica Czartoryskich nad Wisłą, na górze
 Wszystko pełne tradycji, przenosi nas w stare
 Lata przeszłości świetnej, wspaniałej nad miarę,
 Wisła szara, dostojna szumi, wciąż się wali
 A pieśń o Puławach płynie hen na fali.
 To flisaków pieśń płynie tęskna i gorąca
 Mocna, zgodna pieśń polska, spod serca płynąca.
 Jakie miłe jesteście Puławy kochane
 W zieleń, kwiaty, pamiątki prastare odziane.
 Jakie drogie mi sercu, jak choć do was wrócić
 I razem z flisakami pieśni o was nucić
 I oddać wam swe serce, utulić swe bóle
 Marzyć w ciszy parkowej, patrzeć na was czule
 Nie rozstawać się z wami, niech pamięć odżyje
 I z lat młodych, beztroskich wieniec barwny zwije.

20.X.1945

Miasto rodzinne

Miasto rodzinne moje, daleko jesteś daleko
 Myśl krąży koło ciebie - jesteś nad wielką rzeką

W snach błądzą po twych ulicach, widzę cię jak na dłoni
Serce wzruszone bije i blada twarz się płoni.
Miasto kochane moje! pełne pamiątek drogich
Ileż cię butów zdeptało żołdaków podłych i wrogich,
Ile krwi popłynęło w wiślanych szarych falach
Skąpane jesteś o miasto we krwi, cierpieniu i żalach.
Domostwa twoje rozbite, gruzy bieleją z dala,
A ślady złej przemocy zmywa wiślana fala.
Wróg groźny deptał, niszczył wszystko co polskie, nasze,
Chciał zetrzeć, w pył obrócić i zniszczyć twoją krasę.
Wypędzał z domostw ludzi - szli na tułaczą dolę
Zabijał, gnębił i podlił - osłabić chciał w nich wolę
Przeniosło wszystko we miasto i grób się nie ulękło
Dożyło, że gnębiiciela plugawe gniazdo pękło
Że ten co groził, palił, mordował małe dzieci
Zginał, jak ginie zbrodnierz, a miastu słońce świeci
Świeci kochane słońce, na gruzach kładzie promienie
Oświeśla drogę krzyżową, słoneczne kładą się cienie
Miną miesiące, lata, powstaną domy i drogi
Wrócę do ciebie we miasto w twoje gościnne progi
Wszystko będzie jak kiedyś, dom stary - wszystko kochane
Drzewa kwitnące w sadzie, niebo gwiazdami usiane
Wszystko będzie jak kiedyś, takie jak w sercu chowałam
Tylko zabraknie ludzi, których tak bardzo kochałam...

Sławgoród 1945 r.

Majowa noc

Majowa noc - miłości noc
Tajennie morze kryje...
Jakaś nadludzka idzie moc
I serce mocniej bije.

Słowika śpiew - miłosny zew
Rozmarza i czaruje
Burzy młodzieńczą, wartką krew,
Urok niezwykły snuje...

W majową noc - cudowną noc
Miłość się rodzi święta
Jakaś nadludzka idzie moc
W uśmiech wiosenny zaklęta.

Majowa noc - blaskami lśni
Zapachy bzu i róży

Dziewczyna o miłości sni
I z płatków kwiatu wróży.

Akacji kwiat i zapach łąk
Opary sponad rzeki
Słowika śpiew, rozkwitły pąk
Dla dusz zbolących leki.

Gwiazdy na niebie jasnym lśnią
Zapachy się unoszą
Kwiaty z rozkoszy główki gną
Odżyją rankiem - z rosą.

. 1/XII - 45 Sławgoród

Małego domku

W moim domku dalekim
Co błyszczał szybkami
Smutek szary zagościł
I skrapia go łzami.

Pajęczyna zasnęła
Zawiesiła kąty
Wzory ściany popsuła
I oplótła gonty.

Dom mój zalany łzami...
- Nie kwitną już kwiaty
I nie bielą się ściany
Mojej małej chaty.

Nad tym donkiem dalekim
Wiatr żalobny wieje
I lipa konarami
Bezlistnemi chwieje...

W moim domku dalekim
W moim dawnym domu
Który zdeptał but obcy
Gra dziś hejnał zgonu...

Sybir 1945 r.

Wspomnienie

Wspomnieniem sięgam i czoło chylę
Przed dniami co znikły w pomroce
I jako dziecię bezbronnie kwilę
W samotne, rozpaczne noce...

Chociaż na zawsze odeszły dni,
Co niosły radość istnienia
Nie mogę wyrwać z pamięci mej
Nie mogę pozbyć się cienia.

W samotne noce, w parne noce
Snuje się wspomnień wstęga
Idą potężne dawne moce
Myśl ran bolesnych siega.

Ufaj

Jak po zimie - wiosna gości
W zieleń strojna, w kwiat bogata
Jak po smutku dzień radości
Jak po starej nowa szata
Tak się nasze życie zmienia
Choć dziś smutne - beznadziejne
Przyjdzie oracz - chwast wypleni
I wyniszczy to co chwiejne
Tylko razem, tylko z wiarą
W lepszą przyszłość w jasne lata
Błyśnie słońce choć dziś szaro
Świat przystroi nowa szata.

Pamiętasz

Pamiętasz czas - przeklęty czas
Nieszczęsną dolę naszą
Kiedy nie nęcił księżyc, las
Ni kwiat nie cieszył krasą?
Kiedy stępieła w pracy dniach
W łachmanach brudnych - głodne
Odwiedzałyśmy dzieci, w snach
W te noce straszne - chłodne...
Pamiętasz barak, twardość prycz
Zaduch, przekleństwa, jęki
Piecyk wystygły - dzicz
I o najbliższych lęki?...
Pamiętasz rozpacz - tępy ból
I zwątpień dni - Golgotę?
Ból gorszy od zdradzieckich kul
Niósł nam konania słotę...
Pamiętasz noce czarne, złe
Przeładowane pracą
I oczy pełne męki - te
Co nigdy nie przebaczą?
Pamiętasz?... i nie zapominaj
Tych ciężkich dni i upodlenia
Niech Bóg przebaczy - ty - przeklinaj.
Za krew niewinną i cierpienia...
Pamiętaj zawsze. - rozkrwaw rany
Niech zawsze boją, zawsze krwawią
Czuwaj... podniosły łby - szatany
Już o podbojach zgodnie prawią.
Przekaż spuściznę dzieciom, wnukom
Niech się na ranach twoich uczą
Niechaj nie idzie w las nauka
Niech dawne błędy precz odrzuca

○ Stary dom

Domku daleki, domku mały
Co w drzew spowiciu giniesz szary
Gdzie pożegnania łzy się lały...
Domku małejki. - domku stary.

Wspomnienia płyną i żal płacze
Nad popieliskiem, nad martwością
Nikt do twoich drzwi dziś nie kołacze
Płacze... Powiało chłodem - słońcem.

Nic nie zostało z dni radości...
Nic... tylko ściany nagie - puste
Nie wrócę już - nie przyjmiesz gości
Choć znów przyjdą lata tłuste.

Domku mój mały, domku szary
Chociaż daleki, tak kochany
Domku szczęśliwych dni - mój stary
Choć pusty dziś - niezapomniany....

○ Smutek

Pluszcze deszcz... Jesienna słońca idzie łzawi
Ponure, nagie stoją drzewa
Smutek mnie w szponach trzyma - dławi
Wiatr pieśń pogrzebną jęczy - śpiewa.
Padają krople w ziemi żono
Ciężkie jak łzy na trumny wieko
Znów krzywdy i od krwi czerwono
Śmierć kosi, bierze - ofiar czeka.
Za oknem pluszcze deszcz jesienny
Mokną bezlistne drzewa - krzewy
Chłód w moim sercu dziś kamienny
Nad wod otchłaniają krążą mewy
Smutno mi... przyszła jesień życia
Odarta z wzd, odarta z krasy
W szarawych zwojach mgieł spowita
Tęsknotą spadła w pola, lasy.

Powrót

Do Polski wracałeś tułaczu
Do Polski co w snach ci się śniła
Opuchły twe lica od płaczu
Wracałeś... - godzina wybiła.
Do kraju wracałeś - Ojczyzny
W łachmanach wybladły - znękany
Nie wstydząc się brudu - golizny
Bólami tęsknoty stargany.
Wracałeś po latach upiornych,
Po nocach bezsennych, bez gwiazd
Z modlitwą na ustach - pokorny
W przeznaczeń godzinie, do - gniazd.
Wracałeś do swoich - na zgliszcza,
Na ziemię co krwią użyziona
Dziś była ci droższa i bliższa
Ta ziemia przemocą zmoczona.
Wracałeś... zabiło ci serce
Zamarła od chwili rozstania
Zniszczone tam - w poniewierce
Osłabłe od zmagani - konania.

.1946 r.

Jeśli cię spotkam

Na Syberii 1945.

Jeśli cię spotkam, po latach niedoli
Jeśli cię spotkam z przeznaczenia woli
Wśród pól szerokich, zbożami szumiących
I łąk kwiecistych, ziółkami pachnących
W słońca promieniach, w poszumie drzew starych
Czy też jesieni dniach smutnych i szarych
Świątem mi wielkim będzie to spotkanie
Znak, że odeszło ode mnie karanie
Że znikła przeszłość, bez jutra - koszmarna
Że uszła zgryzot noc boleści - parna
I nowe życie rozbiło zorzami

Ze nigdy oczy nie napłyną łzami
Wróci znów spokój i wiosenne dzionki
A z nimi szczęścia niewygasłe mrzonki
Znów mocna będę i wróci hart duszy
Co boleść moją i me łzy osuszy.
Jak dawniej stanę przy twoim ramieniu
Czystsza i bielsza gdyż w ognia cierpieniu,
Dusza ma jasność przybrała nieziemską
I znowu ujrzą przyszłość czarodziejską
I w oczy spojrzę twoje zadumane
Czoby nad wszystkie na świecie kochane
I włos srebrzysty przyglądzę mą dłońią
I żyć będziemy rodzimych pól wonią
W objęciach twoich zapomnę złej doli
O krzywdach strasznych, o latach niedoli
I znów szczęśliwi na wieczność - do końca
Pójdziemy razem do prawdy - do słońca.

Syberia

Głód, rozpacz i przemoc okrutna - brutalna
Zwątpienia, to przebłysk nadziei,
Przeznaczeń, roźdzwięków nieć długa fatalna
I skowyt Sybirskiej zawiei...
I cierpień i zmagani, bolesna lat karta
I tęsknot co żarły nas skrycie
I jedna jedyna myśl stała, uparta,
Że nowe nastąpi znów życie.
Że tam gdzie ta ziemia, Ojczyzna, ta nasza
Tam, gwiazda błysnie zbawienia
Niech będzie przeklęta swoboda ta wasza.
Gdzie kłamstwo, gdzie krew i cierpienia.
My prawdy żądamy, precz z kłamstwem, obłudą
Nie chcemy krwią bratnią rąk kalać
My chcemy by wolność nie była nam złudą
Nie chcemy przemocą rąk walać.

Jesienne mgły

Szaro i mglisto - świat smutkiem zasnuty
W blaskach słonecznych ziemia się nie pławi
Z barw i radości, wyblakły - wuzuty
Duma świat stary w dżdżu kroplach się kżawi...
Tęskni ma dusza udręczona srodze
Do słońca tęskni, do radości - lata
Mgielne zaskony chłodne na mej drodze
Jesienny obraz i jesienna szata
Zalana deszczem drzemie ziemia święta
Umarłe kwiaty zwisły nad rabatą
Niwa ścierniskiem świeci, dawno zżęta
Słońce nie igra nad sierocą chatą...
Deszcz dzwoni w szyby. Zimno. Rozpacz kasa.
Kałuże ciemne na drodze się znaczą
W jesiennym wietrze liść pożółkły płasa
Zgłodniałe wrony nad domostwem kraczą.

Dzwony

Ostatnie blaski gasnącego słońca
Światłem jaskrawym oświetlają domy
Śląc ostatniego, złocistego gońca,
Że noc się zbliża - smutno biją dzwony...
Mroków szarawych ścielą się zaskony,
Za dusze zmarłe długo biją dzwony
Smutek do serca zakrada się skrycie
I żal ^{że} szybko przemija nam życie.
A dzwony dzwonią, żakłością nabrzmiałe
W straszliwym smutku zda się oszalałe...
Dzwonią i jęczą odmień im karanie
I z wiecznych mroków racz wybawić panie....

Skawgoród r.1945.

śnieżyca

Hej ! śnieżycy , co wiejesz
I z przechodnia się śmiejesz
Sypiesz w oczy , w rękawy
Igrasz tak dla zabawy..

Ty psotnico zimowa
Już we śniegu ma głowa,
Za kołnierzem śnieg kapie
Wiatr rękawy mi szarpie

Psotna , młoda śnieżycyca
Chce zamrozić mi lica
Całą drogę zamiata

Już we śniegu ma szata !

Już i droga zawiana -
Oj - śnieżycy kochana
Sfolguj trochę la Boga -
Niewidoczna już droga !

A śnieżycy szaleje

Im z przechodnia się śmieje
Rada młoda psotnica,
Że zmroziła mi lica

Że mi drogę zawiąła,
Że się chata zadziała
Że przechodzeń nieboga
Nie wie biedny , gdzie droga.

- 37 -

Zagroda wiejska

Długim szeregiem stoją chaty małe
Dachy na nich słomiane i kominy białe
Okienkami strzelają, kwiaty się czerwienią
Pelargonie wesole ze świeżą zielenią
W ogródku ogrodzonym niskim starym płotem
Pies, stróż domu figluje z przyjacielem kotem
A witną malwy czerwone, balsaminki białe
Astry patrzą ciekawie i stokrotki małe
Słoneczniki ku słońcu wyciągnęły szyje
Zapachy się unoszą, wszystko kwitnie - żyje.
Przed domem stary żóraw skrzypie bez ustanku
Gdy dziewczę wodę bierze wiadrami na ranku
Stoją pługi i brony, kosy błyszczą stałą
Obórki starej ściany potrochu się wala
Konik znudzony gryzie obrzydłe wedzidło,
Chciałby lecieć na wolność - stanie mu obrzydło
Świnie w chlewie chrząkają, leżąc syte, białe
Opuchłemi oczkami **strzegę** prosiąt zgraje
Krów już nie ma - na paszę poszły z pastuchami
Owce im towarzyszą z Owczarkami psami.

Do dziewczęcia

Nie płacz dziewczyno
Nie płacz, że nie wróci,
Nie miej doń żalu,
Że serce zasmucił.
    Że zbladły kraśne jagody,
    Że serce ból przenika
    Że łzy jak perły płyną
    Że szczęście z oczu znikło...
Nie miej do niego żalu,
Że młode życie twoje
Oddał za ziemię matkę,
Że szedł na straszne boje...

Bo wolał swą i męką
Torował drogę tobie
Byś wrócić mogła wolna,
On grób wykopał sobie...

Otrzyj więc zapłakane
Oczęta modre dziewojo
Żal przejdzie - wszystko przemija
Rany najcięższe się goją.

Lecz pomnij zawsze dziewczyno,
Choć szczęście ziemia wzięła
To dziełem jego i chlubą,
Że Polska nie zginęła.

Niedziela

Niedziela. Słońce świeci, lecz w sercu tęsknota
Za niedzielą tą naszą. - słońce czy też słońca
Zawsze było odświętnie, gwarno i wesoło
Wśród tłumów postrojonych i zieleni wkoło.

Dzwony biły od rana, przyzywając wiernych
W kościołach msze prawili księża za niewiernych
Aby ich wrócić znowu na kościoła łono
Chodziło się żarliwie - ludzi dobrych grono.

Wszędzie spokój i cisza, żadnych targów krzyków
Nie było ni bazarów, tych dzikich nawyków
Wszędzie było świątecznie, czy we wsi czy w mieście
W kościołach chóry piękne męskie i niewieście.

Śpiewały zgodnie Bogu dobremu na chwałę
Śpiewały także dzieci niewinne i małe
Dziękując litościwej drogiej Bożej Matce
Za opiekę i szczęście w ich rodzinnej chatce.

Wojsko nasze kochane w odświętnych mundurach
Modliło się w kościołach katolickich murach
Za wolność, niepodległość ziemi odzyskanej
Krwia serdeczną żołnierzy obficie zalanej.

Zapach kwiatów wiosennych - kadzielniane wonie
 A w ołtarzu Bóg wielki siedzący na tronie
 Świec jarzących blask jasny - migotliwe cienie
 I śpiew płynący z serca w gotyckie sklepienie.

Dziwny urok, dreszcz dziwny przenikał każdego
 Błogość, jasność spływała na człeka wiernego
 A nawet i niewierny zaplątany w tłumie
 Odczuwał dziwny spokój i szukał w rozumie.

Rozwiązania zagadki, lecz trudno mu było
 Przyznać, że z wielkim Bogiem jest dobrze i miło
 Że za mało mieć rozum, jeść i spać wygodnie
 Patrząc z góry na innych - ubierać się modnie.

Trzeba szukać przybytku trwałego dla duszy
 Którego nikt nie zburzy, nie wydrze, nie ruszy,
 Który jest tak potrzebny jak powietrze, woda
 Wtedy jesteś spokojny i z sumieniem zgoda.

Taka była niedziela. Dawno, bardzo dawno...
 Jakże tęskno mi do niej.... Teraz też jest gwarno
 Jest niedziela - bazarna - handel i zamiany,
 Walka o byt - człek każdy zgnębiony, sterany.

Nic dla duszy, a wszystko jedynie dla ciała
 Los taki wypadł marny i tak dola chciała...
 Wiem, że kiedyś nadejdzie inna nam niedziela
 Wtedy zgodnie pójdziemy niosąc wianki ziela.
 W pielgrzymce wielkiej polskiej do świętych ołtarzy
 Gdzie Bóg na tronie siedzi z aniołami gwarzy.

Lwów

Lwów. Dworzec piękny, panorama, targi
 Katedry i szkoły. Drżą wzruszone wargi
 Gdy wyliczyć chcę wszystko, co polskie zostało
 W cudnym grodzie słonecznym i gdzie się podziało?

Wszystko co było nasze, co z krwi naszej było
Co kochałeś do grobu, co ci w sercu tkwiło
Co dumą napawało każdego Polaka
Co treścią życia było każdego Lwowiaka.

0 Tęsknoty nieć

Przędę nieć bólu - przędę nieć tęsknoty
Przędę nieć żalu i deszczowej słoty
Przędza ma cienka, rwie się, w płaczu jęczy
Nitkę ma wiotką los brutalny dreczy.
    Nieć ma się snuje przez pola, zagony
    Nieć z wiatrem leci nad rodzime strony
    Na bory płynie i nad chaty wioski
    Niesie pieśń moją - niesie moje troski.
Płynie nieć szara, tak, jak dola moja
Płynie nad morze - płynie hen do zdroja
Gdzie zostawiłam umiłowań moce
Tam gdzie zostały me szczęśliwe noce.
    Płynie nieć wstęga rozwija się w locie
    Wspomnieniem płynie o krwi i o pocie
    Płynie nieć wiotka cierpieniem sprężona
    Płynie nieć szara, płynie nieskończona...
Płynie ma przędza, po drodze oplata
Miasta kochane, niewidziane lata
Łąki zaściela, na pola się kładzie
Dom mój odwiedza, zwija się w mym sadzie.
    Płynie nieć moja rozplata się w locie
    Płynie nieć szara, szepcze o mym pocie
    O dniach tęsknoty i o nocach żalu
    O łzach goryczy, smutnego opalu.
Płynie nieć moja, długa, nieskończona
Płynie szybuje, gdzie rodzinna strona
Ponad wioskami, nad miastami płynie
Płynie nieć szara tęsknoty - nie zginie.

Prośba

Polsko. Przyjm rzeszę bezdomnych tułaczy
Otrzymaj z łez oczy, niech ustana płacze
Przyjm dzieci swoje wierne, miłujące
Niech nam zaświeci jeszcze polskie słońce.
I polskie niebo gwiazdami usiane
Ukoj serca rozłąką stargane.
W księżycu blasku przyjdziemy w pokorze
By rankiem witać nasze polskie zorze.
I ziemi - matce hołd złożyć serdeczny
I hymn zanucić nasz stary - odwieczny.
I serca wierne oddać Tobie w darze
By pieśń chwalebna spłynęła w ołtarze
I poleciała z wiatrami w przestworze
Nad polskie znowu odzyskane morze.
Niech wita gaje, strumienie, doliny
Cwionie w locie nadrzeczne wikliny
I nad borami i polami płynie
Pieśń, co wciąż żyje i nigdy nie zginie
Pieśń nasza stara - potężna pieśń, droga
Pieśń o ojczyźnie - pieśń straszna dla wroga.

Dary

Cieszy się mały - cieszy się stary
Z dalekiej Polski jadą dary
Nie z Palestyny i nie z Iranu
I nie z Ameryki stanu
Ale z Ojczyzny kochanej dary
Od sióstr i braci hojne ofiary -
Dla tych co z dala Ojczyzny proga
Dla których jeszcze zamknięta droga
Których tęsknota rośnie, wciąż wzrasta
I w jęk boleści - krzyk się rozrasta
Wróćcie nas w progi ziemi rodzinnej
Nie chcemy obcej, nie chcemy innej.

Idą więc dary dla biednej rzeszy
Idą z rodzinnych drogich pieleszy.
Idą spod strzechy i kamienicy
Ślą je żołnierze i robotnicy
Ślą je Polacy z kraju wolnego
Braciom - Polakom do kraju obcego
Z sercem gorącym obfite dary
Cieszy się mały - cieszy się stary.
Choć w obcej ziemi wilja wypada
Smutek ciężarem w piersi zasiada
Choć z dala od was, choć łąza się kręci
Choć bliska jestem rozpaczy - śmierci...
Dzięki za dary, za wasze troski
Może już bliska droga do Polski
Może ostatnie to dary wasze
Może ostatnie łązy gorzkie nasze
Może... Nadzieja jasna mi świta
Że wreszcie inna wilja zawita
Na własnej ziemi - między swoimi
Z własną rodziną i kochanymi.

○ Wspomnienia przeszłości

Ziemia mi pachnie daleka,
Pachną mi bory odwieczne
Łąki skoszone - pasieka
I cicha przystań słoneczna.
Szumią mi lasy w zadumie
Szumią mi rzeki falami
Śnię sen bajkowy w poszumie
Lip poruszanych wiatrami.
I stary kasztan mi szumi
Dostojny w kwietnej ozdobie
Szmer liści westchnienie tłumi
Co płynie z wiatrem ku tobie.
Krzewy mi pachną majowe

Bukiety bzu i jaśminy-
Pierwsze pierwiosnki liliowe
I ciepłarniane cytryny.
Drogi mi wstęga widnieje
W ozdobie klonów strzyżonych
Słońce wesóło się śmieje.
W promieniach jasnych - złoconych
Kościoła dzwony mi biją
Kadziidek zapachy wdycham
Ołtarze zdobne w lilije..
Ich czarem żyję oddycham.
I cmentarz wiejski stareńki
Widzę szumiący drzewami-
Kres bólu, zawodów i męki
Zdobny krzyżami, kwiatami
Wspomnienia płyną i płyną
Jakieś melodie wirują
To w ciszy nocnej giną
To nitką pajęczą się snują.

21/I-45.

Czego czekam

Czego czekam samotna i kogo wyglądam?
I nadzieją się łudzę i tęsknie spoglądam
Cierpię, płaczę i czekam losu zmiłowania
Siły moje ustają od męki zmagania.
Czego czekam? W **szale** wkoło wojny zawierucha
Co męczarnie wciąż **sieje** i osłabia ducha
I ostatnie promyki nadziei
Ile **kez** moje oczy wylały tęskniące
Wiele lat upłynęło w bolesnej rozłące
Ile sił zmarnowanych i ile zwątpienia
Dako życie rozpaczne i ile cierpienia
Znieść musiało me serce biedne załamane
Na zagładę, tęsknotę wieczystą zesłane.

Czego czekam żalosna, wypłakując oczy?
Czemu żal lat ubiegłych ciągle za mną kroczy?
Wszak przeszłości nie wrócę, nie wskrzeszę umarłych
Nie odświeżę kart starych pożółkłych, pobladłych...

Nowe światła

Nowe światła rozbłysły hen na widnokręgu
I nadzieja wstąpiła w serca oszalałe
Jeździec konia dosiada w błyszczącym popręgu
W głowie huczą projekty niezwykle i śmiałe
Gwiazdy nowe zabłysły na niebieskim niebie
Czy świecić długo będą, nikt dziś nie odgadnie
Blaskami cudownymi kładą się na glebie
Świecą jasno, migocą złociście, powabnie
Burza scichła i niebo pogody jaśnieje
Nie słychać wrzawy wojny i nie słychać jęku
Dziś sądów przyszła chwila zgroza z kątów wieje
Zbrodniarze dzicy bledną - pełni trwogi - lęku.
Nowe życie powstaje - nowa droga jasna
W poczuciu prawdy wielkiej powstała szeroka
Droga bliska nam sercu, bo z krwi naszej własna
To przyszłość nasza dumna, to nasza opoka
Świecą gwiazdy nam nowe - nadzieja rozbłysła
Lepszej doli, spokoju, wyrównania, wiedzy
Że świecić będą jaśniej, że godzina przyszła
Odpoczynku po pracy na rodzinnej miedzy
W blasku hasłał podniosłych niczem nie zmaconych
W pracy nad odbudową, co wróg zaprzepaścił
W trudzie rąk bohaterskich na wieki złączonych
By uląkł się wróg podły, co mordował, gwałcił.

11 Listopada

Święto naszej ojczyzny - święto naszej krwi
Jedenasty listopad. Jakże pięknie brzmi.

Data naszej wolności i święta narodu
I peknięcia przemocy nabrzmiałego wrzodu.
Święto wojska i święto poległych nam braci
Jakże drogie nam święto, w swej odświeżonej szacie.
Jakże dawno to było - widzę jak na jawie
Defiladę żołnierzy idących ku sławie
Widzę hufce młodzieży i piękne sztandary
Na nich honor, Ojczyzna - ślubowanie wiary
Entuzjazm, radość, łzę błyszczące oczy
Młodzież dumna, szczęśliwa za sztandarem kroczy.
Ileż wspomnień i blasku, ile łez gorących
Mów podniosłych i rzewnych, tak serca krzepiących
Ile pragnień, nadziei, ile serca w darze
Nieśli wierni synowie na matki ołtarze
Wszystko pomnę - wyryte wszystko jest w mym sercu
Czy żyć będę spokojnie, czy też w poniewierce
Zawsze sercem przy Tobie święto mej wolności
Stare święto kochane - nie pragnę nowości.
Ja przy starych ołtarzach śluby uczyniłam
I szczęśliwa, radosna w starych murach żyłam
Nie pociąga mnie karta nowa w dziejach starych
Stare dzieje mi drogie im niosłam ofiarę.
Całą miłość, myśl każdą niosłam im poddana
Nie zważałam, że boli i krwawi ma rana
Wszystko zniosłam dla Ciebie święto mej wolności
Stare święto kochane - nie pragnę nowości.

    Nie uciekaj chwilo droga

Nie uciekaj chwilo droga
Nie omijaj mego proga
Niech się tobą nalubuje
Niech się tobą nadziwuje
    Przysiadź chwilko cicho w sieni
    Spocznij miła tam w zieleni
    Gdzie się słońce w krzaczach przebija
    Gdzie zakwitła ma lilija.

Spocznij droga w progu w chacie
W swej słonecznej szczęścia szacie
Nie odbiegaj chwilko droga
Nie opuszczaj mego proga.

Choć ma chatka skromna, mała
Ale czysta, ale biała
Wiec się rozgość chwilko mała
Tyś pociecha moja cała.

Chwilko szczęścia, chwilko złota
Nie uciekaj, idzie skota
Pobądź ze mną chwilę jeszcze

Niechaj szczęściem się nacieszę
Niechaj prześnię cuda jasne
Blaskiem twoim dni rozjaśnię
I cierniowe ścieżki swoje
I życiowe ciężkie znoje.

Ogród udręczeń

Ogród udręczeń noszę w moim łonie
Dusza ma jęczy, serce żarem płonie
Żarem boleści - też niewypłakanych
Marzeń przerwanych - istnień załamanych

Płonie me łono, żal się kłębi - zwija
Syczy złowieszczco, jak zaciekle żmija
Ogniami bucha jako wulkan srogi
Lawą ognistą zalane me drogi

Iskry się sypią - katusze nieznane
Meczą me ciało zniszczone, złamane
Dym oczy zgasłe przysłonił i łzawe
Na sercu rany wystąpiły krwawe

Płonie me ciało i zamiera dusza
Myśl ma się mąci - rozum się rozkrusza
A życie nędzne tli się i wygasa
I nowych bóli napływa wciąż masa

Ogród udręczeń hoduję w mym łonie

Ulga nastąpi, lecz pewnie po zgonie
Dopóki jednak życie tli się moje
Bólu, katuszy płyną gorzkie zdroje...

Jabłoni kwiat

Jabłoni kwiat - przecudny kwiat
Kwitnie i nęci z dala
Dawny, uroczy widzę świat
Nadpływa wspomnień fala.

Jabłoni kwiat różowo-śnieżny
Czaruje oczy moje
Zapach wiosni niesie wiatr
I oczy błyszczą twoje.

Jabłoni kwiat roznosi wonie

I pieści oczy moje

Jabłoni kwiat roztoczył czary

Znów widzę oczy twoje.

Jabłoni kwiat - rozkoszny kwiat
Zapomnień daje wiosnę
Zaczarowany widzę świat
Dnie słodkie i radosne.

Jabłoni kwiat - uroczy kwiat

Wrócił mi oczy twoje

Pokazał cudów dawny świat

Szczęście pokazał mi moje.

Jabłoni kwiat osypał trawę
I wiosna już ulata

Przeszłości cudnej widzę zjawę
Tęsknota mnie oplata...

Odpuść nam winy

Odpuść nam winy nasze i oddal karanie
Grzechami obarczeni błagamy cię Panię
Winy nasze olbrzymie - brzydzimy się nimi

W dzień nie mamy spokoju, w nocy o nich śnimy
Prześladują nas ciągle upiorne zjawiska
Wstyd przed Tobą nasz Panie, łzy z oczu wyciska
Wiemy, że grzechów brzemie zaciążyło na nas
Ze przyjdzie chwila sądu - porachunku czas
Ze staniemy przed Tobą w całej swej brzydocie
Grzechów, win popełnionych okropnej nagocie
Życie nędzne, obłudne wstrętem nas napełni
Ze nie Tobie a czartu wciąż byliśmy wierni
Choć wzywałś nas ciągle do upamiętania
Grzeszyliśmy bez przerwy, nie bacząc karania
Lecz przebrała się miara, przyszła kara owa
Wielka, okrutna, długa, wojna wszechświatowa
Cios za ciosem na głowy spadał nasze grzeszne
Przyszedł żal, upamiętanie, wyrzuty niewczesne
Wtedy przejrzały oczy - wzruszyły się serca
Kiedy bluźnił, złorzeczył Tobie przeniewierna
Pełen pychy, chciwości, gwałtu, rozpasania
Żądny tronów, bogactwa i światem władania
Wtedy wróciły serca żalem przepelnione
Do Ciebie Sędzio dobry, zbolące, skruszone
"Odpuść nam nasze winy i oddal karanie
Zniknij się i ulituj dobrotliwy Panie".
My w zamięsaniu odpuszczamy naszym winowajcom
Krzywdzicielom, zaborcom, zbirom i oprawcom.

17/IK-45.

○ Tęsknota za Ojczyzną

Otwórz swoje podwoje
Otwórz serce swoje
Ojczyznę naszą kochaną
Wszak my dzieci twoje.
Zabłąkane w ciemnościach
Cierpiące, znękanne
Tęsknotą wyniszczone
I bólem złamane...

My sieroty bezpańskie
Tułacze bezdomni
Obdarci, wynędzniali
Chorzy i bezbronni....

Oczami stęsknionemi,
Goniąc za chmurami
Ramiona wyciągamy
Pokryte ranami.

I serca swe krwawiące
Posyłamy tobie

Byś się nam zmiłowała

W tej nieszczęścia dobie

Byś swe oczy zwróciła

Na niedolę dzieci

Na płacz starców nieszczęśliwych

I na rozpacz matek

Rzeknij matko ojczyzno

Słowo czarodziejskie

Pora wracać "przybądźcie

Na gody zwycięskie".

25/VIII-45.

Przekleństwo

Bądź przeklęty bandyto

Krwiożerczy Hitlerze

Smoku legendarny

Nienażarte zwierzę.

Bądź przeklęty na wieki.

Świata gwałcicielu -

Morderco małych dzieci

Strasznych kalek wielu.

Bądź przeklęty zbrodniarzu.

Za Warszawę naszą

Za mordy Świącimskie

Za zaborczość waszą.

Bądź przeklęty na wieki.
Za kościoły zburzone,
Majdanka piece straszliwe
I groby łzami zroszone
Bądź przeklęty.
Za wszystkie twe obozy śmierci
Za jęki mordowanych
I niewinnych dzieci
Bądź przeklęty za Polskę
Całą krwią zbryzganą
Za wsie i miasta nasze
Za ziemię kochaną,
Za wszystkich co cierpieli
Umierali młodo
Których ojczyznę Polska
Orzeł Biały - godło.
Bądź przeklęty raz jeszcze
Nie zaznaj wytchnienia
Niech ci w uszach wciąż huczą
Pogrzebowe pienia,
Ofiar, które zginęły
Z twej ręki potworze,
Ja cię tu wobec Boga
Przeklinam i grożę....

Wspomnienie przeszłości

Kiedy w przeszłość zapatrzą się jasną
Widzę dawne, świetlane obrazy
Syn małej u piersi - dzieciątko
Cztery ciemne, a dusza bez skazy.

Tyle szczęścia mi dałeś mój synku

Tyle godzin radosnych - wesela

Tyle światów otwarłeś mi nowych

W życiu moim nastąpiła niedziela.

Do Polski droga wolna

Kto chce - ten wrócić może

Dlaczego ty nie wrócisz?
- Dlaczego??. Powiedz. - Boże....
Boże Ty najłaskawszy.
Boże Ty litościwy,
Dlaczego syn jedyny
Nie wróci na polskie niwy?
Czemu nie ujrzy więcej
Tych pól błyszczących rosą
Ni łąk pachnących zieleń
Po których biegał bosy?
Ni tych kościołów starych,
Które ukochał wielce
Ani Wszeźki szarej
Do której tęsknił sercem.
Ani swej matki biednej
Która go czeka strapióna
I wypłakuje oczy,
Po szczęściu, po straconem...

12/VIII-45.

Wspomnienie

Jakże ciężko i jak serce boli
Kiedy wspomnę złe lata niedoli
Przemoc wraź, zniszczone nadzieje
I wokoło wiatr żalobny wieje...
Pochowane w grobie szczęście leży,
Biedne serce znętkane nie wierzy
Że słoneczne były dni majowe
Że nadejdą dni jasne i nowe
Cierń tkwi w sercu na zawsze, uparcie,
Ból pozostał i szarpie zażarcie
Wątpliwości nadpłynęła fala
Choć znajomy brzeg widnieje z dala.
Kamień ciężki przybija, przytłacza
Lat nieszczęsnych tułaczka żebracza

Grobów wzgórze czernieją w oddali
Biedne serce znękane się żali...
Jakiś krzyk się wyrywa i leci
Gdzie są nasze, gdzie polskie są dzieci?
Czemu braknie ich tyłu w szeregu
Czemu mało dobiło do brzegu.?

Do matki Polki

O biedna matko Polko, kto twe rany zgoi
Kto się twojej boleści nieczuły ostoi?
Kto ci ulży, utuli w tej nieszczęścia dobie?
Smutnaś, pełna rozpacz - synowie śpią w grobie.
Ży wyżłobiły doły pod twymi oczyma
Rozpacz w swoich ramionach bez przerwy cię trzyma
Ból gniecie i przytłacza, wyczerpuje siły
Szczęście znikło, gdyż synów złożyła w mogiły.
Choć wiesz, zginęli chlubnie i dla dobrej sprawy
Wzrok twój jednak pozostał przygasły i łzawy
Serce bólem przeszyte kona wciąż powoli
Nie może znieść, pokonać okrutnej niedoli...
Smutna jesteś o matko, smutna - zapłakana
Nie masz chwili spokoju - postać twa złamana
W czarne szaty odziana kroczysz bolejąca
Oczy patrzą w zaświaty - nie tęsknisz do słońca.
Nic cię więcej nie trzyma na ziemi znękanej
Gwałtem, mordem, pożogą, przemocą zdeptanej.
Żyjesz i konasz co dnia matko nad matkami
Cierpisz dumna, a oczy wciąż zalane łzami,
Krew oddałaś swych synów, a i szczęście w darze
Poniosłaś wielką matko na życia ołtarze
Jesteś sama. Z swym bólem chodzisz zawsze w parze
Lecz spokojna, bo uszły hordy krwawe wraże.
Jesteś wolna o matko i wolna twa ziemia
Za twe i synów twoich nadludzkie cierpienia
Cześć. Polko wielka - matko bohaterów
Chyle czoło przed tobą, choć nie masz orderów.

Cześć ci włodarzu.

Ty w sukmanę odziany włodarzu,
Wierny synu ojczystej zagrody
Stary ziemi swej gospodarzu
Coś nie rzucił ni roli ni trzody.
Jenoś czekał i cierpiął w ukryciu
Pazurami darł ziemię rodzącą
Choć wróg często zagrażał życiu
Stałeś dzielnie i z wiarą gorącą
Że przetrzymasz, że wytrwasz do końca
Że przysięgi dochowasz swej matce,
Że nadejdzie syn ziemi obrońca
I zaświeci znów słońce w twej chatce.
Stałeś twardo, dumny i zacięty
Na swym skrawku od Boga ci danym
Baczenieś patrzył aby ran był zżęty.
"Trzeba chleba żołnierzom kochanym".
Pracowałeś o głodzie i chłodzie
Krwia i potem nasiąkła twa gleba
Chciałeś chłopie żyć na swobodzie
Dać obrońcom pod dostatkiem chleba.
Choć ci w oczy gorączką świecąca
Śmierć okrutna często zaglądała
Serce polskie wciąż było gorące
I miłością ku ziemi pałało
I wierzyło i trwało uparcie,
Że cud przyjdzie i znów odżyje
Że znów żołnierz stać będzie na warcie
Polski żołnierz co tak dzielnie bije
Że ta twoja ziemia ukochana
Krwia serdeczną jej synów zbroczona
Już obcego nie będzie mieć pana
Za swe krzywdy stokrotnie pomszczona
Cześć ci chłopie. - ty polski włodarzu
Cześć strażniku. swej ziemi kochanej
Coś przetrzymał podłe, hordy wraże
Cześć rolniku. ziemi odzyskanej

Gwiazda ma zgasła

Gwiazda ma zgasła. nie daje promieni
Choć inne świecą, żadna nie zamieni
Tej co odeszła, tej co porzuciła
Niebo, gdzie blaskiem cudownym świeciła
Gwiazda ma zgasła. więcej już nie świeci
Próżne oczekiwanie już blasku nie wznieci
I choć uparcie spoglądam ku górze
Gwiazdy mej nie ma, więc skarżę się chmurze.

Sen ziemi

Mroz ścinał ziemię, śnieg wybielił lica
W szaty godowe odziana ziemica
Śpi, odpoczywa po minionych trudach
Śnieg puchem nakrył ziemię całą w grudach
Śpi ziemia matka w spokoju i ciszy
Wiatr mroźny wieje - ona go nie słyszy
Nieczuła na nic, marzy ma ziemica
Że wiosną śliczne będzie miała lica
W zieleń się znówu odzieje i w kwiaty
W bratki pachnące, maki i bławaty
W kwiecie różnego ustroi się wieńce
Nad wodą żółte zakwitną kaczeńce
Czarować będzie młoda zalotnica
Oczami z fiołków z róż różowych lica
 Usta z koralu będzie mieć czerwone,
Włosy blaskami słońca wyłoczone -
Słowika piosnka popłynie radosna,
Że najpiękniejsza jest kwiecista wiosna.

Wydawnictwo

Wydawnictwo

Wydawnictwo

Wydawnictwo

Juliana Wazowska

Kochanej Pani Wandzie Żylińskiej w podzięcie,
za okazane serce, w najcięższych chwilach
życia mojego i za przytułek w Jej rodzinie,
po powrocie z więzienia

Juliana Baranowska

Cicha, z sercem gorącym, litościwa Pani,
Niosę Ci serce swoje i życzenia w dani
I tych kilka słów dobrych ofiaruję Tobie
By hołd złożyć serdeczny, dziś Twojej osobie.
Dobroć Twoja jest znana - wszyscy kosztowali
Dobrodziejstwa z rąk Twoich i starsi i mali
Kiedy przyszła zmagania, nieszczęsna godzina,
Gdy do więzień szli starsi - płakała dziecina.
Bez opieki zostawszy, bez dachu, bez chleba
I jak słała bolesny do Stwórcy - do nieba
Tyś przytułek im dała - chlebem nakarmiła
Chociaż żyłaś uboga - aleś się dzieliła
Kęskiem ostatnim chleba, co gorzki - z piekunem
Tyś była matką dla nich - byłaś opiekunem
A kiedy wreszcie więzień odemknięto wrota
Gdy skończyła się kara i odeszła słota
Wyniszczonym, wychudłym, kąta udzielałaś
I słuchając ich dziejów, jak oni - cierpiałaś.
I mnie kiedyś wróciła obdarta i głodna
Przytuliło Twe serce... więc Twa postać godna
Wryła się w moją duszę, miła i pogodna
Dziś - kiedyś znowu odziana - nie głodna
Pospieszam z życzeniami - daję serce w dani
O dobra, litościwa i kochana Pani.

Sławgoród 24/XII-45 roku
Wilja na Syberii

Robocze ręce

Szary dzielny człowieku
Co trudem i znojem
Budujesz państwa całe
Krwia i potem swoim,
Ręce twe spracowane
Żylaste i sine
Orzą ziemię ojczystą
Kopią, mieszają glinę.

- 52 -

Rozbijają kamienie
I budują drogi
Kładą szyny węzowe
I stawiają stogi,
Żelazo kują młotem
Wapno mieszają białe
Zamki stawiają wielkie
I chatynki małe,
Węgiel czarny z głąb ziemi
Dobyczą w trudzie
Nie dbają, że śmierć grozi
Ze są ciągle w brudzie.
Sól i naftę twe ręce
Wydostają z ziemi
I okręty budują
Rękami twojemi.
Wciąż pracują twe ręce
Spękane, szerniałe
Nie znają wypoczynku
Przedwcześnie zgrubiałe,
Wszędzie jesteś potrzebny
Szary dzielny człecze
Wszędzie twoja zasługa
Wszędzie pot twój ciecze,
Wszędzie twoje ramiona
Twoje ręce silne
Kopią nawet ostatnie
Schronisko mogilne
Potem twoim przesiąkła
Ziemia karmicielka
Ciężka jest praca twoja
Chwalebna i wielka
Gdy rąk twoich zabraknie
Dzieło poronione
Ręce twoje potrzebne
I nieocienione
Więc szanować je trzeba

Te ręce zgrubiałe
Pracą ciężką szlachetną
Zmoczone szerniałe.
"Frontem do nich"
I czapki uchylmy przed nimi
Rękami robotników
Wiecznie potrebnymi.

Rozmyślania jesiennie

Jesieni smutna jesteś jak me życie
Tęsknoty pełna, niespełnionych marzeń
To łzy popłyną ciche gorzkie skrycie,
To uśmiech błysnie z dni minionych wrażeń...

Jesienna szata, szara i zamglona
Gdzie - niegdzie tylko czerwień błysnie - złoto,
I moja szata, smutkiem zapylona
I na mej drodze napotykam błoto...

Wichura zrywa ostatnie listowie,
Nagością drzewa świecą rozedrgane
Wspomnień bolesnych przewija się mrowie
Życie przygasa na strzępki stargane
Deszcz pluszcze dzwoni w okna mojej chaty
Chmury zasnuły jasne płaty nieba
Łzami zmoczone żałobne me szaty
Rozmokła, grząska wypoczywa gleba.

Kołysze drzewa wichura jesienna
Niemilosierdzie gnie i szarpie jedza
Cicho spłynęła nadzieja zbawienia
Chcę żyć. Chcę walczyć. - za wcześnie na księdza.
Chcę żyć. Choć rana czerwieni i boli
Chcę żyć. Na przekór złośliwej niedoli
Wszak słońce błysnie i wróci znów wiosna
Nowego życia pieśń zabrzmie radosna...

Choć bliscy sobie

Choć bliscy sobie, choć nam dobrze razem
Choć tęsknisz za mną, ja tęsknię za tobą,
Marzenia nasze są tylko mirażem
Chwilowym szczęściem i życia ozdoba.

Wiemy, że drogi nasze się rozjeżdżą
Fyłem zasnują na życiowej fali
Nigdy się więcej na nowo nie zjeżdżą
I tylko tęsknić będziemy z oddali.

Tęsknić, wspominać chwile dawne, dobre
Przeżyte razem w niedoli godzinie
Rochane chwile, w uniesienia szczodre
W pamięci naszej nigdy nie zaginę.

Czasem, gdy smutek cichy nas owionie
Gorycz piokunem zaleje nam serce
A w koło bólu piezmierzone tonie
Życie skąpane w zawodach - rozterce.

Wspomnimy chwile przeżyte szczęśliwe
Przeszłości zjawa stanie przed oczami
Zatęsknisz za mną - zatęsknię za tobą
I oczy nasze napełnią się łzami.

14/XII-45.

Jasności nie widzę przed sobą
I prawdy dojrzedć nie mogę
Wciąż żyję w rozterce przed sobą
A tuman zakrywa mi drogę

I niebo mi chmurne ciemnieje,
Bez gwiazd i księżycy - ponure
Wciąż chochlik złośliwy się śmieje
Z granitu przed sobą mam górę.

I morza bezbrzeżne - rozlane
Urąga mi falą wzburzoną
I tonę nicością zlanana
A pieśń ma się zdaje skończona...

Przepaście przede mną piekielne
Wróg czycha i krąży bezkarnie
A lata me ciche, niedzielne
Zginęły na stosie ofiarnie.

Nie widzę ni słońca ni prawdy
Ni drogi nie widzę przed sobą
Dla świata mam morze pogardy
I serce okryte żalobą.

20/XII-45.

Sen

Znów jesteś ze mną, przyjacielu drogi
Choć los rozłączył nas okrutny srogi
I kazał cierpieć, łzy ronić w ukryciu
I zabrał wszystko, co najmilsze w życiu...
Znów tak jak dawniej, patrzę w oczy twoje
I ręką pieszczę czarnych włosów zwoje
A radość z oczu bije tak gorąca,
Że nikną przy niej złote blaski słońca.
Widzę cię znówu i mam cię przy sobie
Wiele chciałabym opowiedzieć tobie
O swych bólach i o swych tęsknotach
O pracy ciężkiej i życiowych złotach
O tem jak bardzo tęskniłam za tobą
Gdyś odszedł... życie stało się żalobą
I codzien karta żalu przybywała
Łzy żarły oczy i księga powstała.

Szczęśliwa chwila

Szczęśliwa chwila, kiedy oczy twoje
Bliziuchno, ciepło patrzą w oczy moje
Kiedy twój błękit barwami się mieni
W przyjaźni żyje z mojami czarnemi.

Szczęśliwa chwila, kiedy ręka w rękę
Dzielimy radość i dzielimy mękę
Uśmiechy życia i macoszne razy
Naszego życia różnorodne fazy.

Szczęśliwa jestem, rada i wesółą
Kiedy ci chmurkę zetrzeć mogę z czoła
I wrócić uśmiech na usta kochane
Piękne i dumne - tak dobrze mi znane.

Tyś moim szczęściem, tyś ogrodem raję
Obroną moją i słowikiem w gaju
Tyś słońcem moim i gwiazdką na niebie
Szczęśliwa jestem - bo posiadam ciebie.

Stracone szczęście

Gdzieś daleko odemnie jest mogiła twoja
I ciało twe w niej leży na wieki schowane
I serce obumiera i dusza rwie się moja
W to dalekie, w to dziwne, nieznane.

Gdzie twe oczy szare i ogniste?
W których blasku rozkwitałam cała
I brwi czarnych łuki promieniste
Te przepiękne, co przyroda dała?

Gdzie twe włosy? ten heban niesforny
W których gąszczu lubiłam zanurzać swe ręce
I gładzić i układać i wicherzyć w pieszczocie
I lubować się niemi i radować wielce.

Gdzie twe usta gorące i władcze?
Co spadały na ust mych korale
I pieściły i żarem nieznanym,
Zapalały me usta w swym szale.

Wszystko prysło jak bańka mydlana
Wszystko przeszło jakby i nie było
Wszystko znikło jak zachodzi słońce
I chwilami myślę, że się śniło...

Cj. nie śniło się serce, nie śniło

Było szczęście, było lazurowe
Lecz mogiła przykryła na wieki
Sny. wyśnione, nieuchwytnie owe.

Przeszłości karta

Przeszłości karta piżmem trąci, pleśnią
Młodzieńczych marzeń niewygasłą pieśnią
Wiosną, młodością, zalatuje z dala
Idzie powrotna, zapomniana fala.

Z kart wieje radość młodości świetlanej
Jasnej, pogodnej, niczem nieskalanej
Polotów wzniosłych bezbrzeżna skarbnica
Młodości świeże i dziewicze lica.

Majem zapachło, czeremchą i bzami
Pierwszą miłością oblewaną łzami
Gajem zielonym, gdzie króluje wiosna
Chórów ptaszęcych rozlega się piosnka
Tęskną fujarki słyhać nutkę z dali,
W której się serce zawiedzione żali
Przeszłości karta pożółkła i wiotka
Jakże mi droga i jakże mi słodka.

Na Kirpicznym

Na Kirpicznym gwiazda błysła
Na Kirpiczny paczka przyszła
Moc radości i pociechy
Przyszła paczka od Józefy
Z dalekiego przyszła kraju
By pocieszyć ludzi w "raju"
Dać im chwilkę ukojenia
By osłodzić ich cierpienia
Przyszła gwiazdka z serca dana
Przyszła paczka pożądana
Łzy obeschły - smutek mija

Będzie gwiazdka i wilija
Więc krzątanie już od rana
Praca miła - praca znana
Przygotowań jest bez liku
Do Wili - do postniku
Pani Jadzia i Alina
Najmilejsza jej dziecina
Koło kuchni wciąż się snują
W pocie czoła balansują
Przygotowań czynią wiele
Pisać mogą o tym śmieje
Myśl ta stale mnie morduje
Że obżarstwo się szykuje
Z gospościami też w zawody
Idzie nasz gospodarz młody
Miły Jurek czy pan Jerzy
Co do szkoły co dzień bieży
Choć daleko, chociaż mroźno
Choć wichura wyje groźno
Do "technikum" wciąż pomyka
Nosząc nazwę "otlicznika"
Dziś na kuchnię zmienił szkołę
Choć zabrudził kurtki poję
Dzielnie sprytnie kucharuje
I wieczerzę fest szykuje
Pani Wanda czynna wielce
Pani Wanda dobre serce
Ile może też pomaga
Przed robotą się nie wzdraga
Cały dom zajęty - czynny
Dom Żylińskich - dom gościnny
Co ostatnim się podzieli
Dom ubogi - ale szczery
Już skończona praca - troska
Przyszła wreszcie Baranowska
By opłatkami się rozdzielić
By radością się podzielić

W przyjacielskie progi znane
W progi drogie szanowane
Jak w rodzinne przyszła progi
Choć daleko i mróz srogi
Więc do Wilji już zasiedli
I rozmowy miłe wiedli
I opłatek rozłamali
Co to z Wilna go przyskali
A zastawa suta była
W Sławgorodzie się nie śniła
Pierwsza Wilja taka była
By Józefa długo żyła
Winegrecek, rybki, uszka
Zupa z grzybów, skumbrji puszka
Co to z Polski przyjechała
W Ameryce się zkapala
Kluski z makiem ryż z śliwkami
I pierożki z kartoflami
I słożyki i herbata
Cukier z Wilna - słodka chata
Głodomorów piątka siadła
I zawiele się objadła
Choć już dosyć, choć już syta
Nie odpędzisz od koryta
Jadła jadła aż zatkało
Aż ich wreszcie pospierało
Słychać jęki i stękanie
Każdy spieszy na posłanie
By ułożyć się wygodnie
Rościć suknię, zluźnić spodnie
Aby kolki kłuć przestały
I z powietrzem uleciały
Leżą wszyscy i stękają
O jedzeniu nie gadają
Oczy smutnie odwracają
Na przysmaki nie zerkają.

Więc nareszcie się zapchali
Więc nareszcie się "nabrali"
Pracę dzienną odrobili
Jedząc, aż się popocili
To stękają to się chłodzą
I do sionki wciąż wychodzą
Ulżyć kółkom - ulżyć sobie
I nie myśleć już o żłobie
Biedne wiadro - biedne sienie
Co widziały ich cierpienie
Co odgłosy wciąż słyszały
Tych "granatów" co się rwały.
Późna pora spać wypada
Więc się każdy rad układa
Wspominając dawne życie
Pościel Jurka jest na płycie
Ciasno bowiem
I gorąco i przypieka
I pot płynie z Jurka - człeka
I obawa że przysmali
Jurek biedny wciąż się żali.

Śnieżny Opłatek

Śnieżny Opłatek - stołu zastawa
Radością serca nasze napawa
Tak było kiedyś... - dawno przed laty...
Kiedy świat w inne stroił się szaty
Kiedy w zaciśzu, kiedy w spokoju
Odpoczywano godnie po znoju.
Śnieżny Opłatek drżał w mojej ręce
Symbol miłości, a dziś w udęcie
Myśl ma ulatać do wspomnień jasnych
Do ziemi drogiej, do rodzin własnych
Do tej pogody - opłatka bieli
Gdzie drzewko strzegli śliczni anieli.

Gdzie pod obrusem siano ze źłobka
A pod choinką z papieru szopka
Tam betlejemska gwiazda świeciła
O podarunkach dziecina śniła.
Tam każdy z serca winy przebaczał
W progi świątyni pogodny wkraczał
By dzień radosny uczcić pospółem
I przed Jezusem uderzyć czołem
Noc wigilijna - opłatek śnieżny
Zwyczaj prastary - zwyczaj odwieczny
To zespolenie w jedno ogniwo
To wiary naszej wspaniałe źniwo
To miłość bratnia, u źłobka Boga
I do jedności jedyna droga
Noc wigilijna - śnieżny opłatek
Radość dla starszych - radość dla dzieci
To noc niezwykła, to noc jest święta
W miłości, prawdzie, cnocie poczęta.

Przebacz mi Boże

Przebacz mi Boże chwile zwątpienia
I bunt co w piersi wre i nie wygasa
Choć wiem, że życie to jedno cierpienie
Że to przejściowa jest wędrówka nasza
    Co zamiast szczęścia, daje nam złudzenia
    Miał kwiatów kolec co rani boleśnie
    Zamiast spokoju rozterki wrzenie
    I śmierć, co kwiaty kosi nam przedwcześnie.
Za jeden promyk jaśniejszy w pomroce
Za chwilę szczęścia, co jak sen przeminie
Daje nam bólu i tęsknoty nocne
Gorzką czarę zapomnienia w winie.
    Przebacz mi Boże, wszak cierpiałam wiele
    A droga moja usłana kolcami
    Szczęścia ziemskiego zaznałam niewiele
    A każdą radość omywałam łzami.

Ziemia

Diamentów pełne leżą pola,
To senna odpoczywa rola
To matka ziemia - karmicielka
To opiekunka nasza wielka
Śpi, odpoczywa dziś w spokoju
Po ciężkim i owocnym znoju
By siły nabrać, ożyć wiosną
Na pracę nową i doniosłą
Rodzi co roku - matka nasza
Coraz wspanialsza ziemi krasa
Coraz bogatsze daje plony
Coraz obfitsze jej zagony
Ta niestrudzona ziemia żyzna
Ta wielka droga ma ojczyzna
Matka co karmi dzieci swoje
Co płaci chlebem za ich znoje
Co łzy ociera co nie gani
I wszystkie plony daje w dani
By wierna rzesza syta była
I w dobrobycie w szczęściu żyła
Cierpiała matka - karmicielka
Kiedy najazdu siła wielka
Deptala plony i zagony
Lud zabierała w obce strony
Zryta, zdeptana, krwią zbroczona
Jęczała płacząc czarna rola
Że plonów nie da zameczona,
Że ciężka, smutna przyszła doba
Zbliżały groźne długie lata
Z gruzów powstała nowa chata
I znów brzemienna czarna rola
I znów jaśniejsza błysła dola
Znowu nam matka - karmicielka
Nasza ojczyzna piękna - wielka
Rodzić chleb będzie - złote plony

- 63 -

Sypnie na wszystkie Polski strony
Nakarmi dzieci swe strudzone
I otrze oczy łzą zmęczone.

14/XII

Bądź wierny ziemi

Bądź wierny ziemi co cię wykarmiła
Złóż w dani wszystko co najdroższe
Aby spokojna i beztróska śniła
Bądź wierny ziemi, co ciematką była
Co cię blaskami swojemi pieściła
Co cię do serca swojego tuliła
Bądź wierny zawsze czy w szczęściu czy w boju
Czy w dobrobycie, czy też w ciężkim znoju
W biurze, na roli, w fabryce, w szeregu
Strzeż pilnie, wiernie ojczystego brzegu
Bądź wierny ziemi, niech nie nęca inne
Niechaj twe życie uczciwe i czynne
Dobrobyt niesie kulturą przyświeca
Zapał do pracy pośród braci wznieca
Ucz się i pracuj, wznos budowlę nową
Choć gromy biją na strudzoną głowę
Nie zaprzestawaj, idź naprzód w przeboju
Nie żałuj trudu, nie lękaj się znoju
Wiernie stój dzielny na swym posterunku
Zawsze gotowy i w pełnym rynsztunku
Strzeż pilnie granic, nie lekceważ wroga
Bądź wierny ziemi, to - Polaka droga.

Na śmierć p. Marii Goszkowskiej

Odeszła smutna męczennica życia...
Odeszła cicho - biała niewolnica...
Z grona zesłańców znów jedna ubyła

Co wciąż tęskniła, o powrocie śniła...
Bez dokumentów i przynależności
Wizy granicznej i bez tożsamości
Bez wiarygodnych świadków i świadectwa
Zeszła spokojna do raju - królestwa
Tam gdzie nie śledzą jakich zapatrywań
Gdzie nie ma bólu, nie ma naigrywań
Gdzie szczęście kwitnie na łące zbawienia
Gdzie przystań cicha bez łez i cierpienia
Odeszła cicho, smutek zostawiła
W gronie przyjaciół, z którymi przeżyła
Lata wygnania - lata poniewierki
Lata nadziei i lata rozterki
Dziś śpi spokojna, nikt już nie zatrwoży
Nikt na pierś wolną nie włoży obroży
Wolna na zawsze - zazdrościć jej trzeba
Wszak doszła wreszcie do prawdy - do nieba.

Opcja

Opcja. - zawrzało dokoła
Niedługo wyjazd. - ktoś woła
Radości pełno - ludzie się całują
Oczy im błyszczą, a piersi falują
Dziś z Barnania uroczysta mowa
Každy słuchając zda się żykać słowa
A pierś rozsadza szczęśliwości fala
Już widać Polskę, już jaśniej z dala.
Już na nas kiwa pani i królowa
Uśmiech ma słodki i w koronie głowa
Wolne od kajdan wyciąga k nam ręce
Wracajcie prędko. - nie myślcie o męce.

- 25 -

Wspomnienie

Szumią mi lasy stare,
Szumią mi Wisły fale
Szumi mi wietrzyk polny
Co hasa po polach wolny.
    Ziemia mi pachnie i łąki
    I białej akacji pąki
    Zboża falują dokoła
    Zakwitły kwiaty i zioła.
Zapachy się cudne unoszą
Jedliną pachnie i rosą
Ptaszęcy chór śpiewa zgodnie
A ludźki żyje swobodnie.
    Ogrody całe już w kwiecie
    Radość panuje na świecie
    Domek bieleje w oddali
    Płynę na wspomnień fali.
I tak mi dobrze radośnie
Marzę o ślicznej wiosnie
O tem co dawno straciłam
Kiedy szczęśliwa żyłam.

Jesień

Mgłami odziana przyszła jesień złota
Szeleszczą liście złoto purpurowe
Za nią siostrzyca nieodłączna sioła
Deszczowych kropeł odgłosy miarowe.
    Odarte z liścia smutne stoją drzewa
    Jesiennie słońce coraz skąpiej świeci
    Ptaki ucichły, już nam nikt nie śpiewa
    Do szkoły śpieszą roześmiane dzieci.

Astry smutne zawiędły - szron okrywa ziemię
Na pustych polach wiatr harcuje młody
Nad wodą wierzba stoi smutna, krzywa
Ostatnie liście wrzuciła do wody.

Smutne są lasy i smutne są pola
Minęło lato - blado świeci słońce
Wielce strudzona odpoczywa rola
Zima niedługo przyśle mrozu gońce.

Babie lato

Babiego lata pajęczyna biała,
Osuła krzewy, trawy i ściernisko.
Przydrożną gruszkę, co samotna stała
Słońce przygrzewa - cieszą się dzieciśka.
Ostatnie ciepło - ostatni żar z nieba
Więc się dzieciśka śmieją, wygrzewają
Rolnik wesoły - pod dostatkiem chleba
W sadach się drzewa ciężkie uginają.
Pełno jabłuszek czerwonych i białych
Gruszek też wiele soczystych, pachnących
Śliwek węgierek jest mnóstwo dostałych
Wiele przysmaków nad wyraz nęcących.
Bogata jesień, bogata i barwna
Złotem się mieni, czerwienią jaśnieje
W ogrodach warzyw wyrosło bez liku
Gospośia rada wesoło się śmieje.
Koło łan widać poźółkły i góły.
Ostatnie zboże zwieźli do stodoły
Gospodarz ręce zaciera z radości
Wszystko skończone trzeba prosić gości.
Prosić na ucztę na dożynki sławne
Gdzie pieśni, wiele tańców i wesela
Każdy po pracy zabawić się pragnie
Wianki szykują z pachnącego ziela.
A babie lato pajęczynę miota -
Owija wszystko co spotka na drodze
Zwija się szybko nim nadejdzie słońca
Nim mróz w objęciach ściśnie ziemię srodze.

• Dzwony

Ostatnie blaski gasnącego słońca
Światłem jaskrawym oświetlają domy
Śląc ostatniego złocistego słońca
Że noc się zbliża - smutno biją dzwony.

Mróków szarawych ścielą się zasłony
 Za dusze zmarłe długo biją dzwony
 Smutek do serca zakrada się skrycie
 I żal, że szybko przemija nam życie.
 A dzwony dzwonią żalością nabrzmią
 W strasznym swym smutku zda się oszalałe
 Dzwonią i jęczą odmień im karanie
 Wiecznych mróków racz wybawić Panie.

Rozbite gniazdo

Rozbite gniazdo... nic nie pozostało
 Śmierć przeszła po nim - żalobą powiało
 Smutek wyziera z kątów opuszczonych
 Niegdyś kochanych, dzisiaj łzą skropionych.
 Rozbite gniazdo... nic wskrzesić nie zdoła
 Tego co było... Tylko serce woła
 O krzywdę swoją... Jakże strasznie pusto.
 I tylko myśli rozpaczliwych mnóstwo.
 Dzwony żalobne jęczą jak przy zgonie
 A z wiatrem płyną kadzielniane wonie
 Rozbite gniazdo... Powrotu już nie ma
 Stracone szczęście... pozostała męka...
 Słychać ponure pogrzebowe pienia
 I czyjeś serce zrozpaczona pęka.

Teśknota

Teśknota spadła na serce kamieniem
 I wspomnień fala nadpłynęła znana
 Godziny szczęścia są już dawno cieniem
 Deszcz pluszcze, dzwoni, twarz łzami zalana.
 Deszcz pluszcze, dzwoni, serce żal zalewa
 Wiatrem miotane stoją smutne drzewa
 Co było szczęściem los zdeptał po drodze,
 Serce się skarży pokrzywdzone srodze.

Dola

Hej, ty dolo, zła dolo
Hej ty moja niedolo
Wszędzie ścigasz i dręczysz
Zwodzisz, sieczesz i męczysz.
Niesiesz smutek, cierpienia
Nie dasz chwili wytchnienia
Wszędzie śledzisz, przeszkadzasz
Kolce chwasty zasadzasz.
Na mą drogę życiową
Ścielesz wieńce cierniowe
W zwoje krepy mnie stroisz
I ran moich nie goisz.
I wieczorem i z rana
W sercu krwawi się rana
Hej, ty dolo, zła dolo
Hej ty moja niedolo.
Daj mi leki by rana
Nie krwawiła od rana
Daj mi leki, daj ziola
Aby smutek zszedł z czoła.
Niech tęsknota nie wraca
Niechaj żal się zatracą
Lez nie płyną strumienie
I ustąpią złe cienie.
Daj mi chwilkę radości
Niechaj spokój zagrości
W sercu biednym znękanym
Lzami, żalem zalany.

Święto zmarłych

Święto zmarłych. - W kościele nieszpory żałobne
Procesja uroczysta i pienia nadgrobnie
Żałoba, smutek, łzy żalu piekące

Serca zmarłym oddane zbolełe, cierpiące
Cmentarne mury już widoczne z dala
W pieśni żałobnej dusza się użala
Łka i rozprasza smutek dookoła
Głos w niebo leci o ratunek woła
Światła na grobach - łuna nad cmentarzem
Jest jakby wielkim nadgrobnym witrażem
Zapach chryzantem i zapach jedliny
I szept żałobny "Odpuść zmarłym winy".
Modlą się ludzie, zielenią się groby
W ten dzień jesienny. Dzień płaczu, żałoby
Dzień smutku, wspomnień i dzień zespolenia
Dwóch światów różnych, spokoju - cierpienia
Pieśń już ucichła, tylko ludzkie cienie
Snują się, szepczą, tylko wiatru tchnienie
Kołysze światła i liściem szeleści
Słychać płacz cichy zboleły niewieści
Matka mogiłę tuli w swych ramionach
Liście ostatnie szeleszczą na klonach
Anioli swe skrzydła rozpostarli żałobne
W świetle jaśniejają napisy nagrobne.

1/XI-45

Słychać trwogi dzwon

Szumi Wisła złowrogo
W niebo leci zew
"Ukarz Boże złych wrogów
Za mych synów krew".
    Za krew synów, ból matek
    Za sierość łzy
    "Ukarz Boże - pogan".
    Wisła stara grzmi.
Płynie Wisła do morza
Skarga płynie w dal
Żal mi ziemi kochanej
Żal jej synów - żal...

Syberia 45 r.

- 71 -

Buran Ałtajski

Wiatr wściekły wyje, śniegiem sypie w oczy
Księżycą nie ma - ktoś spóźniony kroczy
Zaspy śniegowe stają mi na drodze
Palce zamarzły - pisał stary na nodze
A zrebce lekkie - jesienne okrycie
Jestem jak bałwan - śnieg sypie obficie
Sybirską zimą - śnieżną zawieruchą
Mróz chrupie, chrzęści, para z ust mi bucha
Buran szaleje i zamiata drogi
W stepie wojuje rozwścieczony, srogi
Lepianki stoją białe, zasypane
Bez drzwi i okien - śnieżycą zawiane.
Idę i nie wiem czy trafię do celu
Kto zbłądził przepadł - zginęło już wielu
Buran szaleje i pędzi i ryczy
Szarpie, porywa, kołuje i syczy
Zda się świat cały zasypie w swym pędzie
I w chmurach dalekich odpoczywać będzie
Buran, to żywioł to szatan ze śniegu
To rumak straszny nie ujęty w biegu
Z którym do spótki hulają szatany
Dziki na stepie wyprawiając tany
Buran szaleje śniegiem w oczy wieje
Zamiata drogi i dziko się śmieje
Rad że się z ludzi naigrywać może
Znalazłam drogę - o dzięki Ci Boże.

Chleba naszego daj nam Panie

Chleba naszego daj nam Panie dobry
Wiemy żeś wielki, żeś niezmiernie szczodry
Ze chciałbyś chlebem nakarmić każdego
Kto w Ciebie wierzy - słucho głosy Twego
Daj więc nam Panie - Gospodarzu drogi
Nie bacz na winy, nie bądź dla nas srogi

- 72 -

Choć zgrzeszyliśmy - wielkie nasze winy
Nie karz bez sądu, lecz szukaj przyczyny
Nakarm nas chlebem Boże Ojczy Panie
Przytul do serca i oddal karanie
My dzieci Twoje - owce zabłąkane
Głodne jesteśmy i życie stargane
Więc nie skąp chleba - Włodarzu kochany -
Pod Twoją opieką żyźne, rodne łany
Na Twe skinienie wielki Królu nieba
Dadzą nam wszystkim pod dostatkiem chleba.

Głód

Zachman wypełzły na wietrze
Błyszczące gorączką oczy
Mózg zaciśnięty jak w kleszcze
To głód ze śmiercią kroczy
Jeść, jeść nie pragnę niczego
Nie dla mnie wiosny dziwonki
Jam głodna - chcę chleba czarnego.
Głód zniszczył o szczęściu mrzonki
Nie widzę nieba, kwiaty nie nęcą
Słońce mnie jasne drażni
Oczy gorączką głodu świecą
Słychać zgłodniałych waśni
Kawałek chleba, kawałek chleba
Daj miły dobry Włodarzu
Niechaj nam manna poleci z nieba
Zrób cud Ty Wielki Mocarzu
Dlaczego ziemi nam jeść nie można
A takie stepy wkoło -
Wszak władza twoja tak przemożna
Zamień nam w chleby zioła
Zgarbiony łachman, chciwie wzrok zatacza obłąkany
Na duszę spadł zwątpienia mrok
Miast chluba skalne ściany -

- 71 -

Głód, głód ze śmiercią wiedzie tam
Gorączką błyszczą oczy
Zgłodniały nędzarz ciężko kroczy
Choć chlebny widzi łan.

Bądź wola Twoja

Bądź wola Twoja Panie nad Panami
Choć oczy moje wciąż zalane łzami
Choć serce z bólu w piersi mi skowycze
Na chwałę Twoją dziś zapalam znicze.
Bądź wola Twoja. Choć zadana rana
Krwawi i targa - błogostawie Pana
I wolę Twoją z pokorą przyjmuję
Miejsce w mym sercu Boże ci gotuję.
Bądź wola Twoja. Stworzycielu świata
Choć ręka Twoja wieniec z cierni splata
Choć mnie biczuje i boleśnie rani
Serce Ci swoje dziś oddaję w dani.

Wezwanie

Przyjaźń narodów, zjazdy, konferencje
Pierwsza "pobieda" i druga "pobieda"
Wizyt bez liku, mowy, interwencje
A nam wciąż jedna i ta sama bieda
    Jedne wciąż troski i jedna zgryzota
    Wieczna tęsknota co życie zabija
    Jeden ból tępy co wciąż sercem miota
    Gryzie, przytłacza - nigdy nie przemija.
Myśl jedna tylko snuje się uparcie
Że pora wracać, że Ojczyzna woła
Że w kraju żołnierz polski już na warcie
Że czeka na nas budowa mozolna.
    Że trzeba naszych rąk, że trzeba siły
    By z gruzów podnieść postawić już nowe
    Zasiewy zebrać by na pniu nie gniły
    Pracy warsztaty by były gotowe.

Rwie nam się serce rwie się i wrywa
 Do ziemi naszej praocjów kochanej
 Jak ptak się każdy do lotu porywa
 Do matki naszej na nowo powstałej.

Wy rządziciele świata - wy nasi ojcowie
 Co los narodów trzymacie w swej ręce
 Niechaj mniej miodu będzie w waszej mowie
 Otwórzcie drogę, koniec będzie męce.

Niech się zakończy wędrówka zebracza
 Otwórzcie drogę. - Polacy wracają.
 Ci co tęsknili nad wyraz cierpieli
 Co ziemię swoją nad wszystko kochają.

11/IX-45

Marzenie

Marzę o cichej przystani
 O małym, własnym domku
 Ukrytym w zieleni i kwiatach
 O nieba mojego rąbku.

Marzę o ciszy, spokoju
 O życiu sielskim - anielskim
 O czystej wodzie ze źródła
 O kątku marzycielskim.

I tak mi mało potrzeba
 Do szczęścia, ach. jakże mało
 Rąbek własnego nieba
 Co przeznaczenie mi dało.

Marzę, ulatam myślami
 W krainę gdzie domek biały
 Ukryty stoi w zieleni
 Kwiatami spowity cały.

Wchodzę radosna, stęskniona
 Słońce mnie wita u proga
 Nucąc wyciągam ramiona
 Spokojem usłana droga.

Marzę i krążę szczęśliwa
 Gdzie jaśmin i bzy liliowe
 Gdzie sosny leżą igliwia
 I słońce świeci majowe.

I tak mi dobrze, radośnie
 W tym małym domku - przystani
 Wszystko jest moje, kochane
 Nic mnie nie drażni - nie rani.

Marzę i wzdycham żalosna
 Niewiele pragnę, tak mało
 Nie wróci już dawna wiosna
 Wspomnienie tylko zostało...

Zginęła prosta droga

Zginęła prosta droga. Zginęła... czy też wróci?
 Wciąż krążę ścieżynkami, dusza się moja smuci
 Wciąż krążę ścieżynkami, krzywemi, błotnistemi
 Ciernie spotykam ostre, nie widzę mojej ziemi
 Dokoła pusto, głucho, ni drzewa, ni krzewiny
 Rozpacz po ścieżkach chodzi i dręczy bez przyczyny
 Smutek mgłami zasłania i tak już oczy splakane
 Smutna jest dola moja idę niepewna w nieznane
 Drogi nie widać równej, wszystko wokoło zmatwane
 Kłębi się, kręci, wiruje, ścieżki nieszczęściem zdeptane
 Kłębi się wszystko dokoła nie widać prawdy ni słońca
 Nie wiem czy znajdę drogę, czy cierpieć będę do końca
 Smutna, samotna błądzę step wielki pusty wokoło
 Nogi ustały już moje potem zalane me czoło
 Idę i błądzę cierpliwie, że może zobaczę gońca
 Co wieść przyniesie zbawienną, że przyszedł prawdy obrońca
 Że może przyjdzie tu jasny Bóg prawdy i Bóg radości
 Że może wiosna nastanie, pokój dla wszystkich zagości
 Że może znikną cierpienia, miłość braterska zapłonie
 Ustaną waśnie i zwady, duch zgody wszystkich owionie
 Marzę i błądzę samotna, ścieżki me krzywe, błotniste
 Nie widać dobrego gońca, kolce na ścieżkach cierniste.

Marzę..

Marzę, że kiedyś wygnanie
Skończy się dla nas tułaczy,
Że będzie nam znowuż dane
Ojczyznę drogą zobaczyć..

    Że będą jak kiedyś kościoły
    Pełne nabożnej rzeszy,
    Że wszyscy młodzi i starzy
    Zgodnie do Boga pośpieszą .
Że wszystko z Bogiem poczęte,
Że praca skończona z Bogiem
Że krzyż , jak kiedyś , dawniej..
Stać będzie tuż przed progiem.

    Ze z Bogiem pośpieszą młodzi
    Do szkół zdobywać wiedzę,
    Że z Bogiem pójdą legiony
    Na gwałciciela twierdze !

Prośba

Polsko!przyjm rzesze bezdomnych tułaczy !
Otrzyj z łez oczy - niech ustaną płacze
Przyjm dzieci swoje wierne , miłujące
Niech nam zaświeci jasne , polskie słońce !

    I polskie niebo gwiazdami usiane
    Ukoi serca rozłaką stargane
    W księżycu blasku , przyjdziemy w pokorze
    By rankiemwitać nasze polskie zorze..

I ziemi - Matce hołd złożyć serdeczny
I hymn zanucić nasz stary odwieczny
I serca wierne oddać Tobie w darze
By pieśń chwalebna spłynęła w ołtarze

I poleciała z wiatrami w przestworze
Nad polskie znówu odzyskane morze...
Niech wita gaje, strumienie, doliny
Cwionie w locie nadrzeczne wikliny.

I nad borami i polami płynie
Pieśń, co wciąż żyje i nigdy nie zginie
Pieśń nasza stara, potężna i droga
Pieśń o Ojczyźnie - pieśń straszna dla wroga.

Ojczyzna moja

Ojczyzna moja. - to wioski
Zalane blaskiem słonecznym
Ojczyzna moja. - to lasy
Szumiące szumem odwiecznym.

Ojczyzna moja. - to rzeki
Lśniące w księżycu poświacie
Ojczyzna moja. - to łąki
Pachnące i zdobne w kwiecie.

Ojczyzna moja. - to miasta
Stare, odwieczne, szumne
Zabawy pełne i gwaru
Przeszłością swoją dumne.

Ojczyzna moja. - kościoły
Przepiękne budową starą
Tradycji pełne i wspomnień
Umiłowania i wiary.

Ojczyzna moja. - to groby
Tych co za Polskę umarli
Co sercem, duszą i ciałem
Do ziemi drogiej przywarli.

- 78 -

Którzy oddali wszystko
I krwią znaczyli ziemię
By żyło niepodległe
I wolne polskie plemię.

Ojczyzna moja - to piosnka
Pastuszką małego rankiem
Ojczyzna moja - to dziewczę
Z kwiecistym na głowie wiankiem.

Ojczyzna moja - to pola
Zorane chłopską ręką
Zdeptane wojną, najazdem
Przesiąknięte krwią i męką.

Ojczyzna moja - to warkot
Donośny maszyn, warezatów
Świadców fabrycznych
I szum motorów skrzydlatych.

Ojczyzna moja - szum morza
I głośnie syren wezwanie
Ojczyzna moja - to wszystko
Co takie drogie, kochane.

Co kochasz od kolebki
Co w sercu nosisz skrycie
Co dla cię najmilejsze
Za co oddajesz życie?

Na falach morza

Na falach morza wzburzonego płynę
Z nadzieją w sercu, że może nie zginę,
Ze brzeg zobaczę we snach wymarzony,
W zieleń odziany - słońcem wyłocony.

Nadziei pełna płynę bez wytchnienia
Za mną zostały zawody, cierpienia
I nowe życie tajemnicze w dali
Wzywa mnie, kusi - płynę wciąż na fali.

Fale mię niosą - posłuszne mej woli

Jakby współczując sierocej niedoli..

Niosą mnie fale posłuszne i wierne

- Wkrąg szumi morze sine i niezmierne ..

Wkrąg szumi morze, a ja płynę dalej

Na dobrej , wiernej , nieskończonej fali..

Płynę i wierzę, że dopłynąć muszę,

Że Boga nawet swą odwagą wzruszę.

Więc naprzód ! - płynę z falami w zawody -

Nic mi wysiłek , zmęczenie i głody -!

muszę dopłynąć do znanego brzegu -

Do pracy stanąć w ojczystym szeregu.

Spokoju pragnę

Spokoju pragnę - spokoju na Boga !

Teraźniejszości niechaj zniknie trwoga

Spokoju pragnie serce nabolałe

Tęsknoty męką wyschłe , oszalałe.

Spokoju pragnę dla serca, dla duszy -

Wszehmocny Boże ! - czy jęk cię niewzruszy ?

Spojrzyj łaskawie o dobry mój Panie

Daj śmierć , lecz okaż swoje zmiłowanie.

Daj śmierć, lecz pozwól umierać na ziemi,

Która krwią braci moich się czerwieni,

Która zdeptana butami przemocy,

Do której tęskniąc wypłakałam oczy..

Niech umrę smutna na rodzinnej ziemi

Tam , gdzie me pola, gdzie las się zieleni

I księżyc nocą fale Wisły złoci..

Tam , gdzie matczyne szare , dobre oczy.

- 11 -

Zbaw nas od złego

Zbaw nas od złego Zbawicielu drogi
Wszak los okrutny wypadł nam i srogi
Stargał nam siły i obrzydził życie
Zamiast spokoju przyniósł nam gorycze.

Zbaw nas od złego - osłoń płaszczem bieli
Niech nasze drogi strzegą twe anieli
Niech nas sprowadzą ze ścieżki ciernistej
Na drogę równą miłości przeczystej.

Zbaw nas od złego Jezu miłościwy
Niech tłum odejdzie napastny, krzykliwy
Niech czara grzechu zginie od Twojej ręki
Niech znikną pokus olbrzymie zasięki.

Zbaw nas od złego i przytul do serca
Niech precz odejdzie podły przeniwierca
Niech nas nie kusi, nie zwodzi, nie darzy
Wróć nas do łaski, wróć nas do ołtarzy.

Zbaw nas od złego i wybiel nam szaty
U twych ołtarzy nie byliśmy laty
Pozwól przystąpić do Twojego stoła
Naród skruszony dziś do Ciebie woła.

Zbaw nas od złego, nie daj zabić duszy
Niech Cię ta prośba żałośliwa wzruszy
Oddal szatana, oddal pokus zgraje
Rozgrzesz lud wierny, co Ci serce daje.

S A T Y R Y C Z N E

- Akademia ku uczczeniu pamięci Tadeusza Kościuski

Niczem grypa - epidemia
Jak ta sławna akademia
Co to uczcić miała czyny
I wyjaśnić nam przyczyny
Powstań wielkich, ofiar wszelkich
Kościuszkowskich czynów wielkich.
Znów się "prezes" mocno głowi
Cześć oddaje "Kościuszkowi",
Znów się baka, jąka, myli
Na wymowę polską sili.
Jakiś humor z kątów wieje
To się słuchacz szczerze śmieje
Z przemówienia - zagajenia
Z patrioty⁹ wygłupienia,
Co miast ludzi, to - nazwiska
W prezydialne krzesła wciska.
Usiadł prezes - pot ociera
Żonka czule nań spoziera,
Że mąż "mówca" pierwszej klasy -
Na bok warsztat i kiełbasy!
Wtem referat - własne płody
Czyta cicho Chawkin młody,
A Kościuszkę w grobie kręci
Że Żyd pamięć jego święci,
Że zabrakło polskiej głowy,
Żyd pożycza polskiej mowy,
Żyd opiewa powstań znoje,
Żyd przeżywa dawne boje.
"Gdzież jest Polska i Polacy?
Gdzie na Boga. są rodacy?
Czemu czczą mnie obce syny
Z tej dalekiej Palestyny?"
Skończył Chawkin swą orację
Zasłużoną wziął owację.

Trzeba klaskać - dola, taka
Żyd na przedzie - miast Polaka.
Wtem kurtyna się zamknęła
I Polonia odetchnęła -
Czeka jaki humer będzie
Słysząc kaszel, szepty wszędzie -
Wtem trysnęła mowa rwąca
Śpiewająco - ujmująca.
Z tremy blada - trochę drżąca
Wyszła - przewodnicząca,
Co to młodych poprowadzi
Co to działa, co to radzi
Pod sztandarem "Polska młoda"
Przyszłość kraju i uroda!
Dalszy program - deklamacja.
Znów oklaski i owacja -
Chór zbiorowy - chór młodzieży,
Pieśń rodzinna w dale bieży
Wzrusza serca, łączy wyciska
Zapał wznieca, ogniem błyska
Był obrazek też sceniczny -
Radość nieci obraz śliczny
Żołnierz Polski, kajdan brzemie
Z Polski zrywa, więc na ziemię
Padły z brzękiem złe okowy
Znów świt błysnął jasny, nowy
Znów nadzieja zablysnęła,
Bo odżyła - nie zginęła...
Wszystko było wzruszające
Wszystko było czarujące,
Choć artystów głos zawodził,
Choć im chochlik figle psocił -
Wiersze mylił i przekręcał
Inne słowa w wiersze wkręcał.
Miłe wiersze - miła młodzież
Tylko biedna na nich odzież...

- 84 -

Tylko lica blade - marne
Życie młode tak ofiarne,
Lecz brutalnie nastrój zmacił
Śpiew co kabaretem trącił,
Co nie wiedzieć - po co?... komu?
Przeraźliwy był od gromu.
Śpiew co śmiech na sali wzniecił,
Śpiew co gniew na sali wzniecił,
Co ni przypiął ni przykładał
Obcą gwara w polską wplatał.
Co fałszywą nutą trącił,
Co powagę nam zamacił
Co jak zgrzyt zamacił ciszę
I rodzinną zepsuł kliszę.
Jeszcze jedna wada była
Podobizna wodza miła
Sali naszej nie zdobika -
Sali naszej nie krasika ..
Ani godła nie widziałeś
Choć się wciąż przypatrywałeś
I czekałeś, że nadleci
Salę blaskiem swym oświeci.
Więc na przyszłość "Polsko młoda"
Kraju przyszłość i uroda"
Życzę nowych ci wyczynów
I pociechy z twoich synów
I radości w wolnym kraju
Wieczystego szczęścia - raj! !
Tylko niech nie będzie zgrzytów
I żydowskich znów odczytów
Ani śpiewów o siwiznie
Ani arii na mieliźnie.
Niechaj będzie polskie, nasze
Niech maluje naszą krasę
Niech obcością nam nie maści
Niech się obca myśl nie kręci

- 15 -

Dzieci honor ratowały
Dzieci nam imponowały
A więc górą dzieci małe
Co podnoszą Polski chwałę.

21/II-46 r.

Echa zebrania niedzielnego

Zaprosiło - ogłosiło
Radio nam zebranie
Wszystko biegło to co żyło
Na ważne gadanie.
Znowu prezes się wysilał
Trzymał mowy blade
I do pracy nawoływał
Zbiedzonych gromadę.
By uczciwie i do końca
Rażno pracowali
Wkrótce z kraju przyślą gońca
Tym co optowali
By ziołbycze swe zbierali
Z uczciwej swej pracy
I do ziemi powracali
Zgnębieni Polacy !
Znowu ględził - znowu motał
Prezes nasz - fujara
Bez suflera, więc zaplętał
Mowę już nad miarę
Wszak to rzeźnik, co kiełbasy
Robi ponad normę
Ten król kiełbas - takie czasy
Dziś prezes "pro forma",
Z braku laku go wybrano
Brak mężczyzn w tym grodzie
Więc prezesa nosi miano
Ludzi dumą bodzie.

Myśli bowiem - tupa głowa
Co się ciągle myli
I przekręca polskie słowa
Na mowy się sili -
Myśli Józio, że brzuch pełny -
W spiżarni zapasy,
Zatrą jego polot mierny -
Soczyste kiełbasy!
Że orderzy go czekają
Gdy ujrzy ojczyznę
Wielki wojak, co bez wojny
Ma na rękę bliznę.
Co to walczył - Niemca bijak
Lecz nie wie dokładnie,
Gdzie szabelką on wywijał,
Gdzie raniony zdradnie.
To nieważne, gdzie raniony
Grunt, że z pewnością miną
A od czego, czym zraniony
Szablą czy maszyną
Czy też topór ostry - zdradny
Spadł na rękę mocną,
Gdy "bohater" rąbał mięso
Senny porą nocną.
Grunt, że wojak niestrudzony
Bohater, nie - baba
Prezes w czepku urodzony
Co to bijak szwaba!
Bijak szwaba - bijak świnię
Dziś robi w kiełbasach
W oczy Janki patrząc - ginie
W tych wielkości czasach,
Jaka Janka, co za Janka?
Zna ją każdy frajer
To nieświeska jest szlachciana
Złota pani B....

Pełnolica - pełno brzucha
Przedsięwzięciem bodzie
Gębę wdzięczną ma od ucha
I u mężczyzn w modzie.
Lubi plotki siać po świecie
Jezykiem wciąż miele
I trzy po trzy wiecznie plecie
To złociste ziele.
Temperament ją rozsadza
Namiętność roznosi
Stale buzię swą odmładza
Do mężczyzn ją nosi.
W szatach modnych się lubuje
Fosad zmienia krocie
Włosy biedne wciąż maluje
Lubi chodzić w złocie.
I nienawiść wieczną czuje
Do prezesa żony
Co nam stale urzęduje
Co nadaje tony...
Tnie jęzorem jedna druga,
Aże iskry świecą
Klątwy płyną gęstą strugą
A ploteczki lecą ..
Tamtą kocha i ta kocha
Naczelnika kiełbas -
Loda z żalu głośno szlocha
Ku uciesze mas .
Użała się Janinka
Że jej mało dali
Prezesowi płynie ślinka
Janinka się żali .
Wszystkim daje, a jej nie dał
Prezes jary - śmigły
Nie dał. - proszę - co za męka
Nawet głupiej igły.....

Przecież drzewo - czy to kpiny
Rzecz przez śmigły
Dałem pani - a mnie winię,
Że nie dałem igły...
Zawstydzika się Janinka
Prezes zły spogląda
Dał jej serce - przyległości,
Ona - igły żąda...
Wnet powstały kwasy - płacze
Patriotów żale
Zapłakały wszystkie rasy
Fłyną łzawe fale
Ten nie dostał - temu mało
Dali "patrioty"
I zebranie zaparskało
Jak swarliwe koty
Nowy wniosek od doktora
padł, wszyscy słuchają
Zarząd zmienić częściej porę
Gdyż nierówno dają .
Mało dają, dookoła
Mają sympatyków
Doktor siwy w złości woła
Trzeba zmienić łyków
Trzeba zmienić by po równo
Sympatie dzielono
I sortować i wciąż mieszać
Woła miłe grono.
Krzyczą, wrzeszczą, urągają
Chociaż puste składy
Choć w zapasie nic nie mają
Bliscy są już zwady.
Tylko dany-robotnice
Co w tyle siadają
Zasepione mają lica
Drzewa nie dostają .

- 22 -

"Szans" straciły, dziś ich troską
Kto się za nich wstawi -
Usunęli Baranowską
Oko im się łzawi..
Gdy spytano, gdzie się drzewo
Robotnic podziało
Milczał prezes - prezesowa
Zebranie milczało.
Lecz wyświecić trzeba - pora
Co z drzewem zrobiono
Czyli znikło jak kamfora
Czy też go skradziono?
Głośno było i tragicznie
Zgryźliwie, wesoło
Gadu, gadu i baj - baju
Jedno ciągle w koło:
Dali, dała, dadzą, dają
Czy znów będą dawać?
Że za mało się starają
O zbiedzoną brać
Że powinny wisieć spisy
Kto komu i kiedy
By dawano pełne misy
A nie będzie biedy.
Zabierała głos z boleścią
Także Roza młoda
Co to grzywę nosi lwicy -
Semicka uroda -
I do pracy napędzała
Rdzawa zalotnica
Piorunowe błyski słała
Tłusta ta pannica
Przyjdzie pora na swej ziemi
Pracować będziemy
Trzeba siły przygotować
Zanim wyjedziemy

Niech się Roza **nie** kłopotcze
Niech nie robi miny
Niechaj także siły zbiera
Do swej Palestyny !
Tam ojczyzna, tam jej chata
Tam niech się pociesza
I do spraw Polaków rdzennych
Niechaj się nie miesza.

Leki na rany

By zaleczyć nasze rany
I rozruszać nas po trochu
Zatrzeć wyjazd nieudany
Dali ryby, mleka, grochu.
    Zamiast wilji w drogiej ziemi
    Co we snach dziwuje człeka
    I barwami nam się **mieni**
    Dali grochu, ryby, mleka.
Na wiliji tam w Ojczyźnie
Barszcz czerwony, kisiel, grzyby
Tym co siedli na mieliźnie
Nadesłali z Polski ryby.
    Ryby smaczna to zakąska
    Gdy do tego masz półgaska
    Bigos tłusty co ci służy
    I kieliszek wódki duży.
Zapomniała cna elita
Że bez wódki węgorz - kita
Szczupak, flądra i makrela
Przypomina suche ziela.
    Że nam chłodno, że mróz piecze
    Że nam ślinka co dzień ciecze
    Do tej naszej białej, zdrowej
    Do tej polskiej - wyborowej.

Obiecanki cacanki

Obiecanki - cacanki, a radość głupiemu
Przysłuchaj się uważnie słowu ostatniemu
I choć głupio, nieswojo, lecz przyznasz mi rację
Że z tym naszym wyjazdem to istne wariacje.

Głośno było - rozgłośnie

Aż radio pękało

Ze wzruszenia - radości,

Aż coś w piersi łkało.

Szykowałeś się bracie

Liczyłeś godziny

Kiedy wreszcie zawitasz

Do proga Krainy.

I znów przerwa nastąpiła - nie masz winowajcy

Zawinili mym zdaniem wielcy, mędracy - rajcy

Co to boją się dla nas mrozu, zawieruchy

By po drodze nie zmarzły kochane dzieciuchy.

A nie wiedzą ci wielcy kochani ojcowie

Co to wiele oleju mają w mądrej głowie

Że marzniemy na miejscu, w mokrych zimnych chatach

Bez obuwia ciepłego i w podartych szatach.

Że nam głodno i chłodno i serca zbolałe,

Że dziecińcy nam więdną i większe i małe

Że tęsknota wyziera i jęk płynie w dale

Na równiny i lasy nad rzeki i hale.

Hej. nie wiecie wy syci, wy na swojej ziemi

Co to mieszkać na obcej i między obcymi

Co tęsknota do własnej, straconej krainy

Co to cierpieć bez końca, bez wyraźnej winy...

Obiecanki - cacanki, to w grudniu, to w czerwcu

To po śniegu i grudzie, to w kwietnym kobiercu

Przepych, pompa, opieka, szyk patriotyczny

A ja rzeknę by prędko i żeby był liczny.

By nikogo nie zbrakło w wyjeździe godzinie

I miejsc wszystkim starczyło - starcom i dziecińcy

Tym co pragną czem prędzej ujrzeć swą Ojczyznę
By zaleczyć Jej rany, ucałować bliznę.

Nie zwlekajcie ojcowie - zabierajcie działki
Wieźcie na ziemię własną, gdzie są nasze chatki
Gdzie kochane serca polskie zawsze biją
Gdzie czekają rodziny, co w rozpaczy żyją...

Ach te nasze patryjoty
Od powietrza, gromu, słoty
Co garbate mają nosy
Co kręcone mają włosy.

Wszystkie są politykanty
Wszystkie znane spekulanty
W komitetach siedzą ładnie
Interesy robią składnie.

Ubrani modnie - syci
Dla swych członków mają nici
Mają nici, figę, blagę
Propagandy istną plagę.

To są znane patrioty
Od powietrza, gromu, słoty
Którzy wojen nie widzieli
Którzy w tyle wciąż siedzieli.

Jakże mogą patryjoty
Iść w obronę wiary, cnoty
Kiedy z tchórzem są w jedności
Kiedy strach w ich sercu gości.

Patryjotów ja szanuję
Patryjotom ja hołduję
Patryjotom wierzę szczerze
Nigdy się nie sprzeniewierzę.

Lecz dzisiejsze patryjoty
Od powietrza, gromu, słoty

Oni Polskę swą kochali
Ale Niemców się lękali.

W sprawozdaniach wielkie czyny
Na zebraniach mądre miny
A członkowie wiecznie goli
Że aż serce patrzeć boli.

Na ich nędze, na łachmany
Na ich byt wciąż nadszarpany
Ale wielkie patryjoty
Od powietrza, gromu, słoty.

Ciągle w trudzie, ciągle zgrzani
Gdyż za ciepło są ubrani
Wiecznie wiece i zebrania
Ciągle coś jest do gadania.

Wysyłają sprawozdania
Wciąż czytania i pisanie
W Komitecie zgiełk i wrzawa
Póki dojdiesz swego prawa.

Od stolika do stolika
I głównego naczelnika
Pot dziesiąty na cię bije
I z boleści człek się wiję.

Bo to wielkie patryjoty
Od powietrza, głodu, słoty
Co poważne miny mają
I ojczulka się lękają.

Robią wszystko co im każe
Serca swoje niosą w darze
Ciągle plany swoje snują
Ciągle drogę nam torują.

Te pejsate - te brodate
Te nosate i smarkate
Co na życie patrzą mile
Co siedzieli wiecznie w tyle.

To są właśnie patryjoty
Od powietrza, głodu, słoty

O marzą stale
W swym patryjotycznym szale.
A więc mowy, pogadanki
I członkowskie wciąż naganki
Składki małe, składki wielkie
I produkty nieś im wszelkie.
    Jeśli jechać chcesz niegłodny
    Aby wagon mieć wygodny
    Żeby pompa - propaganda
    Patryjotyzm, a nie granda.
A więc życie patryjoty
Od powietrza, głodu, słoty
Co garbate macienosy
I bogate, pełne trzosy.

Nie zawsze były kuchtami
Nie zawsze tłukły garnkami
Żadna z nich pewnie nie śniła
By się na kuchtę zmieniła..
A jednak przyszły złe czasy
Państwo spłynęło za lasy -
Przyszło więzienie i zsyłka
Wylazła kucharska żyłka
Ale to są panie dawne
Choć dziś niemodne, niezgrabne.
Dziś właśnie mają wychodne
Te kuchty cierpliwe - zgodne,
Każda odświętnie ubrana
W fufajkę pani lub pana
Lub własne nosi okrycie -
Wypełzłe, stare poszycie...
Nie poznasz dawnej pani
    I serce onym się rani

Że są niemodnie ubrane
Że są kuchtami nazwane...
Lecz rażno kroczą w wychodne
Choć grube i choć niemodne
Idą na baję - bajeczki
Idą na gadki - ploteczki
Idą do swojej Polonii
By wyzbyć się monotonii
Życia "tej" do wszystkiego
"Tej" z świata kucharskiego
Idą damy - robotnice
Idą przez całą ulicę
Te grube, ciężkie, niemodne -
Wszak dzisiaj mają wychodne.

Wzrost się do was duszy, młoda
I walczyć a zwyciężać doja serce w dani
Tabra, liczący i kuchnia pań.

Towarzystwo "Młoda Polska"

życzenia

Omówili, obgadali
Towarzystwo zawiązali —
Towarzystwo "Polska Młoda"
Przyszłość kraju i swoboda!
Jej prezeska postać główna
To Marysia Więclawkówna —
Ta co młodych poprowadzi
Co to działa, co to radzi,
Więc do dzieła. — wszakże wiecie
I pokażcie co umiecie,
By solidnie popracować,
Polskę drogą odbudować
By rzetelnie i uczciwie
Potrudzić się na swej niwie.
Przygotujcie serca wasze
Przygotujcie dusze wasze
Aby wjazd ten wypadł godnie
By z miłością i pogodnie
Byście w Polski weszli progi
Na ten szmat skrwawiony drogi
Jak w świątyni weszli progi
Wy, wędrowcy ciężkiej drogi
Wy, co trud, cierpienia, znoje
Wy, co życia ciężkie znoje
Na wyrwki już umiecie
Po wędrowce w wielkim świecie.
Wam nieobce łzy, tęsknoty
Ni życiowe krwawe poty
Ani obce życia słoty
Ni choroby, ni kłopoty —

27.

-Wszystkiegoście spróbowali.
Wyście w sercu zachowali
Kult do ziemi, co daleka
Co na młodych rada czeka
Co skrwawiona znów powstała
By nam wiecznie królowała.
Więc z szacunkiem, więc z miłością
Z uwielbieniem i radością
Z ślubowaniem czci i wiary
A w potrzebie i ofiary
Z życia, mienia, krwi serdecznej
Dla wolności ziemi wiecznej
Dla tej matki, co cierpiała
Dla Ojczyzny, co wytrwała
Więc do pracy, więc do trudów,
Bez zwątpienia i bez brudu
Do twórczości, do nauki
Na wyżyny i do sztuki.
Niechaj nowe życie wstanie
Niechaj błysnie wam zaranie
Niechaj wiara wam przyświeca
Niechaj miłość was podnieca
Niechaj zgoda, bratnia zgoda
W odbudowie rękę poda —
Byście Polskę zbudowali
Zgodnie, wspólnie pracowali
By nam żyła w szczęściu wiecznie
W dobrobycie i bezpiecznie.

27.I.46 r.

Palto

Jakaś nowa wieść zalata
Że nadeszły wreszcie palta
Sam się prezes fatygował
Sam tę sprawę zreferował

Przyszły palta - dziś zebranie
Oglądanie - sumowanie
Długiej listy przeglądanie
Później zaś już rozdawanie.
Palta przyszły - wyraz słodki
Czy to aby nie są plotki?
Każdy szepcze zaskoczony
Nową wieścią upojony
Idą wieści czy nie zwodne?
Aby tylko były modne.
Krótkie, wcięte, nowe, zgrabne
Wszak chcą panie być powabne
Może palta są angielskie?
Słysząc głosy marzycielskie
Są napewno też sportowe
Czy brązowe? - może płowe?
Czy to dar amerykański?
Czy też transport jest irański?
Czy płaszczyki są francuskie?
Lub też staromodne ruskie?
Może Chiny ślą nam dary
Ja chciałabym kolor szary
Każdy marzy, każdy wzdycha
Palta, palta szepczą z cicha
Boski wyraz, boskie słowa
Od czekania boli głowa
A nadzieja serce krzepi
Przyszły palta - będzie lepiej
Ktoś się o nas troszczy - boi
Zima ostra, w palta stroi
By terminu się doczekać
I szczęśliwie móc odjechać
Wszak to nasze patryjoty
Mają z nami te kłopoty
Niech im ziemia lekką będzie
Niech im "gwiazda" świeci wszędzie
Daj im Boże - głosi szpalta

Zawsze nosić takie palta
Darowane, nicowane
Wybrudzone - cerowane
Podniszczone, oberwane
Mocno wciąż sfatygowane.
Jakie będą trudna rada
Przecież dzisiaj nie parada
Aby tylko przykryć ciało
By człękowi nie nawiało
By doczekać mógł się wiosny
Gdy usłyszysz zew donośny
By swą biedę załadował
I z godnością się zachował.
Więc Polonija cała rada
Będzie wkrótce maskarada
Choć nie w porę coś wypada
Lecz Polonija czeka rada.
Cześć prezesie, cześć i chwała!
To zasługa twoja cała
Że te palta przyjechały
Że się nigdzie nie zawiąły
Że Polonija się ubierze
Łza spłynęła - mówię szczerze
Ż podziwienia, rozczulenia
Z uwielbienia, ze wzruszenia
Smutno tylko, że są stare
Cerowane, krótkie, szare
Że ich bazar nie oceni
Nie napełni nam kieszeni
A najgorsze drogie panie
Że go pewnie nie dostanę
Gdyż z dam - robotnicą
W komitecie się nie liczą...

Drzewo dają

Nie mi mrozy, nie mi zima
Znowu świeża jest nowina
Drzewo dają - ciepło będzie
Jakoś zimę człek przebędzie.
A tu zima się zawzięła
I mrozami tak ucięła
Buranami zakurzyła
Z pantaląku wszystkich zbiła
Nikt na zimę nie miał zostać
"Topce" w porę nie chciał sprostać
Wyjazd k temu się przyłożył
Wyjazd biedy nam przysporzył
Brak kiziaku, węgla, drzewa
Już Polonija łzy wylewa
Te gorące, te spóźnione
Łzy rozpaczne, gorzko-słone
W chatach ciemno, mokro, głodno
Choć żyjemy wciąż swobodno.

Chawkin i spodnie

Chciał wyglądać Chawkin modnie
Od znajomej kupił spodnie.
Że pieniędzy brakło w trzosie
Więc wypłacać miał po trosze.
Pani spodni-rada wielce
Że się kupiec znalazł wreszcie,
Spodnie w godne ręce daje
Na zapłatę nie nastaje.
Wszak to z Polski, wszak to znany
Pan aptekarz szanowany -
Dziś w kłopotach-kieszień pusta
Która kiedyś była tłusta.
Rad aptekarz, spodnie wkłada
Szyk, pretensja i parada
Płacić szczerze obiecuje

- 207 -

I za procent tran daruje,
Tran co rzadkość w onym kraju
Co to nazwę nosi "raju".
Tran się przydał spodni pani
Rada wielce i nie gani.
Spodnie istne pieścidełko
Więc i pudru pudełeczko
Miły Dawkin ofiaruje,
W spodniach godnie spaceruje.
Więc drży serce w miłej Rozie
Gdy pomyśli o tej dozie
Smutek lica jej zalewa
I sen z powiek Rozy zwiewa
Lecz bielidła pudła całe
Więc policzki "Rozy" białe
Kwitnie Roza i rej wodzi
Doktorowi życie słodzi.
Tylko jedno ją zabija
Miłość zwykle prędko mija
Minie miłość, przyjdzie proza
Gdyż w miłości także doza.
Minał miesiąc może więcej
Pani na gwałt trza pieniędzy
Więc w przelocie "pana" chwyta
I pieniędzy skromnie pyta
Pan aptekarz obiecuje
Jakiejś sumy oczekuje
Jakichś rubli zatraconych
Gdzieś u kogoś zarobionych
I tygodnie i miesiące
Przeszły dawno już gorące
Jesień idzie zapłakana
Przyszła zima groźna, znana
Ani spodni, ni pieniędzy
Już oblicze widać nędzy
Chleba trzeba, drzewa trzeba --
Nic nie kapie dzisiaj z nieba

Raz, o nieba, w progi chaty
Wszedł nasz dłużnik niebogaty
Spodnie w dziurach wyniszczone
I jak twierdzi, że zawszone
Z pretensjami, z czci wyzuty
Chciałby panią obuć w buty
W mowie bowiem spodnie one
Stałyby i zawszone.
Pani wściekła wciąż się mieni
Z oburzenia aż się pieni
Na bezczelność aptekarza
Figularza, draba, łgarza
Lecz cóż począć nie ma rady
Nie pomogą prośby, zwady
Ani spodni, ni pieniędzy
Nie wyłączysz się od nędzy -
Pan aptekarz z tęgą miną
Z zabrudzoną gębą siną
Gdy opuszczał progi chaty
Uroczyście rzekł, że raty
Odda wszystkie razem w kraju
Gdy opuści progi "raju".
Więc w nadziei żyje pani
Choć się serce mocno rani
Że Chawkina serce skruszy
Że się oszust wreszcie wzruszy
I w podróży do krainy
Stary Chawkin z żalu siny
Odda uroczyście, godnie
Dług honoru, dług za spodnie.

S M I E R Ó   Ż O Ł N I E R Z A

Co mi tam troski

Byleby w garści karabin , taki co w boju nie chybi
Co mi tam śniegi Syberii , co mi tam piaski Libii
Na nic mi wszelkie nagrody, na nic mi więcej sławy
Potrzebne mi mocne buty , żeby w nich dojść do Warszawy.
Chcę żeby głośno dudnił , po świętym warszawskim bruku
Obcas zatany w Warwiku, gwóźdź wyszczerbiony w Tobruku .
Wiele się lądów zdeptało, wiele się krajów obeszło,
A ziemia wciąż była polska pod każdą żołnierską podszewą.
Co mi tam bogactw szukać , ja nie mam nic oprócz pieśni
Siedem niemieckich granatów mój dom rozwaliło we wrześniu !
Był koło domu ogródek , w nim trochę warzyw i kwiatów,
Ja chcę wygrzebać z tej ziemi siedem niemieckich granatów!
Chcę ucałować tę ziemię , którom ukochał dzieckiem
A jeśli paść to gdzieś w kraju - na piasku mazowieckim..
Co mi tam troski kolego - idziemy przez kontynenty
Lecą nasze eskadry , płyną nasze okręty..
My pokażemy światu, że Polski jesteśmy warci
Byleb, but był mocny , byle karabin w garści.

Obrońca

Z karabinem w krzepniejącej dłoni
Szedł do boju chwyt
Przecież ziemi własnej broni
Kłania mu się kwiat .

Nie po cudze poszedł z bronią

Nie we krzywdzie brnie
Idzie , aby młodą dłonią

- 124 -

Wyrwać wrogiępnie.

By szarańczę zniszczyć podłą

Co obsiadła plon

Aby znów jasniało "Godko"

Wrogom przyszedł zgon.

Idzie młody w boje krwawe

Nie żal życia -nie!

Choc matczyne oczy łzawe

Patrzą ... ból go rwie..

Nie płacz matko , idę bronić

Pobłogosław mi

Idę wroga niszczyć , gromić

Nie żałuję krwi !

Idę bronić może dojdę

Do zaszczytów-wzwyż

Jeśli zginę - to na grobie

Postawią mi krzyż...

Będę walczył do ostatka

O mej ziemi próg,

Aby szczęściem tchnęła chatka,

Dopomóż mi Bóg !

Zginął

Syberia - Sławgorod 27. paźdz. 1945

Zginął ! .. krótkie małe słowo

Ból rwi w kawały - o biedna ma głowo !

Nic tylko zginął, a ileż w nim treści,

Ile ofiary , cierpienia się mieści !

Zginął !.. Nie żyje!.. nie masz go na ziemi..

Choć inni żyją - ziemia się żieleni
Choć księżyc świeci i gwiazdy migocą,
Choć w słońcu fale wislane się złocą.
Nie masz go ... odszedł w dalekie zaświaty
Odszedł bohater, co nie rzucił warty,
Co pierś nadstawił na bagnety wroga
By wolna była do ojczyzny droga..
Zginął - nie ujrzą już jego oblicza
Nie spojrzę w oczy, nie pogłędzę lica
Nie spotkam w progu domu ojczystego
Dumy matczynej - syna kochanego..
Zginął dla świata, zginął dla rodziny,
Zginął dla kraju, zginął dla dziewczyny..
Zginął, lecz pamięć zostawił na długo,
Że był odważnym, wiernym kraju sługą.
Śpij słodko w obcej i dalekiej ziemi,
Niech twa mogiła zawsze się zieleni,
Kwiaty niech kwitną i pachną ci mile
Śpij, drogi synu, w dalekiej mogile..
Śpij - snij o Polsce, o ziemi kochanej
Snij o swej matce zbolełej, stroskanej
Śpij - niech ci ziemia obca lekką będzie,
Chociaż umarłeś - będziesz ze mną wszędzie.

Zerwana struna

Nieznana twoja droga

I nie wiem gdzie twój grób,

Gdzie leżysz synku drogi

Gdzie twego domu próg?

Gdzie twoja gwiazda zgasła,

Gdzie ciepłość twoich kres

Gdzie nie zerwana życia,

Gdzie źródło twoich łez ?

Gdzie orla młodość twoja

Gdzie oczu czarnych blask

Gdzie uśmiech , co okraszał

Twojego życia brzask ?

Gdzie marzeń wstęga jasna

Gdzie drogi pełne chwały

Gdzie powrót do Ojczyzny

Gdzie szczęścia promień trwały ?

Małejki domek

Marzyłeś o donku małejkim ,

Co świeci szybkami wśród drzew

O skrawku swej ziemi niewielkim,

Gdzie dzwięczy pastuszątka śpiew.

Marzyłeś , że w donku - przystani

odpoczniesz po latach burz,

Że dobra niebieska Pani

Przywiedzie cię z za mórza.

Syberii szlakiem męczerskim

Przez Iran do Ziemi świętej

Szłeś w marszu o Polskę - Zwycięzkim,

By ulżyć na Krzyżu Rozpiętej

Choć drogi twe były cierniste

Pot słony zalewał ci skronie

Marzyłeś , że lasy cieniste

i wolne ujrzysz błonie..

Ze domek małejki i biały

- 107 -

Da wypoczynek po trudach,
Do wspomnień oczy się śmiały
Marzyłeś o wolnych ludach.

W marszu dotarłeś do ziemi,
Co w blaskach skąpana marzy,
Co w kwiatów cudnych czerwieni
I w śpiewie ptaków gwarzy.

A przecież-marzyłeś i wtedy
Tylko o małym domku,
O grządkach skromnej rzedy,
O dębie - starym ziomku.

W obronie ziemi ojczystej,
Broniąc tej cudnej słonecznej,
Padłeś od kuli ognistej,
By marzyć w Ojczyźnie wiecznej..

A jednak ... w chwili ostatniej,
Żegnając wszystko dokoła
Marzyłeś o ziemi własnej,
Gdzie polskie czekają sioła..

Gdzie domek biały w zieleni
Gdzie polskie śpiewają ptaki
Gdzie fale Wisły się pienią
I polskie kwitną maki..

Opuszczony dom

Hulał wicher w opuszczonym domu
Co stał szary, bez okien i drzwi
Co napatrzył się wygnania sromu,

108 -
Spaparzył się i łez i krwi..

Hulał wicher - na zgliszcza się kładł

Całunkami ogrzewał popioły

Cień żałoby na mogiły padł -

Na zgaszone wysiłki , mozoły.

Hulał wicher i szlochała noc

Roztęskniona za księżycą blaskiem

W umęczone ciało weszła moc

Zajasniała porankowym brzaskiem..

maki

maki - to krwi męczeńskiej znak

maki - to symbol krwi.

na ziemi naszej zakwitł mak

ziemia czerwienią łoni

Zakwitły maki - krwawy płaszcz

ziemię spowija całą

Jęk słychać i sierocy płacz

Lecz krew ta - naszą chwałą..

Cmentarz w Loretto

W szeregach leżycie umarli

Cisza . Biel krzyży i spokój

Modlitwą drżą blade wargi -

Wieczny im pokój...

Zdała od swoich i Ojczyzny proga

Przemoc was zgmiotła okrutna

Cześć wam i chwała ! -zniszczyliście wroga

Pustka została cmentarna - przesmutna..

Cmentarna pustka padła wam w udziale
Po latach wielkiej udręki
Dla nas zostały wieczne "Gorzkie żale"
I pamięć waszej męki..

Mogiły

W blaskach słonecznej Italii,
Wśród kwiatów - pod niebem z lazuru
Po ciężkiej , zwycięskiej batalii
Mogiły skromne-nie ma marmuru
Ni złotych napisów , ni wstąg..

Krzyże wojskowe - krzyże strzegą
Tajemnic grobu - przyszedł kres.
Myśli się buntu lęgną
Że szczęście ludzkie zniszczył bies
I smutek zasiadł w koło..

Spoczęli obcej ziemi obrońcy
Co ku swej tęsknili dalekiej
W dzień zwycięstwa krwawy, gorący -
Legli na wieki.
Powstaną na sądu dzień.

Pogrzeb żołnierza
Nie biły ci dzwony cmentarne
Ni kwieciami nie pstrzyły się wieniec..
Skończyłeś swe życie ofiarne
Wśród boju w cierpieniu i męce.

Najbliższych nie było przy zgonie
Miał modlitw - pękały granaty

Odłamek stalowy w twym łonie

A obok grające armaty.

Bez trumny i mów pogrzebowych
Do bratniej mogiły złożony
Odeszłeś bez pieśni grobowych
Ostatnim wysiżkiem zmożony.

Miał jaków pogrzebnych i płaczu

Szmer piasku i dźwięki łopaty

Nie niesli ci krzyży zwycięskich

W krwi świeżej pławiły się szaty

Ostatnie łopaty rzucone

Mogila żołnierska gotowa

Krzyż mały - nazwisko skreślone

Zbyteczną pogrzebna tu mowa..

Odeszli w zaświaty - krzyż świadek

Żeś żołnierz - wszak rana w twym łonie

To wojny nie pierwszy wypadek -

Był dzielny - pochwała po zgonie.

Odeszłeś - już nic cię nie boli

Wytrwałeś waleczny do końca

Zły wróg nie osłabił twej woli

Śmierć ziemna przysłała ci gorca..

Choć skromny twój pogrzeb żołnierski

Ni mów , ni sztandarów ni wieńców,

Lecz zgon twój szlachetny , rycerski

Tyś sztandar dziś zatknął zwycięzców !

Za jedno słowo..

Za jedno słowo-mamusiu - synku mój drogi

Za jedno słowo pieśczoły - o losie srogi

- 111 -

Oddam dni życia mojego synusiu
Za jedno słowo kochane - mamusiu..
Mamusiu - cudowne słowo niebiańskiej melodii
O matki świata - wam chodzić przyszło w glorii
za ból, za łzy na grobach synów wylane,
Za życie wasze ~~zżyte~~ bolesne, przedwcześnie zmięte, stargane
Czekam i słucham i modły zanoszę
I Boga kornie i cierpliwie oproszę
O jedno słowo z ust twoich synusiu
Jedno, maleńkie, kochane - mamusiu...
We łzach cię szukam, odnaleźć nie zdołam
Błądzą z rozpaczą i napróżno wołam
I żebrzę płacząc o jedno synusiu
Małe, cichutkie, kochane - mamusiu ..
O jedno słowo, o jedno spojrzenie
Za wiek boleści, za twoje cierpienie -
O to jedyne słowo mój synusiu
Jedno kochane i drogie - mamusiu..
Synku mój - jakże źle mi jest bez ciebie
Pustka dokoła, boś ty synku w niebie -
Głosu już twego więcej nie usłyszę
I pocałunkiem czoła ci nie zwilżę..
I nie usłyszę już więcej synusiu,
Słodkiego słowa "kochana mamusiu"

Napisane w ciężkim bólu, po stracie jedyne go syna
Jureczka, który poległ na obcej ziemi, w obronie wiary
i Ojczyzny, z rąk odwiecznych wrogów Polski, znieawidzonych
przez cały świat ślepaczy - Niemców. Napisane na wygnaniu, na Syberii
w mieście Sławgorodzie Ałtajskiego Kraju w roku 1945 w miesiącu lipcu.

Skarga

Czemuż mi Boże zabrałeś to najdroższe,
Co było skarbem mym i szczęściem całym
Co krwią serdeczną złączone było ze mną -
Dziecię to moje , które tak kochałam..

Dziecię najmiłsze , radość i osłoda
Treść życia mego, przystań i nadzieje..

Gwiazda, co krótko jasniała na niebie

Dziecię , co szczęścia otwarło wierzeje.

Zabrałeś dziecko - zabrałeś i szczęście

Cel życia , radość i starość spokojną

Nic co wiązała nasze dwa istnienia

Fęka....przyczyną straszna , groźna wojna .

Dzień Zaduszny

Z chybotliwych blasków świec nagrobnych
Z zapachu chryzantem białych
Z mogił wieńcami zdobnych
Z krzyżów , pomników omszałych

- płynie żal ..

Z alej cienistych i starych
Z drózek wąziutkich i krętych
Z ogrodzeń starością szarych
Z twarzy zboląłych i smętnych

e płynie żal..

To Dzień Zaduszny smutkiem darzy
Wspomnienie falą dawną płynie
Falą się świece u ołtarzy
I szmer modlitwy w wietrze ginie
Wspomnień wezbrane płynie morze
Tęsknot i marzeń zawiedzionych
- Daj odpocznienie im o Boże -
Przytul do serca uznojonych..

Samotna mogiła

Na twym grobie nikt świetek nie pali,
Ni zielenią przystraja go dziś
Tylko wicher jesienny się żali
I za morze szybuje ma myśl..

Na twym grobie nikt świetek nie pali
Tylko morze ci szumi samotne,
Tylko kwiatek ostatni się żali
W te wieczory jesienne i skotne..

Na twym grobie nikt świeatek nie pali
Nawet gwiazdy pogasły na niebie
Smutek osiadł i płynie na fali
Próżno płaczę i tęsknię do ciebie,

Na twym grobie nikt świeatek nie pali
Nie ma kwiatów i nie ma zieleni,
Tylko serce matczyne się żali
I ofiarna twa krew się czerwieni..

1 listopad 1947

Przyjdź śmierci

Przyjdź śmierci dobra i utul na wieki
Przeszłam ja nieszczęść i cierpienia **wzeki**
W objęciach zimnych chcę zasnąć spokojna
Zabić wspomnienia jakie dała wojna

Przyjdź śmierci dobra - nie marudz nie żałuj
Przybliź swe usta śmiertelne i całuj ..
Niech w lód zamieni się ciało gorące,
ciemność nastanie - zejdzie z oczu słońce..

Przyjdź śmierci dobra ! Niepotrzebna, sama
Zostałam w świecie , jak żałobna lama
Smutek rozsiewam i zabijam radość

Nie każ mi czekać - uczyń prośbie zadosć

Przyjdź śmierci dobra - zabierz mnie ze sobą
serce me całe pokryte żałobą
Porwano nici - życia pajęczynę -
chcę umrzeć , zgasnąć - nikogo nie winię...

NA OJCZYSTEJ ZIEMI

Jazda do Polski

Droga dłuży się fatalnie
Każdy schudł - wygląda marnie
Zółwim krokiem pociąg lezie
Oprócz ludzi - transport wiezie
To wygruzka to nagruzka
Pociąg trzęsie, a nie muska
Każdy skacze w ciężkiej biedzie
Maszynista wściekły jedzie
Rwie, hamuje maszynista
Niech go diabłów weźmie trzysta
Jak piłkami ludźmi miota
Fikle stroi drażni - psota.
To znów stoi i marudzi
I obawę w ludziach budzi
Że na jajko na czerwone
Nie dowiezie w Polski stronę.
A tu zapas coraz mniejszy
Znikł już worek mniejszy - większy
Rybki pływać zaprzestały
I kiełbasy poznikały.
Już zjedzona kaszka, mleczek
Coś za długo trwa "wycieczka"
Już suchary zaczynają,
Po ostatki już sięgają
Niech to jasny piorun trzaśnie
A tu w koło wiosna pachnie
Śnieg już znika zawstydzony
Coraz bliżej drogie strony
A na stepie bazyliki małe
Te koteczki nasze białe
Główki w słońcu wygrzewają
Pierwszym kwiatem stepy mają
A zbiedzonych ta gromada
O Ojczyźnie stale gada
I doczekać się nie może
Kiedy polskie ujrzy morze
Polskie góry, polskie lasy
I tych zgłiszcz nieszczęsnych masy

215

Kiedy ziemię ucałują
Serce biedne uradują
Pociąg stoi, zwleka, nudzi
Pociąg dziwnie dziś marudzi
I obawę w sercu budzi
U tych wymęczonych ludzi.
Już za nami Sybir, stepy
I glinianych chat czerepy.
Gór uralskich pasmo długie
Co przerwało drogi nudę
Co pięknnością nas połą
Co nam się po nocach śniło
Już zginęło - my na przedzie
Pociąg w dal bezkresną jedzie
Wciąż mijamy lasy, doły
Step szeroki, wyschły, goły
Miasta duże, miasta stare
Wioski małe, domki szare
Omsk za nami - Pietropawłosk
Czelabińsk i Złotoust
Ufa, Syzran i Samara
Z parowozu bucha para...
Ziemia znika, w dal się chowa
Gnamy prosto do Bałaszowa
Stamtąd droga już gotowa do Charkowa
A w tym Bałaszowie niespodzianek moce
Najlepiej drzewo kraść by w ciemne noce
Gdy nie ma świadków, nie ma „ochrony”
Gdy księżyc w chmurze zdrzemnie rozspany
A tu dzień biały, wiaterek wiewa
Wagony stoją, pełne brzozy, drzewa
Pokusa wielka, paliwo się kończy
Kto jest odważny, niech rażno skoczy
Jak jastrząb dziki na zdobycz pada.
Więc brać z wagonu podskoczyła rada
Już ciągną drzewo, okrągłaki, brzozy
Już rozgrużają kolejowe wozy.

Kłopoty z racji "uborny"

W naszym wagonie rzecz potworna
Jest przezroczyta bowiem "uborna"
Która zakrywa tylko połowę
A resztę widać i dół i głowę
Trudno nawiedzać taką uborną
Widoki bowiem śmieszne, potworne
Kurtyna krótka, kurtyna mała
Zamiast zakrywać, to odkrywała
Więc powstał popłoch wśród niewiast grona
Gromadka panien również zbiedzona
Więc do uborny nikt się nie spieszy
Choć "zatrzymaniem" tu każda grzeszy
Choć bóle głowy i zaburzenia
Kolki i dziwne jakieś cierpienia
Wciąż skrępowane panie, dziewczeczki
Z wagonu robią częste wycieczki
Czasem udane, częściej bez skutku
Które powodem ciągłego smutku
Więc niecierpliwie ~~raz~~ **cztery** gracje,
Choć maszynista czasem wariacje-
Moc niespodzianek czyni z humorem,
Biegły z wagonu, ażeby wzrokiem
Obrzucić teren, poszukać kąta
Zostawić balast co myśl zaprzęta
Co męczy, dręczy, rozdrażnia, kłuje
Radość tej drogi powrotnej psuje.
Lecz tylko wyszły, lecz tylko siadły,
Strachu się zaraz mocno najadły,
Parowóz bowiem ruszył zdradliwy
W połowie zdusił gracji porywy
Więc biegły gracje popłochem zdjęte
Niosąc i wlokąc majteczki zmięte
Blade, strwożone bez skutku wsiadły
Tylko się strachu zdrowo najadły
Na przyszłość rada kochane gracje
Gardząc "uborną" nie macie racje
Wszak ona waszych wdzięków obrońca
Nie wystawiajcie więc ich do słońca.

Przygoda pani Czyrłowej

Straszna rzecz się stała w nocy
Wystrzelona jakby z procy.
Bo co zwykle każdy chowa
Wystawiła w noc Czyrłowa
Wystawiła w otwór ciasny -
Siedzeniowy klejnot własny
Wystawiła - trudna rada
Choć to trochę nie wypada
Lecz mus nagli, mus przynagla
Sprawa głupia - sprawa diabła.
Lecz fatalność z niej zadrwiła
Za to że w noc wystawiła.
W owym czasie młody owy
Koła maścił pan torowy
Ujrzał obiekt wystawiony -
Chwilę stał oszołomiony
Później przyszło oburzenie,
Z smarem ruszył na siedzenie -
Mazał maścią białą, zdrowy
Zad Czyrłowej - pan torowy.

6.IV.46

119-

Wiozą nas wagony
Wiozą w polskie strony
Po latach smutnych rozstania
Po latach bólu, zmagania
Wesołe jadą wagony
W znajome kochane strony,
Mijają miasta i góry
I lasów odwiecznych sznury
Z wagonów radość, wesele
Bucha - na szyny się ściele.
Do Polski jedzie gromada
Ta dziatwa wraca rada
Dudnią i huczą koła
Mijamy stacje, sioła
Żegnamy rzeki głębokie
Żegnamy stepy szerokie
Pędzimy - dudnią wagony
Wracamy w rodzinne strony.
Bywajcie nam miasta i sioła
Ojczyznó - droga, wesoła,

120

Nie zapomnę tych godzin niedoli
Nie zapomnę męczarni tych lat
I tej rany co szarpie i boli
I podartych spłowiałych mych szat,
Nie zapomnę krwi, wojny, pożogi
I wylanych morza gorzkich łez
I żałobny mej ciernistej drogi
Gdzie był szczęścia mego kres,
Choć powracam do kraju, macierzy
Choć powracam do braci i sióstr
To cierpienie na drodze mej leży
I samotny czernieje twój grób.
I choć nasze witają mnie noce
Ja zapomnieć nie mogę niedoli
Lat, gdy życiem rządziły złe moce
I tych godzin konania powoli,
Nie zapomnę już nigdy cierpienia
Tęsknot moich i gorzkich mych łez
Ni mogiły, ni mego więzienia —
Tak więzienia tego nie zapomnę też...

Wolność , swoboda , demokracja,
Twórczość i odbudowa kraju
I niespokojna, zła "reakcja"
Co nie da z nędzy zrobić " raju".

Wolności hasła, wolność słowa,
Lecz tylko szeptem, tylko cicho,
wiecznie nie pewna twoja głowa,
Nie wiesz skąd jakie wyjdzie licho.

Wolno pracować ci-za darmo
Niech inny plon twój zdrowo zjada
Ty daj swój pot i krew ofiarną-
Nie patrz, że z góry idzie zdrada,
Że cię sprzedali i sprzedają,
Szmat twojej ziemi , twej krwawicy
Że plon twój gwałtem zabierają
Ze wschodu przyjaciele dzicy

Choć wojna scichła, wróg rozбитy
I pokojowe idą rady
Swiat smutny , zakrwawiony, mglisty
I pełno bratobójczej zwady.

Ci co powinni kraj budować
Ziemie swą orać i plon zbierać,
Wolnością jasną się radować
I ślady wojny pozacierać -

W lasach się kryją zamiast w szkole
zdobywać wiedzę dla swej ziemi
I przeklinając czarną dolę
Głowy swe kładą zrozpaczeni..

Nie mają miejsca na swej ziemi
Ci co o wolność jej walczyli
Tropią ich bracia rozbestwieni
Ci co Ojczyznę swą zdradzili.

W więziennych lochach jęk, konanie
W więziennych lochach Polak gnije
Kat wschodu czyni rozpasanie
Naród się krwawi, z bólu wije..

Taka jest wolność powojenna
Taki jest rząd - tak wolność ceni
Przyszła na naród nasz gehenna
Krew ziemię polską wciąż czerwieni.

A jednak wolność, demokracja
I równe w Polsce wszystkie stany
Tylko przeszkadza zła "reakcja"
Te "buntowniki" - polskie pany..

Wolność, swobodę głosi góra,
Co bierutowe sprawia rządy
Ze wschodu przyszła dyktatura
Komunistyczne idą prądy.

Niech żyje wolność - demokracja !
Niech żyje rząd i pepeery !
Niech nie przeszkadza zła "reakcja"
Niech nami rządzą wschodu sfery.

Niechaj żydostwo się panoszy
Niech zbir ze wschodu w wojsku rządzi,
Byleby rząd miał pełne trzosi
Niech nas sprzedaje, niech nas sędzi.

Taka jest wolność w naszym kraju
Taka podzięką za ofiary
Takie jest życie w "nowym rajku"

Zamiast wolności - mord i kary !

Marzenie prawego Polaka

Zginął Adolf - zginie „tata”

wielcy nowej ery

Powiesimy ludów kata

Zginą pepeery!

Zrobim czystkę, będzie czysty

Świat co grzeszy, biażzi

Leb utniemy komunisty

niech nas Bóg osądzi..

Wypielemy z chwastów pole

Z kākoli - psubratów

Przeorzemy całą rolę

Wyniszczymy katów!

Zniszczyliśmy to co czarne

zniszczymy - czerwone

wyjda nasze pułki karne

Rójdą w wschodu stronę..

Chociaż przemoc wraża silna

chociaż ciężka droga

Wdobędzimy Lwów i Wilno

Rozgromimy wroga !

- 100 -

1 maj 1947rok

Świącimy święto pracy
Kto żyw ten spieszy , gna
Pod batem mkną rodacy-
A Międzynarodówka gra...

Choc głodno i choc bosy
I przymus wszędzie dziś
Lecz hasła wszędzie gloszą:
Siedz cicho dziś , jak mysz
Kłamstwem cię karmią stale
I obietanek moc
A sami chodzą w chwale
Nad Polską wzeszła noc..

Przyjaznią siędziś szczytą
Z wrogiem , co pluł nam w twarz
I wciąż srebrniki liczą
Za krew , więzienie, kaźń..
Choć o wyzysku mówią
Choć płaczą nad niedolą
Lecz braci własnych gubią
I braci swych niewolą..

Wschodem nas straszą od rana
I wschodnie dania nam dają
Prawda jest srodze karana
I - Międzynarodówkę grają..

Każą nam wroga ukochać
Kulturę przyjąc ze wschodu
I wciąż do tyłu się cofać
I wyprzeć się swego rodu

Międzynarodówka to hasło
To hymn , co ucho ich pieści
Chcą by co polskie wygasło
Nie wiedzą , że kiedyś się zemści -
    że przyjdzie kary godzina
    że prawda wypłynie żywa
    że zginie wschodu godzina
    że znów oczyści się niwa ..

Na nic te pieśni upojne
Te hasła, co nic nie dają
Za nasze lata upiorne
Nadziei nam hymny dziś grają
    Na nic nam hasła ze wschodu
    Na nic nam przyjaźń radziecka
    Nie oszukacie Narodu
    Bo wschód to kula zdradziecka

To groby zesłańców w Azji
To kazamaty więzienne
To - Katyni- to dzika inwazja
To prądy zdradzieckie i zmienne..
    Nie dla nas jest droga wschodu
    Nie dla nas państwo bez Boga
    Nie chcemy łajdactwa igłodu
    Nasza jest - prawdy droga

Bo my budować dziś chcemy
To co wróg zniszczył i niszczy
My bronić będziemy ziemi
nie damy wschodowi i zgliszczy !
    Nie damy ! Precz bando czerwona!
    Precz ! - dyktaturo ze wschodu !
    W Bogu jest nasza obrona

- 126 -

Precz od polskiego narodu !

Precz ! żydo - moskiewska komuno

Precz od nas morderców zgrajo !

My prawdy staniemy kolumną

Nadziei nam hymny dziś grają.

My święto czcimy pracy

Bo z pracy wszyscy żyjemy

Lecz z Bogiem idziemy rodacy

A wrogów , gdy trzeba - bijemy !

107 -
Rewolucja październkowa

Co za parada ? - wszędzie flagi wiszą
Głośnie zakłucą nam jesienną ciszę
Muzyka, śpiewy i radość aż tucha
Chleba nie starczą - grunt by karmić ducha :
Warty przy grobach oswobodzicieli
Odczyty szumne - lud się nasz weseli,
ze gwoździe wbija w trumny polskiej wieki
ze łzy wciąż płyną nieprzerwaną rzeką...
wielki dzień dzisiaj pospołu święcimy
Zbratani duchem - korzyści liczymy :
Co z tej przyjaźni zdradzieckiej wypłyną,
Za wielkiej Rosji "mateczki" przyczyną.

Siódmy listopad święcą pepeery
Trzydziestolecie nowej, lepszej ery !
Siódmy listopad , co krwawi bez końca
Co lęka się prawdy i boi się słońca.
Trzydziestolecie ucisku i nędzy
Trzydziestolecie bez butów pieniędzy
Trzydziestolecie bez chleba , okrasy
Proletariackie szczęśliwe to czasy!
Trzydziestolecie upodlenia i kary
Trzydziestolecie katuszy bez miary
Trzydziestolecie kłamstwa i obłudy
Trzydzieści lat w niewoli wolne ludy
Trzydzieści lat dni rozpacznych i nocy
Trzydzieści lat kajdan i przemocy
Trzydzieści lat kultury - tej bez chleba
Trzydzieści lat odchłani zamiast nieba,..

A flagi wiszą i muzyka grzmi
I prawdy głoszą , aż w oczach się ćmi.
I szczęśliwości obiecują zdroje
I otrierają nam raję podwoje !
Wszystkom to dla nas, dla szarego człeka
Niech się raduje , niech już nie narzeka
Zrównany w nędzy, w brudzie i podłości
Skapanycały w partyjnej nagosci.
Przydziestolecie ! - raduj się Polaku
Choć bracia twoi wiszą dziś na haku..
Choć groby świadczą żeśmy wywalczyli
Nie nasza prawda - wroga ; "oni" bili
"Oni " nam Polskę oddali łaskawie
Już poraz wtóry w onej świętej sprawie
Maczali palce, mało - łapska całe
Nie Bogu przecie, lecz diabłu na chwałę!
Nie masz krwi naszej - nie masz bohaterów
Wszystko nam zakrył sztandar pepeerów,
Wszystko zalała krwawa Moskwy fala
Co się przez nasze ziemie wciąż przewala.
Niech radość bucha - cieszymy się całujmy
Grób swej Ojczyźnie głęboki szykujmy
Splecmy swe dłonie z rękami drapieżcy
Niech zginie prawda - niech wróg nas bezczęści !
Niech dzieci nasze truje jadem wschodu
Niech krew wytoczy z polskiego narodu
Niechaj nam w oczy pluje śliną z pyska
I niech zapala obłudy ogniska !
Dziś wielkie święto wolnego człowieka
Co kroczy nędzny, zmiłowania czeka,

- 137 -

Obdarty , głodny , w partii chodzi chwale
A wiatr jesienny niesie jego żale..
Trzydziestolecie icóż się zmieniło ?
Zacnych ubyło, a podłych przybyło-
I tylko haszeł , propagandy krocie
A człowiek szary w krwi się pławi, w pocie.
Trzydziestolecie - cieszcie się narody!
Słowiańskie ludy - pełne świętej zgody -
Wy miłujące pokój tu na ziemi
Co od krwi bratniej cała się czerwieni ,.
Niech żyje Moskwa ! i przyjaźń radziecka !
Podajmy dłonie - niech nie zbraknie dziecka
W to święto ludów , w tej przyjaźni dobie
Piszmy cyrograf na Ojczyzny grobie

7. XI . 47 r

I stał się cud - rozgromiliśmy wroga
Odeszły hordy złe na wschód - wytamięty szlak
Nie gryzie dym , przygasła już pożoga
Nie płynie krew czerwona jako mak .

Odeszły hordy krwawe - sam Bóg wysłuchał nas
Szatanów zniszczył on - pomogła Matka Święta
I nadszedł nam wolności złoty czas
Pokoju pełna ziemia i niwa nasza zżęta
Nie grożą nam azjatów pułki wraże
Nie płynie synów młodych , wiernych krew
Już na granicy stoją znowu staże
A w niebo płynie dziękczynienia śpiew..

To lud się modli - niesie kwiaty wianki
Królowej swej dziękując dziś za cud
Dla Matki swej - to wdzięcznych serc wiązanki
Niesie w podzięce wierny , polski lud
Dziś Cud nad Wisłą - to Królowej cud
O dzięki Ci Ty dobrotliwa Pani
Że wolny znów Twój polski , wierny lud
Że przemoc serca nam nie rani
To cud Królowej - cud nad cud,!

Tęsknota

20 . v111. 46

Ty nie wiesz jak smutno, jak złe mi bez ciebie
Jak pusto dokoła . Nie nęcą mnie kwiaty
Ni księżyc , ni gwiazdy nie cieszą na niebie
A myśl ma ucieka w zaświaty

Ty nie wiesz , że tęsknię, zapomnieć nie mogę
Chwil jasnych , co w sercu zostały
Me szczęście w przeszłości. Na nową już drogę
Nic nie mam - marzenia zgorzały.

Ma droga , to pustka bez słońca ikresu

Usłana kolcami, ostami..

Me życie konanie powolne , bez sensu

Zraszane tęsknoty dzie łzami..

Ty nie wiesz - myśl każda dla ciebie jedyny

I z tobą myśl moja się łączy

Nie cieszą mnie krzewy czerwonej kaliny

W pamięci mam smutne łwe oczy..

Kochane chwile

Szczęścia chwilki szybko płyną

Przemijają w dali giną

Tylko wspomnień fala szumi

Kto raz kochał tan zrozumie

Szczęścia chwilki krótkie znane,

Wy najmiłsze , wy kochane

czemu szybko przemijacie

Żal po sobie zostawiacie ?

Czemu bez was chwilki moje

Takie ciężki życia znoje

Czemu oczy łzga przesłania -

Serce boli od czekania ?

Bijcie pioruny

Bijcie pioruny - bijcie gromy niebios
W gniewu pożarze niech nie mija cios
Niech razi wroga , niech niesie zagładę

Niech zetrze w proch..

Niechaj się niebo otworzy ogniste
Niechaj z mieczami wyjdą duchy czyste,
Do walki świętej zagrzeją narody

I wolne będą i ziemie i wody

Grzmij niebo dobre i zatrząś w posadach
Ziemię , co się lubuje w szatanach i gadach,
Uderz swą mocą niebieską przemożną

W nędzę bezbożną,...

I bijcie gromy-niech jasność zaświeci
Niech z trąb anielskich zew po świecie leci
Niechaj obudzi narody drzemiące

- Niech wszędzie słońce..

Otwórz się niebo, niech karząca rąka
Rozbija wrogów , wyniszcza i nęka -
Niech upokorzy i w proch zetrze szary
Lych wrogów wiary

Bijcie pioruny ! Otwórzcie się ziemie !

Ogniem buchajcie - porażcie złe plemię !

Niech ślad podłości i kłamstwa przeminie zaginie

- Niech zło przeminie ...

Z bratobójczej ręki - co nie zadrżała podła
Padł strzał - świeża pociekła krew..
Z przechodnia ust spłynęła modła
I grozy pełen w niebo zew..

Na ziemi strzęp człowieka leży
co żył przed chwilą - kochał świat
Już wzrokiem zgasłym pół nie zmierzy
Zabił go druh , zabił go brat ..

W kałużę krwi , w purpurze świętej
Leży już tylko życia strzęp
Z ręki zbrodniarza - złej, przeklętej
Zginał obrońca - kiedyż dzień
Nastanie pomsty i odwetu ?
Kiedy sędziami będziemy my ?
Kiedy dosiężem łotrów grzbietu ?
Kiedy tak będziesz leżał ty !4
Leży obrońca , co to wroga
niszczył po lasach-młody chwyt
Gdy wrócił do wolnego proga,
strzelił do niego Kain - brat ..
nie wróg mu zadał cios śmiertelny
Kiedy wypędzał zgraję rad
Lecz strzał zdradziecki , strzał piekielny
Posłał mu podły - brat..

Dni Hajdanka

1946 - napisane po
zwiedzaniu Hajdanka.

133 -
Szlakiem twych cierpień , schylona kornie idę łzawa
I cierpię z tobą dziś mój umęczony bracie
Buntuje się natura moja prawa

Wciąż widzę cię w więziennej twojej szacie

Idę za tobą bracie mój

Idę za tobą siostrze moja

Wnikam w wasz ból , w więzienny znój

I kona z wami dusza moja..

Płyną me łzy bezsilne dziś

Po śladach krwawych stąkam drżąca
Jesienny , smutny pada liść,..

Dziś nikt wam ciszy nie zamąca..

Nie słyszeć klątw i knut nie smaga

Chudych zboląłych waszych plec

Nad miejscem zbrodni - polska flaga

Nie dymi już zniszczenia piec..

Baraki puste - zielska szmat

Kryje zazdrośnie ślady krwawe

Jesienny , zimny powiał wiatr

I piaskiem sypie w oczy łzawe ...

Śladem twojej krwi , śladem twych mąk

Idę za tobą bracie

Z krwi twojej wolności wyrósł pąk

W męczeństwa krwawej szacie...

Wir życia

Za szczęścia mamidłem , za złota blaskami

Pędzimy w zawrotnym locie

Choć krwawią się stopy i twarz zlana łzami

A dusza skąpana w błocie

. 134 -

Pędzimy po sercach , pędzimy po grobach
Miażdżymy po drodze przeszkody
Z szatanem-wspólnikiem , nie myśląc o Bogu
Szukamy wciąż złota , nagrody..
Zmęczeni , zdziczali i z cnoty wyrzuci
Po trupach, co drogę nam ścielą
Pędzimy w wędzidła szatańskie zakuci
Nieszczęściem bliźniego - weseli.
Za szczęścia namidłem, za złotem, za sławą
Pędzimy - nic nie przeszkodzi
Nie patrząc w Chrystusa twarz dobrą i łzawą
W uciechach życia powodzi..

Wierzmy.

Wierzmy choć kłam zadaje życie
Choć nami miota los przeklęty
Choć łzy spadają ciężkie skrycie
Choć szatan kła obraz święty.

Choć przyjaciele nas zawiedli
Choć rany świeże jeszcze palą
I gruz pozostał z miast , osiedli
I pokrzywdzeni wciąż się żalą.

Wierzmy - choć wiarę nam zabrali
Wierzmy - choć szydzą , choć nas karzą
Choć grunt pod nami wciąż się pali
Choć losy nasze obcy ważą...

Wierzmy - choć ciężko , choć ponuro
Choć świat się we krwi co dnia pławi
Choć najpodlejsi dzisiaj górą

Choć przemoc gnicie nas i dławia
 Choć zda się koniec prawdy , cnoty
 Pogrzebne pienia miast wesela
 Na ziemi naszej cudze "roty "
 I chwast nam drogi wciąż zasciela..

Wierzmy. Po zimie wiosna gości
 W zieleń spowita, w kwiat bogata
 Po smutku przyjdzie dzień radości
 Po szacie starej - nowa szata..

Wierzmy, że życie się odmieni
 Choć dzisiaj smutne beznadziejne
 Że przyjdzie oracz - chwast wypleni
 Że przepaść musi to co chwiejne.

Wierzmy i idźmy razem z wiarą
 W jaśniejszą przyszłość , w lepsze lata
 Znów błysnie słońce , choć dziś szaro
 Świat znów przystroi nowa szata !

Wszak po złej zimie - wiosna pieści
 Stęsknione oczy barw tysiącem
 Z wiatrem ukojeń spłyną wieści
 Świat nas ucieszy kwiatem , słońcem ,...

wezbrane rzeki

Wezbrane rzeki ludzkiej niedoli
 Płyną upiorne-bez końca
 Fale się piętrzą , mkną wśród swawoli
 Nie widać nieba ni słońca

Płyną i płyną i końca nie ma
 Łzom co wyżarły już oczy

Wiecznie skrwawiona ma droga ziemia

I anioł śmierci wciąż kroczy..

W więziennych celach , w mroku wilgoci
strzępy człowiecze konają

Zabrakło Boga - diabeł dziś psoci

Anieli z żalu łkają..

Niedola przyszła na ziemię moją

Niedola w kłamstwo odziana

I choć się ręce w pracy uznoją

W łzach ziemia będzie skąpana

Wszystko w krwi bratniej pławi się-żyje

Krwia zlewa zagony czarne

Niezdolą serce do brata bije,

Płoną wciąż stosy ofiarne..

Niepokalana

Po ziemi polskiej mokrej od łez,

Po ziemi cierpienia , co krwią zlaną

Gdzie hulał zły przemocy bies,

Idzie Matka Niekokalana ..

Polski Królowa idzie święta

Płaszczem otula grobów las

Matka Narodu - Wniebowzięta

Maria - nadzieja polskich mas.

Idzie Paniienka Przenajświętrza

I łzawym okiem patrzy w dal

Od róż wspaniałych jest piękniejsza

A w koło płacze polski żal..

Idzie wśród blasków zórz porannych

Wśród kwiatów idzie i zieleni -

127 -
Ptaszki śpiewają Jej Hosanna
Łan polskich maków się czerwieni..

Idzie Korony polskiej Pani
Szuni radośnie polski las -
Matka , co nigdy serc nie rani
Co jest ostoją wszystkich klas.

Przez pola ciche zadumane..

Przez ścieżki wąskie wydeptane

Przez lasy ciemne i szumiące

I przez strumyki jasne , drżące

Idzie świetlana postać Marii

Ta z " Loretańskiej litanii"..

Idzie w jasności , w blaskach słońca

Cała miłością gorejąca

W kwiecistej sukni, w gwiazd migocie

Niesie łask wielkich słodkich krocie

Maria , co Matką zwie się Pana

Maria - Dziewica - Niepokalana..

Ziemię okryła płaszczą bielą

Kwiaty się Matce do stóp ssielą

Cieszy się ptak maleńki , szary

Cieszą się dzieci i człek stary..

Cieszy się ziemia wypoczęta

Maryja stąpa po niej święta..

Idzie Maryja Pani Nieba

Idzie by nam nie zbrakło chleba.

Idzie gwiazdeczka ta zaranna

Matka Jezusowa - Panna..

Idzie Królowa polskiej ziemi

W migocie gwiazdnych opromienień..

- 138 -

Idzie-roztacza blaski wonie
Dobrocią sypie w pola błonie
Błogosławierstwa sieje w koło,
Pachną lilije , pachną zioła
Maryja stąpa - Jasna Pani
Niesmy Jej za to serca w dani..

Czar Wiosny

Z umarłych kart , z przeżytych dni
Wspomnienia kwiatem się ścielą
Pędów zielonych pełno wśród pni
I ściany dawne bieleją..

Słońce wiosenne pieści , drga
Na traw dywany się kładzie,
Oczy przygasłe zasnuła mgła
Jabłonie kwitną w sadzie..

Nie boli nic i nie jest źle,
Znów żyję wiosny czarem
Wspomnienie jasnych dni się pnije,
Po murze w parku starym..

Pachną mi drzewa jak kiedyś - tam
Wiją się ścieżki znane
Jestem wśród was - nie jestem sama ..
Patrzę na twarze kochane,
W zaklętym wiosny śnie
Zatapiam dawne żale
Cieszę się dziś - nie jest mi źle
Ukojenie płyną fale ..

27 kwiecień 48 rok.

- 122 -
kaczence

kaczence zakwitły nad rzeką,
nad stawem i nad stugą
Rozsiadły się wstęgą szeroką
Zabłysły wstęgą długą..

Uplotły łąką zieloną
Główeczki wzniosły do słońca
Przyśiadły pod wierzbą schyloną
Złocą się - nie widac końca..

Kwitną kaczence złociste
I wabią krasą przechodnia
nad nimi niebo przejzyste
i słońko , co wschodzi co dnia

5 maj 48 rok

wisniowy sad

W upale lipca stoi sad
Czerwienią oczy mojej cieczy
Od wielu , wielu stoi lat
Kochany nasz wisniowy sad ..

ryłem zasnuty w skwarze dnia
Co żarem spala go i pieści
Wyrosły z rodzinnego pnia,
Niesie o dawnym szczęściu wieści ..

Czerwieni się wiśniowy sad
Raduje oczy bujną krasą
Od wielu , wielu stoi lat
I wabi mnie czerwieni masą.

Wiosna

W zieleń spowita i kwiaty
Przychodzę w radosny czas
Z marzeń utkane me szaty,
Poszumem wita mnie las.

W blaskach słonecznych , złocistych
W zapachach fiołków ibzu,
W plusku źródełek przejrzystych
Wstaję zbudzona ze snu.

W szczybiocie ptasząt - w piosence ,
Rankami w blaku zórz
Przychodzę w kwietnej sukience
Z naręczem polnych róż,.

Do stóp mych główki swe kłonią
Sasanki i bratków szmat..
Kaczeńce nad wodną strugą
I jaśmin pod oknem chat..

Zbudzona blaskiem słonecznym
W spowiciu kwietnych szat
Idę z uśmiechem odwiecznym
By się radował świat..

Zmartwychwstał Pan

Zmartwychwstał Pan ! - nie straszna śmierć
Wszak odżyjemy w chwale ,
Nie lękam się - wichuro mieć
Skończone gorzkie żale.
Zmartwychwstał Pan, co życie dał
Za prawdę , dla zbawienia,
Aby przemocą zgorzał szal

Idą uszły precz cierpienia.
On ludzkiej nędzy wolność dał
Choć drogę krzyżem znaczył,
Dla niej gorące serce miał
i winy jej przebaczył .
Pójdźmy więc za Nim w wiosny czas
Pójdźmy -choć krzyż na drodze,
Niech wiara Jego dotrze do nas
Puśćmy miłości wodze !
Niech się rozkrzewi Pana moc
Pogodzi z bratem-brata
Już swita dzień - pierzchnęła noc
złamana ciepier krata.
Zmartwychwstał Pan - nie straszny grób,
Dla ciała przytulisko,
Doczesne szczątki - śmierci łup
Dusza , to nieba ognisko !
Pójdźmy więc za Nim - pomóżmy Mu
Siejąc wciąż prawdy ziarno -
Stwórzmy szeregi przeciw złu
Miłością Bożą karne.
Zmartwychwstał Pan - śpiewają ptaki
Ciesz się dziecię małe
Szemrzą strumyki , pachną laki..
Bogu - Miłości na chwałę..

Lato

Złocistym zbożem szumiące
Wczerwieni maków,
Żarem południ tchnące
I w rozśpiewaniu ptaków -
- przyszło lato...
W brzęku sierpów i pioski
Żniwiarzy na złotym łanie
W wysiłku roboczych mięśni
W słodkim miodobranu -

- przyszło lato...

W pluskach swawolnych fal
W poszumie lasów cienistych
zielonych , cudownych hal
w potokach górskich-przejrzystych

- Przyszło lato..

W radości , w wesela czas
W zapachu lip , w brzęku pszczół
Dla smutnych ludzkich mas ,
W zapachu polnych ziół -

- Przyszło lato..

Wisła

Srebrzą się Wisły fale
I z szumem płyną w dal
Płynąc rozległe, wspaniale
Unoszą za szczęściem żal...
Wesoło płyną fale
Do morza spieszą srebrzyste-
- Mijają zielone hale
I pola złote, kwieciste..
Słoneczne blaski je pieszczą
Księżyc oświeca je nocą,
Wikliny wiotkie szeleszczą -
- I gwiazdki w falach się złocą.
Płynie Wisłoka kochana,
Do morza spieszy na godę
- do pól nadbrzeżnych rozśmiana
Spokojnie toczy swe wody ..

W odwiecznych murach biblioteki,
Gdzie mól książkowy życie pędzi
I pajęczyny są zasieki
I człek się w dymu smugach wędzi,
Królestwo książki się rozsiadło.
Na półkach , w szafach, stołach rządzi
Wszędzie mądrości , pracy godło.
Myśl pośród stosu książek błądzi.
Niewyczerpany duch człowieczy
Napapier przelał myśli złote
Tu serce słabe - mądrość leczy -
Zamienia w radość życia skotę.
Tysiące tomów drzemie - czeka
Na półkach , co się gną ciężarne ..
Skupiona czeka biblioteka -
nie poszedł ludzki trud na marne .
W sali czytelnik kolumnowej,
Cdzie słońce igra - blaski sieje
Siedzi brat sfery naukowej
I w mądrych tomach serce grzeje.
Dostojne, dumne książki leżą,
Napisy złote błyszczą z dala,
I ciągle płomień wiedzy krzeszą
Nauki codzien płynie fala..
W dostojnych murach biblioteki
Mądrość zasiadła jak na ^rtonie
Przetwała wieki - przetwa wieki
Kaganek wiedzy wieczn^e płonie ..

Jeśień

Złocista jesień - bogata jesień
W owocach ciężka - duma.
Nadszedł obfity , hojny wrzesień,
Jesieni przyszła zaduma..

    Nie pali słońce - ledwie grzeje
    . W jesienne chłodne ranki,
    Wiatr - zwiastun bliskiej zimy wieje
    W przeszłość odeszły sasanki..
W ogródku astry uśmiech ślą,
Ostatni - ten jesienny
Przycichły ptaki - zamilkł śpiew
Bez troski i płomienny ..

    W zadumie , cicho przyszła jesień
    W złociste szaty strojna -
    Nadszedł bogaty, płodny wrzesień
    Odeszła pora znojna ..

Jesienne astry

Jesienne astry w ogródku płoną
Jak krew młodzieńcza kwitną kwiaty
Chryzantemowe astry czerwone,
Zdobią jesienne , skromne rabaty.
Astry - jesieni smutnej zwiastuny
Choc barwne plamy kładą dokoła,
Głoszą upadek lata - fortuny.
We mglach wilgotnych drzemią sioła..
Jesienne astry kwitną liliowe
Ku słońcu główki uniosły małe

- 145 -

Dziewczyny hożej zdobią głowę
Kwitną dla ludzi - Bogu na chwałę.
I białe asty kwitną miłe
Ich świeżą bielą oczy poję
Zaniśę pęki na mogiłę -
Może ból w piersi mej ukoję ..

Babie lato

zasnuło i opłotko krzewy i ścierniska -
Jako włosy anielskie zwisko na choinie
Woalem utuliło jabłkoń starą, niską -
Nłć wiotką zaplątało we włosach dziewczynię..
Snuje się "Babie lato" - kartoflisko mai
W jesieni dnach ostatnich , słonecznych się mieni
Czepia się drzew przydrożnych , olszynowych gaj ,
Strzech słońcem wyzłacanych, opłotków, podsieni..
snuje się "babie lato" - dokoła , dokoła,
Pajęczyną się kładzie na astry jesienne,
Omotako już krzyże przydrożne i sioła ,
"Babie lato" - cieniuchne , zwiewne i promienne..

Zima

W biel przydzione pola, drogi
W puchy śniegowe strojne chaty,
Przyszedł mróz groźny, przyszedł srogi
Odzian w błyszczące , białe szaty.

Stężała ziemia w biel odziana
Spi - odpoczywa po dni trudach
Spi ziemia- matka zaorana

Leży dostojna w ciężkich grudach.

Śnieżek srebrzyste gwiazdki roni

Słychać na lodzie śmiechy dzieci

Nie widać wodnej , ciemnej toni

A śnieżek sypie - śnieżek leci..

W biel przyodziane przyszła zima

W podmuchach wiatru, w mrozu skrzypie -

Kurczy się człowiek - z chłodu zżyma

Ptaszę na drzewie ledwie zipie.

Wzory na szybach w mojej chacie

Dymy z kominów prą ku górze

Nadeszła zima w śnieżnej szacie,

A z nią śniegowe , mroźne burze.

Przy wigilijnym stole

24. 20. 52

Przy wigilijnym stole miejsca bieleją puste

A z oczu umęczonych padają łzy jak groch..

W blasku woskowej świecy majaczą czyjeś usta ,

I oczy promieniste , z których pozostał proch..

Przy wigilijnym stole snuje się wspomnień wstęga

Jasnością wszechpotężną zalewa szary mrok,

Zbladła codzienna ludzka męka

Wszak od wieczności dzieli krok..

Przy wigilijnym stole Dzieciątko Boże siadło

I rączką dobrotliwą dotknęło ludzkich głów

zasłona zwątpień zerwała się i spadła

Bóg wszedł pomiędzy lud - nie trzeba słów

Bóg wszedł pomiędzy lud ... Przy wigilijnym stole

Serca do serc przyłgnęły - stał się cud -

W zaczarowanym ludzkim kole -
brat z bratem , a pośrodku - Bóg ..

Przegrana już ostatnia stawka

Przegrana już ostatnia stawka

Nic poza sobą - nic przed sobą
życie-zepsuta już zabawka
A bruzdy przeżyć twarz mą żłobią..

Smutek bezmierny zalał duszę

I zwątpień fale szumi wroga

Wszystko straciłam w zawierusze

Nie ma powrotu moja droga ..

Smutek się rozsiadł-ten jesienny

świece na grobach jasno płoną

A los wciąż sciga mnie niezmienny

I oczy moje we łzach toną

Przegrana już ostatnia stawka

Nic poza sobą , nic przed sobą

Nie ma radości - nieba skrawka

Chcę iść w zaświaty-tam za tobą ...

13 listopad 1948

Gdzie prawdy szukać mam zgubiona

W obłudzie świata - w kłamstwach ludzi

Bezsilna dusza moja kona

Nic mnie do czynu już nie zbudzi ..

Frawdy wciąż szukam utrudzona

Nogi me w ranach , odzież w strzępach

Prawda, kamieniem przywalona
Umiera sama w strasznych mękach,
A w koło kłamstwo się panoszy
Na grobach tańce i rozpusta
Wiatr posiwiące targa włosy,
Z pragnienia prawdy , wyschły usta.

Do Merii

Mario , niegodna służa Twoja,
Serce Ci daje , więc je weź.
Tyś dzisiaj cała ma ostoja
Przyjm moje serce i mą pieśń .

Płynie pieśń korna dziękczynienia
W dal jasną płynie ponad mgły
W pieśni mej radość i cierpienia
I me uśmiechy i me łzy..

Upadki moje i powstania
Zwątpienia i rozpaczy zew
Do wrót niebieskich kołatania
I duszy umęczonej śpiew.

Chryste ! - kornie schylona we wstydzie cała
Leżę u stóp Twoich Panie -
Widzę jak słaba i jak jestem mała
A życie me to konanie ..
Chryste w zamęcie i ułudach życia,
Straciłam biel mej sukienki -
Goniąc miraże , pragnąc użycia
Dbając o sławę i wdzięki.,

Chryste mój dobry , Chryste cierpiący

Zstąp do zbolelej mej duszy
Zagaś ten ogień straszny , trawiący
Niech Cię ma prośba wzruszy.

Przybądź i ukój i złóż me dłonie
Spokojne już na wieki
Niech w ciszy wejdę w niebiańskie błonie
I w wiecznej błogości rzeki ...

Napisane w ciężkich chwilach , w wielkim zrozu-
mieniu swej mierności - w tęsknocie za innym lep-
szym życiem   1949 rok

MIŁOŚĆ

Przyjdz

Przyjdz w blasku dnia , po chłodzie rosy
Gdy rozśpiewany wstaje ranek
Kiedy złociste szumią kłosa
Lub kwitnie w słońcu szmataślanek
Przyjdz kiedy słońce ziemię pieści,
W południa żarze - w czas spiekoty
Niechaj się sen mój ucielesni,
Nim przyjdą rozczarowań słoty..
Przyjdz kiedy noc zasłony kładzie
Na ziemi rozpalonej płaty,
Gdy księżyc świeci w moim sadzie
I ściany krasi białej chaty..
Przyjdz , kiedy psy się pospią w budach-
- W ciszy wieczora , w cieniu nocy,
Na odpoczynek po dnia trudach
Przyjdz niech popatrzę w twoje oczy..
Przyjdz - czekam na cię roz tęskniona
W brzasku poranka , w letnie skwary
W jesieni smutnej mgłach - zasłonach-
Przyjdz , niech powrócą dawne czary...

Weź mnie

Weź mnie .. noc parna i gwiazdy migocą-
Upojnie pachną kwiaty,
W noce spokojne gwiazdy się złocą-
Weź mnie i złóż na te kwiaty..

W cichości błogiej , w zaciszu nocy,

Z tęsknot się cała odsłonię -

Poznasz mych pragnień, miłości mocy
szczęściem nam twarze zapłoną

    Weź mnie i utul , niech serca biją
    bliziutko serce przy sercu
    Niechaj w nas moce wiosny odżyją
    Na cudnym z kwiatów kobiercu..

weź mnie i usta mocne te swoje
Wtul w usta moje spragnione

Niechaj się szczęścia zawrą podwoje
Patrz w oczy moje zamglone..

    Weź mnie ... noc parna i tajemnicza
    Przyzywa - czarem koi
    w blasku księżycy ,roztenek zgliszcza
    Zetleją - miłość upoi....

2 czerwiec 1949

Są chwile

są chwile tak słodkie, tak pełne rozkoszy,
ze giną cierpienia godziny,
w niepamięć odchodzą przeznaczeń złe losy
i krzywdy ciężące i winy..

Są chwile tak drogie, tak pełne tkliwości,
ze zda się nie wstrzyma ci serce
szczęśliwe te chwile zachwytów, błogości,
co każą zapomnieć o męce

Są chwile - to bajka się snuje przeczudna
i miłość przemożna króluje
zachwytów i westchnień godzina ułudna,
Zawrotne obrazy nam snuje..

Królewicz - królowa i wiosna wieczysta
I słońcem zalana świat...
I pragnień krynica obfita, srebrzysta -
- Paproci wyśniony kwiat..
I usta kochane i oczy promienne
I tęsknot noc parna gorąca -
I słowa najśodsze, przysięgi nieznane,
A w sercach złociste słońca.
Są chwile, że tylko ja jestem dla ciebie,
Ty dla mnie nad wszystko - jedyny ..
Poniosły marzenia o szczęściu, o niebie
- odeszły i kary i winy.
Są chwile, gdy miłość zasłania świat cały
Nie nęcą zaszczyty, bogactwa,
Bo w chwilach tych krótkich dwa serca się złączy-
- Kwiat pachnie i śpiew słychać ptactwa ..

wiosenne przeżycie

w zaklętym borze sercądwa
zabiły - ktoś zabroni ?
wszak wiosna dziś czaruje świat trwaj
Twarz się rumieńcem płoni ..
W zieleni drzew ptaszęcy chór
Nucił im pieśni stare -
- Zniknął przesądów ciężki mur
Zabłyły oczy szare..
Szalenstwem płonął gęsty las
Westchnień spłynęła gama,
wiosennych czarów nadszedł czas
zerwana pragnień tama..

Zniknął im świat - zszarzał i zbladł
Zostały oczy gorące -
Promień radości na serca padł -
Na piersi falujące..
Ziscił się cud - wróciły znów
Młodości jasnej dni,
Przeżyli czar wiosennych snów
Wśród starych drzew i pni...

1 maj 1948

Szał

Szaleństwem płoną oczy szare
Ust płomień parzy usta,
Rozkoszy wychylamy czarę,
Co wkrótce będzie pusta.

Palą nas usta , pali wzrok
Płomienie w ciele drgają
Jakiś niepewny , obcy krok,
Myśli w szaleństwie konają..

Zawrotny szal , spojenie ust
Do bólu, do krwi , do łez...
I ten niezwykły , straszny mus -
W szaleństwie kroczy bies..

Niepokój rąk - nami tny jęk
I krwi pożoga - morze
Zachwyków moc i jakiś lęk..
I olśnienie cudnych zorze..

I znowu nurt spokojnych fal
Wilgocią błyszczą oczy

Z szaleńcem ostatni spłynął żal
Ukojeń anioł kroczy..

zima 1948

Cisza

Cisza dokoła. Na taśmie życia
Chwile spędzone z tobą się snują,
W przeróżnych fazach nasze oblicza,
nad nimi gany uczuc górują.

A tyle przeżyć , tyle radości
To smutków szarych , jak pajęczyna-
- To rozpacz czasem w sercach zagości
To znów tajemna chwila jedyna..

Da nam rozkoszy słodkie krynice
Zapomnień morze zaczarowane,
Że w blasku szczęścia skąpane lica
Łzami rozkoszy oczy zalane..

I znowu tylko oczy kochane
Widzę nad sobą, przed sobą w dali
Oczy najmiłsze , niezapomniane
Wspomnienia nikną na życia fali..

Cisza dokoła. Minuty płyną
Godziny całe uchodzą w dale,
Nie wiem , czy moją, czy twoją winą -
Niechaj nie dręczą spóźnione żale..

1950 rok

Ponieście mnie fale

Ponieście mnie fale , ponieście srebrzyste
Wkrainę daleką , nieznaną

Gdzie szczęście króluje niezmiennie, wieczyste
Gdzie ziemia jest słońcem zalana

Ponieście mnie fale , uleczcie mą duszę

Wygladźcie stwardniałe me dłonie

Wilgocią fal swoich usuńcie złą suszę

Co w sercu zboleżym mym płonie.

Ponieście mnie fale od brzegu daleko

Zapomnień zpuście zasłonę

Niech nad złą dolą zatrzaśnie się wieko

Niechaj ze wstydu nie płonę . . .

2 czerwiec 1949

Skończona gra

Skączona gra. Przędziwa nić

Zerwana w biegu.

Nic się już nie da zlepić, zwić -

Razem nie będzie nas w szeregu .

Twa droga dawna, droga stara

Ja nową muszę kroczyć sama

Ty twierdzisz , że to jest ofiara,

Ja cierpię , bo mnie boli rana ..

lato 1950

Modlitwa

Boże-chcę wrócić znów do Ciebie

I klęczeć u twych stóp , jak dziecię

I szczęście widzieć w Boskim Chlebie

Ciężar zła zrzucić , co mnie gniecie.

Wszystko jest w Bogu - nie bez Boga,

Napróżno własną drogą chodzę

Jedna jest tylko - Boża droga

Biada mi , jeśli Boga zwodzę !

Próżno szukałam , próżno szukam

Dziś jasno widzę , jak na dłoni,

Że Boga mego nie oszukam

On tylko - Bóg wyniesie z toni.

Chcę cierpieć - niech się nogi ranią

Po wąskich ścieżkach chodząc w jaźmie

Niechaj się wola Twoja stanie

Karz mniemój Panie - karz doraźnie.

- 157 -

W cierpieniu oczyszczenie moje
I spokój mój i szczęścia łan
U stóp Twych składam bóle moje
Wierząc żeś Ojciec, Bóg i Pan !

Wyciągnij rękę nad mą głowę
I błogosławiąc winy zmaż
Dziś Ci oddaję serce moje
Postaw nad duszą moją straż.

Zahartuj mnie na dalszy los
Wszak nie zna nikt ni¹dnia godziny,
Bez Boga wszak nie spadnie włos

My grzeszni , a Tyś Bóg bez winy ,
Daj mi przecierpieć tu na ziemi
Za winy dawne i te co dnia
Niechaj się dobro znów rozpleni -
Niech myśl szybuje ma swobodna.

Niech się nie zniża i nie boi,
Przeszkody mija, śmiało dąży
I twardo , choc u grobu stoi
I wkoło Twego tronu krąży.

Boże dziś kornie chylę czoło
U stóp zranionych w skrusze leżę,
Dusza i serce ciebie woła,
I zmiłowania Twego żebrze.

Bóg i nic więcej - Bóg to siła
Bóg to ostoja i osłoda,
Bóg to godzina wytchnień miła
Bóg - to oczyszczeń święta woda.

Boże Ciało 7 czerwiec 1950

Spokoju pragnę

Spokoju pragnę , spokoju - dla Boga!
Czemu wciąż łzami zalana ma droga ?
Czemu mi ciężko , czemu gorycz dławi -
Czemu się sece w zawodach wciąż pławi ?

Spokoju ... dosyć rozterek , dosyć dysonansów
I tych kradzionych rozkoszy kwadransów,
Co każdy łzami oblałam i smugą
Znaczyłam smutku. O jakże mi długo
Ciągnie się życie smutne w poniewierce,
Czemu wciąż cierpisz ogłupiałe serce?
I łakniesz tego , czego nikt nie daje
I sięgasz myślą w szczęśliwości gaje ?

O głupie serce - zamilcz, nie snuj przędzy
Cieniuchnej , jasnej - lepiej zginąć z nędzy
Lepiej przy pracy zemrzeć i o głodzie,
Jak szczęścia szukać w obcym ci ogrodzie..
Smutno mi .. płaczę ..oby już ostatnie
spłynęły żale, we łzy tak dostatnie,
Aby spokoju przypłynęły fale -
weźcie mój smutek - weźcie moje żale :

A mnie spokoju użyczcie kochane
niech z łez obeschną oczy rozsłochane
Niechaj uśmiechem opromienię lica,
niechaj ukojen spłynie tajemnica.

Puławy 22 czerwiec 1950 rok

Pożegnanie

Już minęły dni szczęśliwe, jasne
 Zagięły jak błyskawic blask -
 Pozostały wspomnień kręgi ciasne
 Przeznaczenie - tydzień dziwnych łask.
 Już nie będą stopy moje zgodnie
 Razem z twymi brnąć w śniegową dań ...
 Wszystko mija , mija niezawodnie
 Pozostaje w sercu tępy żal..
 Wszystkie ścieżki puszystego śniegu
 Zmierzyliśmy kosztem naszych stóp
 Górę parku , od brzegu do brzegu
 A wynikiem - radość jako łup.
 Tyle rozmów i tyle zachwyty
 nad piaskością, wierząc w wieczny cud
 Widzę jasno dobroć dni przybytych
 W tym krynicznym zdroju jasnych wód.
 W zapomnienie nie pójdą twe słowa
 Których dobroć, skodycz czuję wciąż
 Przyjacielska ta spod serca mowa
 Najsilniejsza, z silnych więzi e więz..
 Choć mówiles twardo w czas rozstania
 Że mam nerwy mocne jako stal
 Nie słyszales jedąc mego łkania
 Nie widziales jaki był mój żal..
 Dzisiaj na brzozy patrząc przez me okno
 I wspominam osiem cudnych dni
 Wzrusz od łez mi słonych znów rozmokła
 Brak mi Ciebie - co porabiasz ty ?

Czy wspominasz krótkie , cudne chwile ?
Czy pamiętasz wzruszeń mocnych splot ?
Te pieszczoty jak skrzydła motyle,
Gdy muskają , znacząc jasny lot?
Czy pamiętasz ? .. ja wszystko dziś pomnę
I obliczam i sumuję drżąc
Choć tak krótko , jednak nie zapomnę
W przeznaczeń wierząc dziwną moc ..

24 . styczeń 1952

Smutek mi zasłał ścieżyny i drogi
Smutek mi zasnuł ściany i progi
Zamieszkał ze mną , zakradł się do serca
Smutek jest ze mną , w każdy nerw się wwierca..
I męczy smutek-świat piękna przysłania
Nie cieszy słońce , zmęczyły smagania .
Smutek dokoła , w smutku płynie życie
I łzę natrętą ścieram z oczu skrycie..

Jesienne liście

Lecą liście w ostatnim poszumie
Z wiatrem lecą jesiennym ku ziemi
Stoją drzewa w wiekowej zadumie,
Park się złotem ostatnim rumieni.

Spada liść ..drogi, dróżki znaczy
Smugą jasną kładzie się dokoła-
Smutek zasiadł , niebo chmurne płacze,
W dżdżu jesiennym posmutniały sioła...

Spada liść ..jeden..drugi...trzeci
Tysiącami wirują nad ziemią

Nad listowiem w zachwyceniu dzieci -
Zapomniały o wiosny zieleni.

Spada liść wiotki , konający
Wirując lekko opada w bezwładzie
Przeżył okres rozkwitu¹pragnący
Dziś cichutko na ziemi ... się kładzie
A ja stąпам wśród liści poszywa
Łzę natrętną ocierając dłonią
Obejmując myślą całe życie -
Chmury ciężkie smutnym wzrokiem gonię ..

27 październik 1952

były
Były ^{były} ~~dnie~~, ~~miesiące~~ ,
Noce parne i gorące
Wiosny były , zimy , lata
Całe życie się przeplata
W dnie radosne w smutku wstęgi
W upojenia i mitręgi -
W niespodzianki wielkie , małe
obfituje życie całe.
Coś zaskoczy , coś ubiegnie,
To podniesie cię , to zegn timer.
To ci z oczu łez strumienie -
To znów jakies omamienie
spada mocne i gorące,
Że i w nocy ujrzysz słońce -
- gwiazd miliony w jasnym niebie
Tak to szczęście zmieni ciebie .
Ale kiedyś u zenitu
szczęścia - w cudach kolorytu -

- 162 -

Bacz , bo przyjdzie z każdej strony
Bez uprzedzeń i osłony
Niespodzianek nowych mrowie .
Biała wtedy twojej głowie.
Znikną czary , szczęścia wstęgi
Troski przyjdą i mitręgi -
Tak to życie się przeplata -
Miną dnię , miesiące , lata
Miną noce te upojne
Miną dnię robocze, znojne ..
Minie wszystko i nie wróci
Księżyc często się obróci ,
By oświecić resztki stłazę
Te co z życia pozostały ...

11 styczeń 1954

O stawie pełczyńskim

Stawie leniwy w jesiennej zadumie tęskniący
za słońcem , co tak skąpo ogrzewa twe wody.
Stawie spokoju pełen o wodach stojących -
tęsknisz - wszak już minęły dawno lata gody. -
tylko w tafli lustrzanej złocisto się mienia
Drzewa w barwy jesieni przebrane bogato..
I choć gdzieś niedziedzie wabią nas zielenią
minęło bezpowrotnie żarem tchnące lato..
na fali sennej wody - kądzie ospałe
Leniwie z wdziękiem płyną , czekając na dary
Płyną pośrodku wody , dziwnie jakieś małe

123 -
Rozjaśniając bielizną staw jesienny szary..
Jesień złocista duma w smutku mgieł osnuta
I tęsknoty rozsiewa i żalami jęczy
Jakiś goź trzeba pędzła i jakiegoż dłuta,
Aby wyrazić nastrój tej złocistej tęczy..

Pełczyn Zdrój 14 paździer . 1958

Rozmyślenia

Nie czekam już na "cuda "
W jesieni łzawiącej,
Ani na niespodzianki - przywykłam do nudy.
Patrząc na gąszcze liści na ziemi gnijących
Rozmyślałam ile było w życiu moim złudy ...

Pełczyn zdroj Sanatorium Gryf
14 październik 1958